

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного університету
«Житомирська політехніка»
протокол від 24 грудня 2024 р. №07

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

для проведення практичних занять

з навчальної дисципліни

«ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»

спеціальності 103 «Науки про Землю»

освітньо-професійна програма «Управління земельними і водними ресурсами»

факультет гірничої справи, природокористування та будівництва

кафедра екології та природоохоронних технологій

Рекомендовано на засіданні
кафедри екології та
природоохоронних технологій
16 грудня 2024 р., протокол № 13

Розробник: к.с.-г.н., доц., доцент кафедри екології та природоохоронних технологій
МЕЛЬНИК-ШАМРАЙ Вікторія, асистент кафедри екології та природоохоронних
технологій МЕДВІДЬ Олександр

Житомир
2024

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 2

Методичні рекомендації призначені для проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» денної та заочної форми навчання спеціальності 103 «Науки про Землю» освітньо-професійна програма «Управління земельними і водними ресурсами». Житомир, Житомирська політехніка. 2024. 100 с.

Рецензенти:

к.т.н. доц., доцент кафедри наук про Землю СКИБА Галина
к.т.н., доц., завідувач кафедри гірничих технологій та будівництва
ім. проф. Бакка М.Т. БАШИНСЬКИЙ Сергій

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 3

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Практична робота №1. Аналіз європейського законодавства з питань оцінки впливу на довкілля та їх реалізація в Україні	5
Практична робота №2. Порівняльний аналіз процедур екологічної експертизи, ОВНС та ОВД	17
Практична робота №3. Робота з Єдиним реєстром оцінки впливу на довкілля	21
Практична робота №4. Розробка Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля	28
Практична робота №5. Визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту із ОВД	33
Практична робота №6. Ознайомлення зі структурою Звіту з ОВД та аналіз існуючих звітів	35
Практична робота №7. Розробка Оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля	40
Практична робота №8. Порядок проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля	45
Практична робота № 9. Розробка Звіту про громадське обговорення	53
Практична робота №10. Розробка Висновку з оцінки впливу на довкілля	57
Практична робота №11. Ознайомлення зі особливостями проведення транскордонної оцінки впливу на довкілля	63
Практична робота №12. Формулювання умов та процедура здійснення післяпроектного моніторингу	66
Практична робота №13. Опис поточного стану довкілля	72
Практична робота №1.4 Оцінка впливу планової діяльності на клімат і мікроклімат та атмосферного повітря	78
Практична робота №15. Оцінка впливу планової діяльності на стан поверхневих та підземних вод	81
Практична робота №16. Оцінка впливу планової діяльності на надра, землі та ґрунти, утворення відходів	84
Практична робота №17. Оцінка впливу планової діяльності на фауну, флору та біорізноманіття	89
Практична робота №18. Опис передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля	94
Список використаної літератури	99

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 4

ВСТУП

Оцінка впливу на довкілля (ОВД) – призначена для виявлення характеру, інтенсивності і ступеня небезпеки впливу будь-якого виду планованої господарської діяльності на стан довкілля і здоров'я населення.

Вплив на довкілля – будь-які наслідки планованої діяльності для довкілля, в тому числі наслідки для безпечності життєдіяльності людей та їхнього здоров'я, флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, повітря, води, клімату, ландшафту, природних територій та об'єктів, історичних пам'яток та інших матеріальних об'єктів чи для сукупності цих факторів, а також наслідки для об'єктів культурної спадщини чи соціально-економічних умов, які є результатом зміни цих факторів.

Метою навчальної дисципліни є формування у майбутніх фахівців екологічної системи мислення, умінь та компетентностей для забезпечення застосування правових та організаційних засад оцінки впливу на довкілля, спрямованої на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання і відтворення природних ресурсів у процесі прийняття рішень щодо провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських і приватних інтересів.

Дисципліна «Оцінка впливу на довкілля» одна з найважливіших складових природоохоронних наук і природоохоронної діяльності. Вона відіграє важливу роль у розробці теоретичних засад та практичному вирішенні проблем збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, підтримці екологічної рівноваги у природі, формуванні світоглядних орієнтирів людини, спільнот, суспільства.

Проведення оцінки впливу на довкілля майбутньої господарської та іншої діяльності на довкілля сприяє ухваленню екологічно грамотного управлінського рішення про реалізацію наміченої господарської та іншої діяльності за допомогою визначення можливих несприятливих дій оцінки екологічних наслідків, обліку громадської думки, розробки заходів зі зменшення і запобігання дій.

Згідно Закону про ОВД вплив на довкілля – це будь-які наслідки планованої діяльності для довкілля, в тому числі наслідки для безпечності життєдіяльності людей та їхнього здоров'я, флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, повітря, води, клімату, ландшафту, природних територій та об'єктів, історичних пам'яток та інших матеріальних об'єктів чи для сукупності цих факторів, а також наслідки для об'єктів культурної спадщини чи соціально-економічних умов, які є результатом зміни цих факторів.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- вивчення організаційно-правових основ проведення процедури оцінки впливу на довкілля в Україні та в Європейських країнах;
- аналіз та прогноз наслідків потенційного впливу техногенних об'єктів та господарської діяльності на довкілля за використання сучасних інформаційних ресурсів;
- аналіз врахування результатів оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності;
- розробка програм післяпроектного моніторингу провадження господарської діяльності;
- узагальнення інформації щодо процедури проведення ОВД та прийняття рішення про провадження планованої діяльності;
- розгляд алгоритму проходження процедури ОВД;
- освоєння діяльності природоохоронних органів щодо проведення науково-обґрунтованої оцінки впливу на довкілля;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідє ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 5

- набуття навичок формулювання екологічних умов реалізації планованої діяльності.
- У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:
 - призначення ОВД в системі підготовки та прийняття господарських рішень (поняття, терміни, законодавча база);
 - законодавчу базу щодо здійснення оцінки впливу на довкілля;
 - принципи та етапи процедури оцінки впливу на довкілля;
 - вплив процесів техногенезу на стан довкілля та екологічні ризики, пов’язані з виробничою діяльністю та недотриманням процедури здійснення оцінки впливу на довкілля;
 - вимоги до оцінки поточного стану довкілля і біорізноманіття та важливість реалізації ОВД;
 - вимоги щодо забезпечення екологічного управління та поведження з відходами;
 - методи та заходи попередження забруднення довкілля від різних галузей промисловості;
- вміти:
 - володіти базовим понятійно-термінологічним апаратом при здійсненні оцінки впливу на довкілля;
 - прогнозувати на певний час можливу дію забрудників довкілля на людину;
 - правильно оцінювати технологічні процеси, їх ефективне ведення;
 - аналізувати та самостійно приймати рішення для успішного ведення процесу, коли змінюються зовнішні фактори;
 - економічно обґрунтовувати впровадження нових технологій, які направлені на створення безвідходних виробництв;
 - формувати ефективні стратегії комунікації з громадськістю, експертними органами та органами влади щодо вирішення питань охорони довкілля.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 1

АНАЛІЗ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА З ПИТАНЬ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ

Мета: Дослідити історичні особливості становлення екологічної оцінки в Україні та світі. Ознайомити здобувачів вищої освіти з основними міжнародними нормативно-правовими актами ратифікованими Україною у сфері оцінки впливу на довкілля

Теоретична частина

Проведення екологічних експертиз спрямованих на дослідження процесів взаємодії природи і суспільства, розпочалося в середині ХХ століття в наслідок інтенсивного розвитку науки та техніки, які спричинили створення складних природно-господарських систем. В таких умовах традиційні методи досліджень не дозволяють впевнено прогнозувати розвиток системи «природа-господарство-суспільство». Виникає необхідність звертатись до думки різних вчених, спеціалістів, які можуть сформулювати свій погляд щодо можливих змін такої системи у вигляді експертних оцінок, експертних прогнозів.

Найпершою екологічна експертиза почала застосовуватися в Японії і 1965 році увійшла в ранг закону. Наступними країнами, які її запровадили були США (1969 р.), Канада (1973 р.) та Федеральна республіка Німеччини (1975 р.). Починаючи з 80-х років екологічна експертиза була узаконена у всіх країнах Заходу. Закордоном як інструмент державного управління в галузі природокористування значне поширення отримала система ліцензування нового промислового будівництва за екологічним критерієм, яка включала оцінку впливу на навколишнє середовище. В подальшому ця система отримала назву environmental impact assessment (EIA), що в перекладі має український еквівалент – «екологічна експертиза». Зростаючі вимоги до соціально-економічних та екологічних умов життя і діяльності людини

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 6

привели до формування, починаючи з середини 70-х років, нової процедури стратегічної оцінки впливу на довкілля, або SEA (Strategic environmental assessment). Сьогодні накопичено значний досвід використання процедури SEA в США, Великобританії, Австралії, Новій Зеландії, Канаді та інших країнах. Щодо поставлених завдань, стадій оцінки між SEA та EIA немає принципової різниці. Деякі методологічні відмінності зумовлені складом, рівнем деталізації та ступенем відкритості процедури експертизи, способом контролю з боку громадськості. У країнах Заходу проведення екологічних експертиз дозволило значно поліпшити екологічну ситуацію. Тому сьогодні експертиза як метод прогнозу і контролю в більшості цих країн узаконена та відіграє важливу роль у системі функціонування і розвитку природно-господарської системи.

На початку 70-х років розпочалося впровадження екологічної експертизи на Україні. У той час існувала вимога про включення до більшості проектної документації розділу «Охорона навколишнього природного середовища», в якому було виконано опис усіх природоохоронних заходів. Для здійснення певних видів діяльності потрібно було узгодження державних екологічних органів. Окрім цього, при Держплані, Держбуді та деяких інших міністерствах були створені спеціальні комітети експертів (експертизи), які виконували екологічну оцінку запланованої діяльності, проте це стосувалось переважно великомасштабних проектів і програм. Основна ж частина проектів розглядалась лише з точки зору відповідності норм і правил проектування, чого, звичайно, не завжди було достатньо для попередження негативного впливу на довкілля.

Починаючи з 80-х років ХХ століття в СРСР почало все більше зростати розуміння гостроти екологічних проблем та їх значення для суспільства. Тому влада розпочала розробку нормативно-правових актів щодо обов'язкового проведення екологічної експертизи для нових технологій та матеріалів, проектів реконструкції промислових об'єктів. Зокрема, Державний комітет СРСР по будівництву прийняв «Інструкцію про склад, порядок розробки, узгодження і затвердження проектно-кошторисної документації на будівництво підприємств, будівель, споруд» (Держбуд СРСР, 1985). Згідно з цим документом у проектну документацію необхідно було включати комплексну оцінку оптимальності передбачуваних технічних рішень по раціональному використанню природних ресурсів та заходів по попередженню негативної дії будівництва й експлуатації споруд на навколишнє середовище. Саме цей документ став прототипом введеної пізніше ОВНС (Оцінки впливу на навколишнє середовище).

Значну роль у прискоренні цих процесів відіграла громадськість. Стали звучати окремі протести проти нераціональних, неекологічних проектів, як, наприклад, поворот північних річок, будівництво Катунської ГЕС тощо. У 1988 році Постановою «Про докорінну перебудову справи охорони природи в країні» повноваження по проведенню державної екологічної експертизи планів, програм, матеріалів, технологій та окремих проектів були покладені на новоутворений Комітет з охорони природи. Тоді ж у структурі Держкомприроди був створений спеціальний підрозділ державної екологічної експертизи. У листопаді 1989 р. Верховна Рада СРСР прийняла Указ «Про невідкладні заходи щодо поліпшення екологічної ситуації», який заборонив фінансування проектів та програм, які не мають позитивних висновків державної екологічної експертизи. Цей Указ можна розглядати як перший законодавчий акт у галузі екологічної експертизи. У 1990 р. Держкомприродою була прийнята «Тимчасова інструкція про порядок проведення ОВНС при розробці ТЕО (техніко-економічне обґрунтування) і проектів будівництва народногосподарських об'єктів і комплексів». Ця Інструкція містила опис основних принципів, стадій процедури ОВНС і пізніше стала основою для створення національної процедури ОВНС в Україні та інших пострадянських державах.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 7

Отже, інститут екологічної експертизи був створений у СРСР наприкінці 80-х років. Він носив комплексний, міждисциплінарний характер, був незалежним від замовника, стосувався всіх проектів і програм, що могли призвести до негативного впливу на довкілля, частково враховував досвід західних експертиз. Проте розвивався цей інститут у рамках традиційної системи екологічної оцінки, при відсутності необхідної нормативно правової бази, тому містив ряд недоліків, пробілів, недопрацювань.

25 лютого 1991 р. СРСР була підписана «Конвенція про оцінку впливу на оточуюче середовище в транскордонному контексті» (ЄЕК, 1991), після чого екологічна експертиза отримала міжнародне значення. Після розвалу СРСР радянське природоохоронне законодавство продовжувало діяти в Україні до прийняття нових законодавчих актів. Етапним моментом у становленні практики екологічної експертизи стало прийняття у 1991 році Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», яким були вперше виділені об'єкти, завдання експертизи, органи її здійснення, вказана обов'язковість виконання висновків державної екологічної експертизи і право проведення громадської екологічної експертизи. У період 1990-1992 рр. було розроблено та опубліковано ряд методичних рекомендацій по проведенню екологічної експертизи. У 1995 році введені в дію Державні будівельні норми України «Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє природне середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд. Основні положення проектування. (ДБН.А.2.2-1-95)». У тому ж 1995 році був підписаний Закон України «Про екологічну експертизу» (втратив чинність у зв'язку з прийняттям закону «Про оцінку впливу на довкілля»). Проте цей Закон, із рядом доповнень і поправок (1999, 2000 рр.), повністю регламентував процес виконання екологічної експертизи в Україні в різних її аспектах. Проте прийняті кроки щодо регулювання екологічної експертизи в країні не відповідали вимогам Європейських країн.

Лише із підписанням у 2014 році Угоди про асоціацію між Україною та Європейським союзом розпочалася реальна робота по впровадженню у національне законодавство механізмів оцінки впливу на довкілля, в тому числі, транскордонної оцінки та участі громадськості у цих процесах. За висновками міжнародних органів Організації та Еспо конвенцій, прийнятий Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» в повній мірі відповідає міжнародним зобов'язанням за цими договорами і здатний запровадити в Україні дієву європейську модуль екологічної оцінки планованої діяльності.

Україна мала виконати свої міжнародні зобов'язання, які ґрунтуються на наступних документах:

- Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Організація конвенція) ратифікована Законом України № 832-XIV від 06.07.1999 р.
- Конвенція про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті (Конвенція Еспо) ратифікована Законом України № 534-XIV від 19.03.1999 р.
- Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Протокол про СЕО) ратифікований Законом України № 562-VIII від 01.07.2015 р.
- Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (Угода про асоціацію) ратифікована Законом України № 1678-VII від 16.09.2014 р.
- Протокол про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства ратифікований Законом України № 2787-VI від 15.12.2010 р.
- Директива про ОВНС (85/337/ЄЕС): Директива 97/11/ЄС, Директива 2003/35/ЄС, Директива 2009/31/ЄС та Директива 2011/92/ЄС.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 8

– Директива 2001/42/ЄС.

Оргуська Конвенція. Внаслідок проведення нарад Сторони Оргуської конвенції та Конвенції Еспо своїми рішеннями визнали, що Україна перебуває у стані недотримання цих міжнародних угод, та закликали вжити невідкладних заходів для забезпечення виконання Україною своїх міжнародних зобов'язань. Так, на другій сесії (Алмати, 25-27 травня 2005 року) Нарада Сторін Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Оргуської конвенції) ухвалила Рішення II/5b, яким вперше визнала, що Україна не дотримується своїх міжнародних зобов'язань за цією Конвенцією. У своїх висновках щодо України Комітет із дотримання констатував, що ненадання громадськості можливості за запитом ознайомитися із матеріалами ОВНС та іншою проектною документацією, переданою державним органам для прийняття відповідних рішень, обґрунтування неможливості надання такої документації з причини її належності розробнику, у зв'язку із її великим об'ємом чи відсутністю її у державного органу, становить собою порушення відповідних положень статей 4 і 6 Оргуської конвенції.

На третій сесії (Рига, 11-13 червня 2008 року) Нарада Сторін Оргуської конвенції ухвалила Рішення III/6f, яким оголосила Україні умовне попередження. У параграфі 5 рішення III/6f Сторони Конвенції вирішили оголосити попередження Уряду України, яке мало бути уведено в дію 1 травня 2009 р., якщо Уряд не виконав би повною мірою умови, визначені у зазначеному параграфі і не проінформував би Секретаріат Конвенції про це до 1 січня 2009 р. Комітет з дотримання Конвенції мав визначити успішність виконання цих умов. На 23-му засіданні Комітет з дотримання Конвенції, у світлі заходів, вжитих Україною, визначив, що Україна виконала умови, визначені у параграфі 5 рішення III/6f Наради Сторін тією мірою, що попередження, оголошене Народою Сторін не буде уведено в дію. Проте Комітет зазначив, що Україна все ще не повністю виконує свої зобов'язання за Оргуською Конвенцією. Тому Комітет залишив за собою право надати подальших рекомендацій Нараді Сторін, включаючи право рекомендувати Нараді Сторін оголосити нове попередження Україні, якщо Комітет встановить, що його зауваження недостатньо враховані.

На четвертій сесії (Кишинів, 29 червня – 1 липня 2011 року) Нарада Сторін Оргуської конвенції ухвалила Рішення IV/9h, яким постановила винести Україні попередження (п. 6 Рішення), запросила Комітет з питань дотримання встановити факт успішного виконання Рішення II/5b Наради Сторін, ухваленого у 2005 році (п. 8 Рішення), та повідомити на п'ятій сесії Наради Сторін про виконання Україною Рішення II/5b з тим, щоб Нарада Сторін прийняла рішення про доцільність обмеження спеціальних прав і привілей, наданих Україні згідно з Оргуською конвенцією (п. 9 Рішення). У Рішенні IV/9h Нарада Сторін Оргуської конвенції також зазначила, що оголошене Україні попередження буде знято 1 червня 2012 року, якщо Україна повністю вживе заходів, зазначених Народою Сторін у Рішенні II/5b, та повідомить Секретаріат Оргуської конвенції про це, надавши докази до 1 квітня 2012 року (п. 7 Рішення). Комітет з питань дотримання Оргуської конвенції, не отримавши доказів повного виконання Україною заходів, визначених Народою Сторін, на засіданні, яке відбулося у Женеві 26-29 червня 2012 року, залишив у силі попередження, оголошене Народою Сторін Оргуської конвенції у Рішенні IV/9h, та листом від 14 серпня 2012 року повідомив Президента України про тривале недотримання Україною своїх міжнародних зобов'язань з Оргуської конвенції.

На п'ятій сесії, яка відбулася у м. Маастрихті, Нідерланди, у 2014 році, Нарада Сторін Оргуської конвенції прийняла Рішення V/9m. Підпунктом «а» пункту шостого Рішення V/9m було продовжено строк дії попередження Урядові України. Пункт п'ятий цього Рішення містить низку конкретних вимог, які повинна виконати Україна для того, щоб попередження

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 9

було знято. Рішення V/9m Наради Сторін надає Україні можливість зняти чинне попередження до 6-ї сесії Наради Сторін (запланована на 2017 рік), якщо Україна виконає поставлені перед нею завдання і повідомить про це секретаріат Організації Конвенції.

Конвенція Еспо. На четвертій сесії Наради Сторін Конвенції про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті (Конвенції Еспо) (Бухарест, 19-21 травня 2008 р.), Сторони Конвенції, на підставі висновків та рекомендацій Комітету з впровадження, прийняли Рішення IV/2 щодо винесення попередження Уряду України. Зокрема, пункт 7 Рішення IV/2 констатує порушення Україною вимог статей 2-6 Конвенції Еспо. Однією з причин прийняття такого рішення була відсутність належного порядку оцінки впливу на довкілля, яка б забезпечувала можливість громадськості брати участь у прийнятті рішень, які можуть мати негативний вплив на довкілля. Створити таку процедуру кожна Сторона зобов'язує положення частини другої статті 2 Конвенції Еспо. Пунктом 12 Рішення IV/2 Наради Сторін Конвенції Еспо закріплено зобов'язання України подати до Комітету з впровадження стратегію, яка б містила заходи та графік їх реалізації з метою забезпечення дотримання вимог цієї Конвенції. На п'ятій сесії (Женева, 20-23 червня 2011 року) Нарада Сторін Конвенції Еспо ухвалила Рішення V/4, яким залишила в силі попередження, оголошене Урядом України на її четвертій сесії (п. 18 Рішення), відмітила недостатній прогрес у реалізації стратегії Уряду України щодо здійснення Конвенції, і зокрема нещодавно внесені зміни у законодавство з регулювання містобудівної діяльності, «які не узгоджуються зі стратегією і фактично послаблюють потенціал законодавчої бази щодо забезпечення дотримання Конвенції Еспо замість того, щоб укріплювати його» (п. 23 Рішення), та запросила Уряд України надавати Комітету з дотримання у кінці кожного року інформацію про реалізацію стратегії, зокрема про вжиття з цією метою конкретних законодавчих заходів (п. 24 (b) Рішення).

На шостій сесії (Женева, 2-4 червня 2014 року) Нарада Сторін Конвенції Еспо у Рішенні VI/2 схвалила висновок про те, що Україна, незважаючи на деякі вжиті нею кроки, все ще не виконала всіх своїх зобов'язань відповідно до пункту 24 рішення V/4, та, у зв'язку з цим заявила, що попередження на адресу Уряду України, винесене на її четвертій сесії, зберігає силу (ЕСЕ/ МР.ЕІА/ІС/2009/4, пункт 16). Крім того, з приводу іншої справи, щодо продовження терміну експлуатації 1-го і 2-го енергоблоків Рівненської атомної електростанції Нарада Сторін Конвенції Еспо схвалила висновки Комітету з впровадження про те, що:

- продовження терміну експлуатації атомної електростанції, яке підлягає розгляду, після закінчення дії первинної ліцензії повинно розглядатися як планована діяльність відповідно до пункту (v) статті 1 Конвенції і тому підпадає під дію положень Конвенції;
- Україна не дотримується своїх зобов'язань, передбачених пунктом 2 статті 2, щодо загальних правових та адміністративних рамок, які застосовуються в процесі прийняття рішень про продовження терміну експлуатації ядерних реакторів;
- Україна не дотримується своїх зобов'язань, передбачених пунктами 2 і 3 статті 2, пунктом 1 статті 4 і статтями 3 і 6 Конвенції Еспо щодо продовження терміну експлуатації 1-го і 2-го енергоблоків Рівненської атомної електростанції (див. пункт 68-71 Рішення VI/2).

Отже, вочевидь, найбільш гострою та складною проблемою в окресленій сфері є відсутність належної процедури оцінки впливу на довкілля (ОВД). Крім того, лібералізація містобудівного законодавства, а надто прийняття Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», фактично призвели до повного розбалансування системи оцінки впливу на довкілля, в тому числі щодо ролі та можливості участі у процесі ОВД природоохоронних органів, інформування та участі в ній громадськості тощо.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 10

Також в Україні фактично не існує оцінки впливу планів і програм на довкілля (стратегічної екологічної оцінки). Процедура участі громадськості як у процесі ОВД, так й у прийнятті планів і програм, які можуть мати вплив на довкілля, потребує істотного вдосконалення.

Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Якісним поштовхом у концептуальному вирішенні тривалих проблем недотримання Україною міжнародних зобов'язань за Конвенцією Еспо та Оргузької конвенцією має стати діяльність з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Статтею 363 Угоди про асоціацію передбачається поступове наближення законодавства України до права та політики ЄС у сфері охорони довкілля, яке здійснюється відповідно до Додатка ХХХ до цієї Угоди.

Оскільки інструменти управління довкіллям та інтеграції екологічної політики ЄС охоплюють, чи, скоріше, пронизують майже всі інші секторальні політики (транспортну, енергетичну, сільськогосподарську, туристичну, промислову тощо), то вони називаються наскрізними або «горизонтальними», а відповідний сектор екологічного права ЄС – «горизонтальним». «Горизонтальне» законодавство ЄС регулює загальні питання управління довкіллям і стосується таких основних аспектів, як доступ до екологічної інформації, участь громадськості, стратегічна екологічна оцінка планів і програм, та оцінка впливу на довкілля окремих проектів.

Енергетичне Співтовариство. 6 вересня 2016 року Секретаріат Енергетичного Співтовариства надіслав Україні відкритого листа, порушивши, таким чином, справу з врегулювання спору проти України (реєстраційний номер справи: ECS13/16) за недотримання Директиви з ОВД. У відкритому листі Секретаріат відзначає відсутність повної транспозиції положень Директиви з ОВД у право України. У своїх Звітах про виконання Договору про заснування Енергетичного Співтовариства за останні роки Секретаріат неодноразово порушував питання про повільний прогрес України у транспозиції Директиви з ОВД. Строк імплементації для України, як це визначено Протоколом про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства (http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_a27), сплив 1 січня 2013 року.

Відповідно до правил процедури вирішення спорів в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства Секретаріат порушив так звану «трикрокову процедуру», за якої попередня процедура передуює направленню справи про недотримання до Ради Міністрів (статті 11(1 та 2), 12(2), 13, 15, 16(1) та 29 (1) Правил процедури). Метою попередньої процедури є надання Україні можливості протягом двох місяців відреагувати на звинувачення у недотриманні права Енергетичного Співтовариства (стаття 13(1) Правил процедури), а також надати Секретаріату можливість встановити всі обставини справи.

Наступним кроком 12 січня 2017 року Секретаріат надіслав Україні Мотивовану думку (стаття 14 Правил процедури). Як зазначається, «4 жовтня 2016 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про оцінку впливу на довкілля», який міг би відповісти на питання, порушені Секретаріатом у Відкритому листі. Проте 31 жовтня 2016 року Президент України відмовився підписати закон та повернув його Верховній Раді на доопрацювання». Таким чином, Україна продовжує порушувати свої міжнародні зобов'язання щодо імплементації Директиви з ОВД. Відтак, Україна має два місяці на відповідь щодо висунутих звинувачень у недотриманні права Енергетичного Співтовариства. З огляду на зміст вжитих заходів або відсутність відповіді з боку України, Секретаріат може передати справу на розгляд Ради Міністрів шляхом направлення йому Мотивованого запиту (статті 15 та 29 Правил процедури).

Незважаючи на викладене, відповідно до статті 19(1) Правил процедури Секретаріат має право на будь-якому етапі попередньої процедури прийняти рішення про її зупинення

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 11

або припинення, зокрема якщо Сторона усуває недотримання права Енергетичного Співтовариства. Задля прийняття такого рішення Секретаріат може вступити у неформальний двосторонній діалог із зацікавленою Стороною. По закриттю справи Секретаріат має надати Раді Міністрів короткий звіт про досягнуті результати. Проте, відповідно до статті 19(3) Правил процедури Секретаріат може поновити процедуру у випадку, якщо відбулася істотна зміна в будь-якому з фактів, на підставі якого було винесено рішення, якщо відповідна Сторона діє всупереч своїм зобов'язанням або якщо рішення ґрунтувалося на неповній, неправильній або неправдивій інформації, що була надана цією Стороною».

Екологічна оцінка в ЄС становить собою процедуру, яка гарантує, що екологічні наслідки рішення про погодження певної діяльності беруться до уваги в процесі прийняття такого рішення.

Первинна Директива про ОВНС (85/337/ЄЕС), яка набрала чинності у 1985 році, поширюється на широкий спектр державних і приватних проектів, які визначені у її Додатках I і II. Обов'язкова ОВНС у всіх країнах ЄС здійснюється для всіх проектів, перерахованих в Додатку I, які розглядаються як такі, що мають значний вплив на навколишнє середовище і потребують ОВНС. У Директиву про ОВНС 1985-го року тричі вносились поправки – в 1997, 2003 і в 2009 роках.

Директива 97/11/ЄС була спрямована на приведення Директиви про ОВНС у відповідність до Конвенції Еспо. Вона розширила рамки директиви за рахунок збільшення переліку проектів, які покриваються директивою, а також кількості проектів, які потребують обов'язкової ОВНС (Додаток I). Вона також передбачила нові механізми відбору включених у додаток II проектів, в тому числі, нові критерії (в Додатку III), і встановила мінімальні вимоги щодо доступу до інформації.

Директивою 2003/35/ЄС щодо участі громадськості в підготовці певних планів та програм, що стосуються довкілля, та змін, які стосуються участі громадськості та доступу до правосуддя до Директив 85/337/ЄЕС та 96/61/ЄС (Директива про УГ) узгоджувалися положення Директиви про ОВНС щодо участі громадськості з положеннями Оргуської конвенції.

Директивою 2009/31/ЄС було внесено поправки до Додатків I і II Директиви про ОВНС. Було додано проекти, пов'язані з транспортом, уловлюванням та зберіганням двоокису вуглецю (CO₂).

Первинна Директива про ОВНС 1985 і три вищезгадані поправки до неї були кодифіковані *Директивою 2011/92/ЄС* від 13 грудня 2011 року Європейського Парламенту та Ради про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на навколишнє середовище. На сьогоднішній день в ЄС чинною є саме кодифікована *Директива 2011 року*. Крім того, як зазначалося вище, текст кодифікованої директиви повністю включає вимоги Оргуської конвенції та Конвенції Еспо, оскільки не лише держави-члени ЄС, але й сам Союз є Стороною даних міжнародних договорів. Процедуру ОВНС згідно з Директивою можна резюмувати таким чином: розробник може звернутися до компетентного органу з вимогою визначити, що повинно бути включено розробником в матеріали ОВНС (стадія визначення сфери дослідження або «скопінг»); розробник повинен подати інформацію про вплив на навколишнє середовище (Звіт з ОВНС – додаток IV Директиви про ОВНС); органи у сфері охорони довкілля та громадськість (та зачеплені держави-члени, у випадку транскордонного впливу) повинні бути проінформовані та з ними повинні бути проведені консультації; компетентний орган приймає рішення, беручи до уваги результати консультацій. Громадськість інформується про прийняте рішення і може оскаржити це рішення в суді.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 12

Директива 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 року про оцінку впливу на стан навколишнього природного середовища окремих планів та програм (Директива про СЕО) застосовується до широкого кола державних планів і програм, наприклад, в галузі землекористування, транспорту, енергетики, відходів, сільського господарства, тощо. Плани і програми в сенсі Директиви про СЕО повинні бути підготовлені або прийняті органами влади (на національному, регіональному або місцевому рівні) і бути підготовлені у відповідності до вимог законодавчих, нормативних чи адміністративних актів. На відміну від ОВНС, Директива про СЕО не передбачає переліку планів / програм. СЕО є обов'язковою для планів / програм, які готуються для сільського, лісового, рибного господарства, енергетики, промисловості, транспорту, управління водними ресурсами та відходами, телекомунікацій, туризму, планування розвитку населених пунктів або землекористування та які визначають основу для надання в майбутньому дозволів на реалізацію проектів, перерахованих у Директиві про ОВНС, а також визначених як такі, що потребують оцінки в рамках Директиви про середовища існування (оселища, "habitats").

З метою виконання міжнародних зобов'язань України та транспозиції Директив ЄС з СЕО та ОВД Верховною Радою України було прийнято Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» та Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Завдання 1.1. Користуючись теоретичними відомостями заповніть таблицю.

Таблиця 1.1

Хронологія розвитку екологічної оцінки в Україні

№ п/п	Дата	Подія
1		
2		
...		
N		

Завдання 1.2. Користуючись теоретичними відомостями заповніть таблиці щодо міжнародних зобов'язань України.

Таблиця 1.2

Оргуська Конвенція

№	Дата	Подія	Опис
1.			
...			
...			

Таблиця 1.3

Конвенція Еспо

№	Дата	Подія	Опис
1.			
...			
...			

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 13

Таблиця 1.4

Енергетичне Співтовариство

№	Дата	Подія	Опис
1.			
...			
...			

Завдання 1.3. Використовуючи Список використаної літератури (джерела 3–10) заповнити таблицю 1.5 та визначити вплив прийнятих та ратифікованих документів на створення та запровадження нормативно-правових актів щодо проведення оцінки впливу на довкілля.

Таблиця 1.5

	Оргуська конвенція	Конвенція Еспо	Протокол про СЕО	Директива про ОВНС (85/337/ЄЕС)	Директива 2003/35/ЄС	Директива 2011/92/ЄС	Енергетичного Співтовариства
Дата ратифікації							
Мета							
Завдання							
Для створення якого закону відіграли значну роль							
Переваги, які отримала наша країна (якщо наявні)							

Завдання 1.4. Дати усну відповідь на запитання.

1. В якій країні вперше екологічна оцінка була введена в ранг закону?
2. В яких роках розпочалося становлення екологічної експертизи в Україні (у складі СРСР)?
3. Які функції виконував Інститут екологічної експертизи, що був створений у СРСР в 80-х роках?
4. Зазначте основні цілі Оргуської Конвенції?
5. Основні задачі Конвенція Еспо?
6. Які наслідки прийняття Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.
7. Чому Україна не забезпечила виконання протоколу про Енергетичне Співтовариство.
8. Охарактеризуйте основні цілі Директиви 2011/92/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 грудня 2011 року про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на довкілля.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 14

9. Охарактеризуйте основні цілі Директиви 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 року про оцінку наслідків окремих планів та програм для довкілля.

10. Назвіть основні нормативні документи, що сприяли запровадженню законопроектів «Про оцінку впливу на довкілля» та «Про стратегічну екологічну оцінку».

Завдання 1.5. Дати відповіді на тестові завдання. Правильна відповідь лише одна.

№	Зміст питання	Варіанти відповідей
1	В якій країні екологічна експертиза найраніше увійшла в ранг закону	А) США Б) Франція В) Японія Г) Італія Д) Канада
2	В яких роках ХХ століття розпочалося впровадження екологічної експертизи в Україні	А) 70-х Б) 80-х В) 60-х Г) 50-х Д) 40-х
3	Який документ став прототипом оцінки впливу на навколишнє середовище	А) Закон «Про охорону навколишнього природного середовища» Б) Закон «Про екологічну експертизу» В) Постанова «Про докорінну перебудову справи охорони природи в країні» Г) Інструкцію про склад, порядок розробки, узгодження і затвердження проектно-кошторисної документації на будівництво підприємств, будівель, споруд Д) Конвенція про оцінку впливу на оточуюче середовище в транскордонному контексті
4	Яка інструкція містила опис основних принципів, стадій процедури ОВНС і пізніше стала основою для створення національної процедури ОВНС в Україні та інших пострадянських державах	А) Інструкцію про склад, порядок розробки, узгодження і затвердження проектно-кошторисної документації на будівництво підприємств, будівель, споруд Б) Тимчасова інструкція про порядок проведення ОВНС при розробці ТЕО (техніко-економічне обґрунтування) і проектів будівництва народногосподарських об'єктів і комплексів В) Постанова «Про докорінну перебудову справи охорони природи в країні» Г) Указ «Про невідкладні заходи щодо поліпшення екологічної ситуації» Д) Інструкція «Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє природне середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд. Основні положення проектування. (ДБН.А.2.2-1-95)»
5	Після підписання, якої угоди екологічна експертиза отримала міжнародне значення	А) Директива про ОВНС (85/337/ЄЕС) Б) Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті В) Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 15

		Г) Угоди про асоціацію між Україною та Європейським союзом Д) Конвенція про оцінку впливу на оточуюче середовище в транскордонному контексті
6	Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» було прийнято в	А) 1991 р. Б) 1992 р. В) 1990 р. Г) 1995 р. Д) 1994 р.
7	Закон України «Про екологічну експертизу» було прийнято в	А) 1991 р. Б) 1992 р. В) 1990 р. Г) 1995 р. Д) 1994 р.
8	Де і коли Сторони Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля ухвалили Рішення II/5b, яким вперше визнали, що Україна не дотримується своїх міжнародних зобов'язань за цією Конвенцією	А) Женева, 20-23 червня 2011 р. Б) Рига, 11-13 червня 2008 р. В) Алмата, 25-27 травня 2005 р. Г) Кишинів, 29 червня-1 липня 2011р. Д) Бухарест, 19-21 травня 2008 р.
9	Де і коли Сторони Організації Конвенції оголосили Україні умовне попередження	А) Женева, 20-23 червня 2011 р. Б) Рига, 11-13 червня 2008 р. В) Алмата, 25-27 травня 2005 р. Г) Кишинів, 29 червня-1 липня 2011р. Д) Бухарест, 19-21 травня 2008 р.
10	Де і коли Сторони Організації Конвенції вирішили, що доцільно обмежити спеціальні права і привілеї для України, які були надані згідно з даною конвенцією	А) Женева, 20-23 червня 2011 р. Б) Рига, 11-13 червня 2008 р. В) Алмата, 25-27 травня 2005 р. Г) Кишинів, 29 червня-1 липня 2011р. Д) Бухарест, 19-21 травня 2008 р.
11	Де і коли Сторони Конвенції про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті винесли попередження Уряду України	А) Женева, 20-23 червня 2011 р. Б) Рига, 11-13 червня 2008 р. В) Алмата, 25-27 травня 2005 р. Г) Кишинів, 29 червня-1 липня 2011р. Д) Бухарест, 19-21 травня 2008 р.
12	Найперша директива, яка поширюється на широкий спектр державних і приватних проектів,.	А) Директива про ОВНС (85/337/ЄЕС) Б) Директива 97/11/ЕС В) Директивою 2003/35/ЕС Г) Директивою 2009/31/ЕС Д) Директивою 2011/92/ЄС
13	Яка Директива була спрямована на приведення Директиви про ОВНС у відповідність до Конвенції Еспо	А) Директива про ОВНС (85/337/ЄЕС) Б) Директива 97/11/ЕС В) Директивою 2003/35/ЕС Г) Директивою 2009/31/ЕС Д) Директивою 2011/92/ЄС
14	На сьогоднішній день в ЄС чинною та дієвою є кодифікована Директива. Зазначте, яка з перерахованих їй відповідає	А) Директива про ОВНС (85/337/ЄЕС) Б) Директива 97/11/ЕС В) Директивою 2003/35/ЕС Г) Директивою 2009/31/ЕС Д) Директивою 2011/92/ЄС

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 16

15	В якій Директиві було додано поправки щодо проектів, які пов'язані з транспортом, уловлюванням та зберіганням двоокису вуглецю (CO ₂)	А) Директива про ОВНС (85/337/ЄЕС) Б) Директива 97/11/ЕС В) Директивою 2003/35/ЕС Г) Директивою 2009/31/ЕС Д) Директивою 2011/92/ЄС
16	Яка Директива була спрямована на узгодження положень Директиви про ОВНС щодо участі громадськості з положеннями Оргуської конвенції	А) Директива про ОВНС (85/337/ЄЕС) Б) Директива 97/11/ЕС В) Директивою 2003/35/ЕС Г) Директивою 2009/31/ЕС Д) Директивою 2011/92/ЄС
17	Яка Директива застосовувалася для широкого кола державних планів і програм, наприклад, в галузі землекористування, транспорту, енергетики, відходів, сільського господарства, тощо	А) Директива 2001/42/ЄС Б) Директива 97/11/ЕС В) Директивою 2003/35/ЕС Г) Директивою 2009/31/ЕС Д) Директивою 2011/92/ЄС
18	В яку з Директив вносилися три поправки?	А) Директива про ОВНС (85/337/ЄЕС) Б) Директива 97/11/ЕС В) Директивою 2003/35/ЕС Г) Директивою 2009/31/ЕС Д) Директивою 2011/92/ЄС
19	Коли Секретаріат Енергетичного Співтовариства надіслав Україні відкритого листа, порушивши, таким чином, справу з врегулювання спору проти України за недотримання Директиви з ОВД	А) 4 жовтня 2016 р. Б) 1 січня 2013 р. В) 6 вересня 2016 р. Г) 31 жовтня 2016 р. Д) 12 січня 2017 р.
20	Закордоном як інструмент державного управління в галузі природокористування значне поширення отримала система ліцензування нового промислового будівництва за екологічним критерієм, яка включала оцінку впливу на навколишнє середовище. В подальшому ця система отримала назву environmental impact assessment (EIA), яка в перекладі має український еквівалент	А) стратегічна екологічна оцінка Б) екологічна експертиза В) оцінка впливу на довкілля Г) оцінка впливу на навколишнє середовище Д) екологічний аудит

Завдання 1.6. Підтвердити або спростувати судження

1	Проведення екологічних експертиз спрямованих на дослідження процесів взаємодії природи і суспільства, розпочалося в середині ХХ століття в наслідок інтенсивного розвитку науки та техніки, які спричинили створення складних природно-господарських систем	Так Ні
2	З 90-х років екологічна експертиза була узаконена у всіх країнах Заходу	Так Ні
3	Указ «Про невідкладні заходи щодо поліпшення екологічної ситуації» можна розглядати як перший законодавчий акт у галузі екологічної експертизи	Так Ні
4	Прийняті в 90-х роках кроки щодо регулювання екологічної експертизи в країні відповідали вимогам Європейських країн	Так Ні
5	Прийнятий Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» в повній мірі відповідає міжнародним зобов'язанням України та здатний запровадити в дію європейську модуль екологічної оцінки планованої діяльності	Так Ні

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 17

6	Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля була ратифікована Україною в 1999 році	Так Ні
7	Конвенція про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті Україною не ратифікована	Так Ні
8	У м. Маастрихті, Нідерланди, у 2014 році, Нарада Сторін Організації економічного співробітництва та розробки прийняла Рішення V/9m., де підпунктом «а» пункту шостого Рішення V/9m було продовжено строк дії попередження Урядові України	Так Ні
9	На п'ятій сесії в Женеві 20-23 червня 2011 року Сторони Конвенції Еспо ухвалили Рішення V/4, яким зняти попередження, яке було оголошено Урядом України на її четвертій сесії (п. 18 Рішення)	Так Ні
10	Система інструментів управління довкіллям в країнах ЄС є вертикально	Так Ні

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 2 ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРОЦЕДУР ЕКОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ, ОВНС ТА ОВД

Мета: здобувачі вищої освіти мають ознайомитися з основними нормативними документами України щодо здійснення оцінки впливу на довкілля та порівняти раніше прийняті акти з новими

Теоретична частина

У минулому в Україні діяла пострадянська модель ОВД. Ця модель характеризується двома основними рисами з точки зору процесу прийняття рішення:

- ✓ Двоетапна процедура ОВД
- ✓ Дозвільний характер процедури ОВД

Успадкована з часів СРСР процедура ОВД полягала у поетапному проведенні двох різних процедур: оцінки впливу на навколишнє середовище (ОВНС) та державної екологічної експертизи (ДЕЕ). ОВНС та ДЕЕ проводились лише для об'єктів підвищеної екологічної небезпеки, перелік яких затверджений Кабінетом Міністрів України. Власне екологічна експертиза традиційно розглядалась як форма попереджувального екологічного контролю.

ОВНС проводиться замовником (проектантом) і є, за своїм змістом, частиною робіт з проектування (матеріали ОВНС включаються як окремий розділ до проектної документації). ОВНС може проводитись на різних етапах проектування: ТЕО, робочий проект чи проект в залежності від складності об'єкту. За результатами ОВНС замовником (проектантом) складається та публікується Заява про екологічні наслідки. Зміст та порядок розроблення матеріалів ОВНС регулюється чинними державними будівельними нормами (ДБН А.2.2-1-2003).

На етапі ДЕЕ матеріали ОВНС передавались у державний орган для перевірки на предмет повноти, відповідності вимогам законодавства, тощо. На практиці ж власне експертиза матеріалів ОВНС проводилась на контрактній основі іншими установами (наприклад, інститутами чи приватними фірмами), які власне і надавали свої експертні висновки. Державний орган, у свою чергу, практично лише затверджував такі висновки у формі висновків державної екологічної експертизи. Висновки ДЕЕ могли бути позитивними або негативними.

Негативні висновки могли містити пропозиції чи вимоги щодо внесення змін у проект із можливістю його повторної експертизи (іншими словами надання позитивних висновків «з умовами» практично не допускалось). В останні роки ДЕЕ проводилась у складі комплексної

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 18

інвестиційної експертизи. В залежності від розмірів фінансування, ДЕЕ могла проводитись як обласними підрозділами, так і самим Мінприроди.

Дозвільний характер ОВД забезпечувався обов'язковістю проведення ДЕЕ для екологічно небезпечних видів діяльності та обов'язковістю висновків ДЕЕ. Власне ця норма ЗУ «Про екологічну експертизу» і визначала дозвільний характер ДЕЕ (заборона реалізації проекту без позитивного висновку ДЕЕ), хоча формально ДЕЕ не є дозвільною процедурою і не завершувалась «дозволом».

ОВНС та ДЕЕ могли, за умови впровадження додаткових процедур та норм, забезпечити виконання Україною і своїх міжнародно-правових зобов'язань, та наблизити українську модель ОВД до прийнятої у Європі моделі ОВД. Увесь процес ОВД в Україні (ОВНС та ДЕЕ) регулювався низкою відповідних законів, підзаконних актів та нормативних документів.

23 травня 2017 року Верховна Рада України прийняла довгоочікуваний Закон України «Про оцінку впливу на довкілля». Цим законом Україна відмовилася від радянської моделі оцінки впливу планованої діяльності на навколишнє середовище – державної екологічної експертизи – і перенесла у національне правове поле стандарти європейської моделі оцінки впливу на довкілля, закріплені у Директиві 2011/92/ЄС Європейського Парламенту та Ради про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на навколишнє середовище (із змінами 2014 року).

«Оцінка впливу на довкілля – це процес аналізу позитивних та негативних впливів на довкілля запропонованого проекту, плану чи діяльності. Конкретною метою оцінки є надання тим, хто приймає рішення, інформації, яка дозволяє включити питання охорони довкілля у процес прийняття рішення щодо схвалення, відхилення чи зміни проекту, плану чи діяльності, які перебувають на стадії розгляду».

Цей документ передбачає, що держава не повинна дозволяти діяльність без розгляду на ранній стадії її впливу на довкілля, принцип участі громадськості у процедурі ОВД та принцип, за яким рішення щодо діяльності, що підпадає ОВД, повинно бути у письмовим, містити обґрунтування рішення, а також положення щодо недопущення, зменшення чи пом'якшення шкоди для довкілля, а також бути відкритим.

Чотирма основними суб'єктами будь-якої процедури оцінки впливу на довкілля є:

- 1) особа, яка планує провадити плановану діяльність (термінологією закону – суб'єкт господарювання);
- 2) орган, уповноважений провести процедуру ОВД щодо такої планованої діяльності;
- 3) орган, уповноважений прийняти рішення, яке дозволяє реалізацію планованої діяльності;
- 4) громадськість.

Суб'єкти господарювання або замовниками планованої діяльності, тобто особи, які планують провадити діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля. Закон не надає жодного спеціального статусу у процедурі ОВД проектним організаціям. Усі права, обов'язки і відповідальність у контексті закону про ОВД лежать саме на суб'єкті господарювання, який планує провадити плановану діяльність, і ініціює відповідні адміністративні процедури. Залучення замовником планованої діяльності проектних організацій до підготовки звіту із ОВД чи інших документів у цій процедурі регулюється виключно договірними домовленостями між цими особами.

Уповноважений центральний орган – центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, тобто Мінприроди. Окрім безпосередньо проведення процедури

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 19

ОВД щодо окремих видів планованої діяльності, Мінприроди також адмініструє Єдиний державний реєстр із ОВД.

Уповноважені територіальні органи – обласні, міські Київська та Севастопольська державні адміністрації (відповідний підрозділ з питань екології та природних ресурсів), орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань екології та природних ресурсів – проводять процедуру ОВД щодо діяльності, яка планується до реалізації у відповідному регіоні (області, місті Київ чи Севастополь, АРК) і яка не належить до сфери повноважень Мінприроди.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, уповноважені видати рішення про провадження планованої діяльності – це усі органи, що можуть видавати рішення про провадження планованої діяльності. Їх є безліч, від Кабінету Міністрів України до сільської ради. Основною ознакою такого суб'єкта буде належність до його компетенції видачі документа дозвільного характеру, який звершує процедуру ОВД, тобто рішення, яке є підставою для початку провадження планованої діяльності, встановлює (затверджує) параметри та умови її провадження. До прикладу, дозвіл на виконання будівельних робіт, спеціальний дозвіл на користування надрами.

Громадськість – одна чи більше фізичних або юридичних осіб, їхні об'єднання, організації або групи. Важливо, що закон наділяє правами у процедурі ОВД фактично усіх, а не зацікавлену громадськість, чи громадськість, що проживає у регіоні розміщення планованої діяльності.

Завдання 2.1. Використовуючи Список використаної літератури (джерела 1,18–20) заповнити таблицю 2.1.

Таблиця 2.1

	Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»	Закон України «Про екологічну експертизу»	Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд.
Дата прийняття			
Визначення			
Мета прийняття			
Завдання			
Сфера застосування			
Об'єкти та суб'єкти			
Етапи проведення			
Гласність проведення (Так/Ні)			
Переваги/недоліки			

Завдання 2.2. Дати відповіді на тестові завдання. Правильна відповідь лише одна.

№	Зміст питання	Варіанти відповідей
1	Закон України «Про екологічну експертизу» було прийнято в	А) 1991 р. Б) 1992 р. В) 1990 р. Г) 1995 р. Д) 1994 р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 20

2	Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» було прийнято в	А) 2016 р. Б) 2018 р. В) 2017 р. Г) 2015 р. Д) 2019 р.
3	Призначена для виявлення характеру, інтенсивності і ступеня небезпеки впливу будь-якого виду планованої господарської діяльності на стан довкілля і здоров'я населення	А) оцінка впливу на довкілля Б) екологічна експертиза В) оцінка впливу на навколишнє середовище Г) стратегічна екологічна оцінка Д) оцінка трансграничного забруднення
4	Через який період часу Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» вступив в дію	А) через шість місяців після прийняття Б) через квартал після прийняття В) через два місяці після прийняття Г) через рік після прийняття Д) через один місяць після прийняття
5	Учасниками оцінки впливу на довкілля є:	А) замовник та громадськість Б) виконавець робіт з ОВД та замовник В) громадськість та замовник робіт з ОВД Г) замовник, виконавець робіт з ОВД та громадськість Д) виконавець робіт з ОВД
6	На скільки категорій поділяються види планової діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля	А) дві категорії Б) п'ять категорій В) чотири категорії Г) одна категорія Д) три категорії
7	Оцінці впливу на довкілля не підлягає планова діяльність:	А) нафтопереробні та газопереробні заводи Б) забезпечення оборони держави та ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій В) споруди з видобування, виробництва і переробки азбесту Г) виробництво та обробка металу Д) зміна цільового використання сільськогосподарських земель
8	Особи, які планують провадити діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля	А) суб'єкт господарювання Б) громадськість В) органи державної влади Г) уповноважені територіальні органи Д) уповноважений центральний орган

Завдання 2.3. Підтвердити або спростувати судження

1	В Україні діяла пострадянська модель ОВД, яка складалася з двох етапів	Так Ні
2	Громадськість – це одна чи більше фізичних або юридичних осіб, їхні об'єднання, організації або групи, які мають доступ до інформації стосовно планової діяльності	Так Ні
3	У процесі оцінки впливу на довкілля забезпечується своєчасне, адекватне та ефективне інформування громадськості	Так Ні
4	Проекти із першого переліку або проекти першої категорії потенційно є більш	Так

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 21

	небезпечними, і тому потребують підвищеної уваги. Проведення ОВД та надання висновку із ОВД щодо них належить до компетенції Мінприроди	Ні
5	Проекти із другого переліку або проекти другої категорії, як правило, проходять оцінку впливу на довкілля у департаменті/управлінні, до сфери повноважень яких входять питання охорони довкілля, відповідної обласної державної адміністрації за місцем провадження планованої діяльності	Так Ні

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 3 РОБОТА З ЄДИНИМ РЕЄСТРОМ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з порядком ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля та навчитися користуватися даним реєстром

Теоретична частина

Закон про ОВД передбачає створення і функціонування *Єдиного реєстру з ОВД* (частина 10 статті 4 закону). Реєстр веде Міндовкілля. Закон також встановлює правило про те, що уся інформація, внесена до реєстру, є відкритою, а вільний доступ до неї забезпечується через мережу Інтернет. Детальніше порядок ведення реєстру визначається Порядком ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 року № 10265.

Терміни, що вживаються у цьому Порядку, мають таке значення:

веб-сайт Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля (далі - веб-сайт Реєстру) – це відокремлена частина Реєстру в Інтернеті з відкритим доступом, яка призначена для інтегрування в офіційні веб-сайти уповноваженого центрального органу або уповноваженого територіального органу з метою офіційного оприлюднення документації з оцінки впливу на довкілля та забезпечення інформування суб'єктів оцінки впливу на довкілля та інших заінтересованих сторін про хід та результати здійснення оцінки впливу на довкілля планованої діяльності;

електронний кабінет Реєстру – частина Реєстру з обмеженим доступом, що створюється для подання документів суб'єктом господарювання у процесі оцінки впливу на довкілля, опрацювання зазначених документів, а також внесення документів до Реєстру відповідальними особами уповноваженого центрального органу або уповноваженого територіального органу;

Єдиний реєстр з оцінки впливу на довкілля (далі - Реєстр) – це автоматизована інформаційна система збору, оброблення, розгляду, накопичення, систематизації, зберігання та надання доступу до інформації і документів з оцінки впливу на довкілля відповідно до статті 4 Закону;

уповноважений територіальний орган – обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації (відповідний підрозділ з питань екології та природних ресурсів), орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань екології та природних ресурсів;

уповноважений центральний орган – Міндовкілля.

Реєстр ведеться з метою забезпечення:

- доступу суб'єктів оцінки впливу на довкілля до актуальної інформації про порядок здійснення оцінки впливу на довкілля (нормативно-правові акти, методичне забезпечення та довідкова інформація);
- доступу суб'єктів господарювання до документів з оцінки впливу на довкілля та можливості їх подання через електронний кабінет Реєстру;
- централізованого накопичення, оброблення, систематизації та зберігання інформації та документів щодо планованої діяльності, що створюються у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 22

– вільного доступу усіх заінтересованих сторін через веб-сайт Реєстру до інформації та документів щодо планованої діяльності, що створюються у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля.

Держателем та адміністратором Реєстру, що забезпечує ведення Реєстру, а також відповідає за технічне, технологічне та програмне забезпечення Реєстру, збереження та захист даних, що містяться у Реєстрі, є Міндовкілля. Уповноважені територіальні органи мають доступ до Реєстру з правом внесення та обробки даних у Реєстрі відповідно до повноважень.

Ведення Реєстру та внесення до нього відповідних документів та інформації здійснюється державною мовою. В разі підготовки під час здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля інформації та документів іноземною мовою така інформація та документи також вносяться до Реєстру.

Програмні засоби ведення Реєстру забезпечують неможливість виправлень вже внесеної інформації або документів. У разі необхідності внесення змін - виправлена інформація вноситься додатково.

У Реєстрі формується реєстраційна справа, у якій зберігаються такі документи щодо планованої діяльності:

- повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля;
- вимога суб'єкта господарювання про надання умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля (у разі подання);
- усі зауваження і пропозиції громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, які подавалися відповідно до статті 5 Закону (у разі подання);
- зауваження і пропозиції або умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, надані уповноваженим центральним органом та/або уповноваженим територіальним органом (у разі надання);
- рішення про здійснення транскордонної оцінки впливу на довкілля (у разі прийняття);
- оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля;
- оголошення про проведення повторних громадських слухань (у разі проведення);
- звіт з оцінки впливу на довкілля;
- будь-яка інша надана суб'єктом господарювання додаткова інформація, необхідна для розгляду звіту з оцінки впливу на довкілля (у разі подання);
- заява про конфіденційність інформації, що міститься у звіті з оцінки впливу на довкілля чи іншій документації щодо планованої діяльності (у разі подання);
- висновок з оцінки впливу на довкілля/рішення про відмову у видачі висновку з оцінки впливу на довкілля (у разі прийняття);
- рішення про анулювання висновку про оцінку впливу на довкілля (у разі прийняття);
- звіт про громадське обговорення;
- рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля (у разі проведення);
- інформація про рішення про провадження планованої діяльності;
- інші документи, що стосуються планованої діяльності, подані суб'єктом

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 23

господарювання (у разі подання).

Усі документи з оцінки впливу на довкілля в електронному вигляді подаються суб'єктом господарювання уповноваженому центральному органу або уповноваженому територіальному органу у форматі Adobe Portable Document Format (PDF) через електронний кабінет Реєстру. Підтвердження факту і часу одержання документів уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом здійснюється програмними засобами ведення Реєстру шляхом надсилання повідомлення на електронну адресу суб'єкта господарювання, зазначену під час реєстрації у Реєстрі, а також через електронний кабінет Реєстру.

Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган вносять до Реєстру повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля (а в разі подання - і вимогу про надання умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля), протягом трьох робочих днів з дня його/їх отримання.

У випадках, передбачених частиною третьою статті 5 Закону, уповноважений територіальний орган надсилає одержане від суб'єкта господарювання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, уповноваженому центральному органу протягом трьох робочих днів з дня його надходження.

У випадку, передбаченому частиною четвертою статті 5 Закону, уповноважений центральний орган надсилає копію одержаного від суб'єкта господарювання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, уповноваженому територіальному органу протягом трьох робочих днів з дня його надходження.

Надсилання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, та іншої документації програмними засобами ведення Реєстру уповноваженим територіальним органом уповноваженому центральному органу та копії повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, уповноваженим центральним органом уповноваженому територіальному органу здійснюється через електронний кабінет Реєстру.

Інформація про надсилання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, уповноваженому центральному органу надсилається суб'єкту господарювання програмними засобами ведення Реєстру на його електронну адресу, зазначену під час реєстрації у Реєстрі, та відображається у ньому.

Отримане від суб'єкта господарювання через електронний кабінет Реєстру повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, вноситься уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом до Реєстру з відкриттям реєстраційної справи та присвоєнням їй програмними засобами ведення Реєстру реєстраційного номера справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності. Усі наступні документи, що стосуються тієї самої планованої діяльності, зазначені у пункті 7 цього Порядку, вносяться до Реєстру за тим самим реєстраційним номером справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності.

Внесення до Реєстру документів, отриманих через електронний кабінет Реєстру, супроводжується автоматичним підтвердженням факту і часу внесення, що надсилається на електронну адресу суб'єкта господарювання із зазначенням згенерованого системою гіперпосилання на такі документи на веб-сайті Реєстру.

Усі зауваження і пропозиції громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, що надходять до уповноваженого центрального органу або уповноваженого територіального органу, вносяться ним до Реєстру протягом трьох робочих днів з моменту їх надходження з

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 24

повідомленням суб'єкту господарювання на його електронну адресу, зазначену під час реєстрації у Реєстрі, про факт і час одержання таких зауважень і пропозицій із згенерованим системою гіперпосиланням на них на веб-сайті Реєстру.

Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган також вносить до Реєстру умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, у разі їх надання відповідно до частини восьмої статті 5 Закону.

У разі надходження документів із заявою про конфіденційність інформації, що міститься у звіті з оцінки впливу на довкілля чи іншій документації щодо планованої діяльності, уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган вносить до Реєстру таку заяву та звіт з оцінки впливу на довкілля або іншу документацію щодо планованої діяльності у двох варіантах: повний та з відокремленою конфіденційною інформацією. У такому разі повний текст звіту з оцінки впливу на довкілля або іншої документації щодо планованої діяльності не публікується на веб-сайті Реєстру.

У разі надходження від держави походження оповіщення зачеплених держав, уповноважений центральний орган відкриває в Реєстрі реєстраційну справу, куди вносить оповіщення, відповідь на оповіщення із зазначенням заінтересованості (незаінтересованості) брати участь в оцінці транскордонного впливу на довкілля та інші пов'язані документи.

Якщо на стадії внесення документів до Реєстру чи на будь-якій стадії розгляду звіту з оцінки впливу на довкілля уповноважений територіальний орган виявить, що планована діяльність може мати вплив на довкілля двох і більше областей (Автономної Республіки Крим), він невідкладно, але не пізніше трьох робочих днів надсилає всю наявну документацію щодо оцінки впливу на довкілля цієї планованої діяльності через електронний кабінет Реєстру уповноваженому центральному органу для проведення громадського обговорення в адміністративно-територіальних одиницях, які можуть зазнати впливу планованої діяльності (крім адміністративно-територіальних одиниць, в яких громадське обговорення вже проведено), та надання висновку з оцінки впливу на довкілля.

Якщо на стадії внесення документів до Реєстру чи на будь-якій стадії розгляду звіту з оцінки впливу на довкілля уповноважений територіальний орган або уповноважений центральний орган виявить, що планована діяльність може мати значний транскордонний вплив, уповноважений територіальний орган невідкладно, але не пізніше трьох робочих днів надсилає всю наявну документацію щодо оцінки впливу на довкілля цієї планованої діяльності через електронний кабінет Реєстру уповноваженому центральному органу, а уповноважений центральний орган здійснює оцінку впливу на довкілля в порядку, визначеному Законом для планованої діяльності, яка може мати значний транскордонний вплив.

У випадках, передбачених пунктами 20 і 21 цього Порядку, інформація про надсилання документації уповноваженому центральному органу через електронний кабінет Реєстру надсилається суб'єкту господарювання на його електронну адресу, зазначену під час реєстрації, та відображається у ньому.

За результатами проведеного громадського обговорення планованої діяльності уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган готує і вносить до Реєстру звіт про громадське обговорення. Звіт про громадське обговорення вноситься уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом до Реєстру одночасно з висновком про оцінку впливу на довкілля.

Умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля (у разі надання), висновок з оцінки впливу на довкілля, рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля (у разі її

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 25

проведення), рішення про відмову у видачі або анулювання висновку з оцінки впливу на довкілля (у разі їх прийняття), інформація про рішення про провадження планованої діяльності вносяться до Реєстру уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом протягом трьох робочих днів з дня отримання такими органами відповідного документа чи інформації. Під час внесення до Реєстру висновку з оцінки впливу на довкілля або рішення про відмову у видачі висновку з оцінки впливу на довкілля програмні засоби ведення Реєстру автоматично генерують і надсилають суб'єкту господарювання повідомлення на його електронну адресу, зазначену під час реєстрації у Реєстрі, про факт завершення процедури розгляду документів для надання висновку про оцінку впливу на довкілля із згенерованим системою гіперпосиланням на веб-сайт Реєстру для ознайомлення з відповідним документом, а також про дату і адресу уповноваженого центрального органу або уповноваженого територіального органу за місцем провадження планованої діяльності, де суб'єкт господарювання може отримати відповідний документ на паперових носіях.

Звіт з оцінки впливу на довкілля, а також усі інші документи щодо конкретної планованої діяльності, що були створені у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля, зберігаються в Реєстрі у вільному доступі через веб-сайт Реєстру протягом усього часу провадження планованої діяльності, але не менш як п'ять років з дня видачі рішення про провадження планованої діяльності.

Внесення інформації та документів до Реєстру здійснюють працівники уповноваженого територіального органу або уповноваженого центрального органу через електронний кабінет Реєстру після їх авторизації в системі.

На документи, що вносяться до Реєстру уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом, накладається електронний цифровий підпис відповідальних працівників такого органу. Використання електронного цифрового підпису відповідальними особами здійснюється відповідно до Порядку застосування електронного цифрового підпису органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної форми власності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 р. № 1452 (Офіційний вісник України, 2004 р., № 44, ст. 2894).

Інформація та документи, внесені до Реєстру, крім випадку, передбаченого пунктом 18 цього Порядку, є відкритими і публікуються на веб-сайті Реєстру у прив'язці до реєстраційної справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності з обов'язковим зазначенням дати офіційного оприлюднення такої інформації та документів у Реєстрі.

Завдання 3.1. Здобувачі вищої освіти мають зайти в систему Єдиний державний реєстр з оцінки впливу на довкілля (<https://eco.gov.ua/registers/yediniy>) та навчитися користуватися даним реєстром

Завдання 3.2. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи, розглянути «Порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля», навчитися користуватися та заповнювати «Єдиний реєстр із ОВД». Користуючись списком використаної літератури № 26 та 27.

Завдання 3.3. Дати відповіді на тестові завдання. Правильна відповідь лише одна.

№	Зміст питання	Варіанти відповідей
1	Хто веде Єдиний реєстр з ОВД?	А) Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України Б) Кабінет Міністрів України В) Президент України

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 26

		Г) Верховна рада України Д) Міністерство юстиції України
2	З якою метою здійснюється ведення Єдиного реєстру з ОВД?	А) централізованого накопичення, оброблення, систематизації та зберігання інформації та документів щодо планованої діяльності, що створюються у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля Б) доступу суб'єктів господарювання до документів з оцінки впливу на довкілля та можливості їх подання через електронний кабінет Реєстру В) вільного доступу усіх заінтересованих сторін через веб-сайт Реєстру до інформації та документів щодо планованої діяльності, що створюються у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля Г) доступу суб'єктів оцінки впливу на довкілля до актуальної інформації про порядок здійснення оцінки впливу на довкілля Д) всі відповіді вірні
3	Ведення Реєстру з ОВД та внесення до нього відповідних документів та інформації здійснюється	А) державною мовою Б) англійською мовою В) мовою меншин Г) французькою мовою Д) російською мовою
4	Якщо необхідно внести зміни до документів чи інформації що розміщена в реєстрі з ОВД, то	А) система автоматично оновиться через 3 доби Б) виправлена інформація вноситься додатково В) зміни не допустимі Г) інформацію можна змінювати лише 2 рази Д) інформацію можна змінювати кожного дня
5	Які документи зберігаються в реєстрі з ОВД	А) оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля Б) повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля В) звіт з оцінки впливу на довкілля Г) звіт про громадське обговорення Д) всі відповіді вірні
6	Усі документи з оцінки впливу на довкілля в електронному вигляді подаються суб'єктом господарювання уповноваженому центральному органу або уповноваженому територіальному органу у форматі Adobe Portable Document Format (PDF) через	А) на електронну адресу Б) на письмових носіях В) електронний кабінет Реєстру з ОВД Г) на флешці в електронному вигляді Д) вірна відповідь відсутня

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 27

7	Протягом скількох робочих днів уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган вносять до Реєстру повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля (а в разі подання - і вимогу про надання умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля)	А) 7-ми днів Б) 2-х днів В) 5-ти днів Г) 3-х днів Д) не пізніше наступного робочого дня з моменту отримання
8	Протягом скількох робочих днів з дня його надходження уповноважений територіальний орган надсилає одержане від суб'єкта господарювання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, уповноваженому центральному органу	А) 7-ми днів Б) 2-х днів В) 5-ти днів Г) 3-х днів Д) не пізніше наступного робочого дня з моменту отримання
9	Інформація про надсилання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, уповноваженому центральному органу надсилається суб'єкту господарювання програмними засобами ведення Реєстру на	А) на електронну адресу Б) на письмових носіях В) електронний кабінет Реєстру з ОВД Г) на флешці в електронному вигляді Д) вірна відповідь відсутня
10	Усі зауваження і пропозиції громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, що надходять до уповноваженого центрального органу або уповноваженого територіального органу, вносяться ним до Реєстру протягом _____ робочих днів з моменту їх надходження з повідомленням суб'єкту господарювання на його електронну адресу, зазначену під час реєстрації у Реєстрі, про факт і час одержання таких зауважень і пропозицій із згенерованим системою гіперпосиланням на них на веб-сайті Реєстру	А) 7-ми днів Б) 2-х днів В) 5-ти днів Г) 3-х днів Д) не пізніше наступного робочого дня з моменту їх надходження

Завдання 3.4. Підтвердити або спростувати судження

1	Інформація, яка внесена до Єдиного реєстру з ОВД, є відкритою, а вільний доступ до неї забезпечується через мережу Інтернет	Так Ні
2	Реєстр ведеться з метою забезпечення вільного доступу усіх заінтересованих сторін через веб-сайт реєстру до інформації та документів щодо планованої діяльності, що створюються у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля	Так Ні
3	Уповноважені територіальні органи не мають доступу до Реєстру всю інформацію вносить Міндовкілля відповідно до повноважень	Так Ні
4	Програмні засоби ведення Реєстру забезпечують неможливість виправлень вже внесеної інформації або документів	Так Ні
5	У Реєстрі формується реєстраційна справа, у якій зберігаються лише повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля та звіт з оцінки впливу на довкілля	Так Ні
6	Ведення Реєстру та внесення до нього відповідних документів та інформації здійснюється державною мовою	Так Ні
7	Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган вносять до Реєстру повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці	Так Ні

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 28

	впливу на довкілля, протягом п'яти робочих днів з дня його/їх отримання	
8	При реєстрації в електронному кабінеті справі присвоюється реєстраційний номер, який в подальшому змінюється при завантаженні інших документів до справи	Так Ні
9	Усі документи вносяться у реєстру у форматі PDF через електронний кабінет реєстру уповноваженого органу чи суб'єкта господарювання без застосування цифрового підпису	Так Ні
10	Держателем та адміністратором Реєстру, що забезпечує ведення Реєстру, а також відповідає за технічне, технологічне та програмне забезпечення Реєстру, збереження та захист даних, що містяться у Реєстрі, є Міндовкілля	Так Ні
11	За результатами проведеного громадського обговорення планованої діяльності уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган готує і вносить до Реєстру звіт про громадське обговорення	Так Ні
12	Звіт про громадське обговорення вноситься уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом до Реєстру через п'ять днів після опублікування в Реєстрі висновку про оцінку впливу на довкілля	Так Ні
13	Звіт з оцінки впливу на довкілля, а також усі інші документи щодо конкретної планованої діяльності, що були створені у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля, зберігаються в Реєстрі у вільному доступі через веб-сайт Реєстру протягом усього часу провадження планованої діяльності, але не менш як десять років з дня видачі рішення про провадження планованої діяльності	Так Ні
14	На документи, що вносяться до Реєстру уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом, накладається електронний цифровий підпис відповідальних працівників такого органу	Так Ні
15	Якщо на стадії внесення документів до Реєстру чи на будь-якій стадії розгляду звіту з оцінки впливу на довкілля уповноважений територіальний орган або уповноважений центральний орган виявить, що планована діяльність може мати значний транскордонний вплив, уповноважений територіальний орган невідкладно, але не пізніше п'яти робочих днів надсилає всю наявну документацію щодо оцінки впливу на довкілля цієї планованої діяльності через електронний кабінет Реєстру уповноваженому центральному органу, а уповноважений центральний орган здійснює оцінку впливу на довкілля в порядку, визначеному Законом для планованої діяльності, яка може мати значний транскордонний вплив.	Так Ні

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 4

РОЗРОБКА ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПЛАНОВАНУ ДІЯЛЬНІСТЬ, ЯКА ПІДЛЯГАЄ ОЦІНЦІ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з формою Повідомлення та навчитися складати Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля

Теоретична частина

Документом, яким розпочинається процедура ОВД, є повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля. Цим документом суб'єкт господарювання інформує уповноважений орган та громадськість про намір провадити плановану діяльність та оцінку її впливу на довкілля.

Крім цього, повідомлення покликане надавати суб'єктам ОВД достатньо вихідної інформації для визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації майбутнього звіту з оцінки впливу на довкілля конкретної планованої діяльності.

Повідомлення є об'ємним документом. До нього включається інформація про плановану діяльність і її вплив на довкілля, інформація про процедуру ОВД, що буде проводитися та про участь громадськості у цій процедурі.

Зміст повідомлення визначений законом і не може збуватися за бажанням суб'єкта

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 29

господарювання. Обов'язкова форма повідомлення затверджена Порядком передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 1026 зі змінами та доповненнями

Зміст повідомлення про планову діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля:

1) Інформація про плановану діяльність і її вплив на довкілля:

- суб'єкта господарювання – назва (прізвище, ім'я, по батькові), юридична адреса (адреса реєстрації), контактний номер телефону;
- плановану діяльність, її характеристику, технічні альтернативи;
- місце провадження планованої діяльності, територіальні альтернативи;
- соціально-економічний вплив планованої діяльності;
- загальні технічні характеристики, у тому числі параметри планованої діяльності (потужність, довжина, площа, обсяг виробництва тощо);
- екологічні та інші обмеження планованої діяльності за альтернативами;
- необхідну еколого-інженерну підготовку і захист території за альтернативами;
- сферу, джерела та види можливого впливу на довкілля.

2) Інформація про процедуру ОВД:

- належність планованої діяльності до першої чи другої категорії видів діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля;
- наявність підстав для здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля;
- планований обсяг досліджень та рівень деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля;
- вид рішення про провадження планованої діяльності, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, та орган, до повноважень якого належить прийняття цього рішення.

3) Інформація про процедуру участі громадськості в ОВД:

- передбачену процедуру оцінки впливу на довкілля та можливості для участі в ній громадськості;
- проведення та процедуру громадського обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу планованої діяльності на довкілля;
- найменування уповноваженого територіального органу, а у випадках, визначених частинами третьою і четвертою цієї статті, –уповноваженого центрального органу, до якого подається повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, та якому надсилаються зауваження та пропозиції громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля.

Завдання 4.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи та заповнити форму **Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля**, що додається. Варіанти щодо планової діяльності відповідно до списку в журналі.

№	Сфера діяльності	№	Сфера діяльності
1	потужності для вирощування великої та дрібної рогатої худоби (1 тисяча місць і більше)	11	потужності для вирощування свиней (1 тисяча місць і більше, для свиноматок - 500 місць і більше)
2	установки для очищення стічних вод	12	кольорова металургія
3	нафтопереробні та газопереробні заводи	13	виробництво та переробка целюлози
4	теплові електростанції	14	чорна металургія

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 30

5	виробництво цементу або цементного клінкеру	15	потужності для вирощування: птиці (40 тисяч місць і більше)
6	промислове брикетування кам'яного і бурого вугілля	16	потужності для вирощування кролів та інших хутрових тварин (2 тисячі голів і більше)
7	виробництво скла, у тому числі виготовлення скляного волокна, в обсязі, що перевищує 20 тонн на добу;	17	будівництво залізничних вокзалів, залізничних колій і споруд
8	Будівництво автомагістралей	18	підприємства з переробки риби і риб'ячого жиру
9	гідроакумуючі електростанції (ГАЕС)	19	лижні траси, лижні витяги і канатні дороги та відповідні комплекси споруд на площі 5 гектарів і більше
10	виробництво молочних продуктів в обсязі понад 20 тонн на добу	20	будівництво акведуків та трубопроводів для транспортування води на далекі відстані

Форма повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля

(дата офіційного опублікування в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля (автоматично генерується програмними засобами ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, не зазначається суб'єктом господарювання)

(реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності (автоматично генерується програмними засобами ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, для паперової версії зазначається суб'єктом господарювання)

ПОВІДОМЛЕННЯ про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля

(повне найменування юридичної особи, ідентифікаційний код згідно з ЄДРПОУ або прізвище, ім'я та по батькові

фізичної особи - підприємця, ідентифікаційний код або

серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку у паспорті)

інформує про намір провадити плановану діяльність та оцінку її впливу на довкілля.

1. Інформація про суб'єкта господарювання

(місцезнаходження юридичної особи або місце провадження діяльності фізичної

особи

- підприємця (поштовий індекс, адреса), контактний номер телефону)

2. Планована діяльність, її характеристика, технічні альтернативи¹.

Планована діяльність, її характеристика.

Технічна альтернатива 1.

¹ Суб'єкт господарювання має право розглядати більше технічних та територіальних альтернатив.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 31

Технічна альтернатива 2.

3. Місце провадження планованої діяльності, територіальні альтернативи.
Місце провадження планованої діяльності: територіальна альтернатива 1.

Місце провадження планованої діяльності: територіальна альтернатива 2.

3¹. Територіальні громади, які можуть зазнати впливу планованої діяльності.

4. Соціально-економічний вплив планованої діяльності

5. Загальні технічні характеристики, у тому числі параметри планованої діяльності (потужність, довжина, площа, обсяг виробництва тощо)

6. Екологічні та інші обмеження планованої діяльності за альтернативами:
щодо технічної альтернативи 1

щодо технічної альтернативи 2

щодо територіальної альтернативи 1

щодо територіальної альтернативи 2

7. Необхідна еколого-інженерна підготовка і захист території за альтернативами:
щодо технічної альтернативи 1

щодо технічної альтернативи 2

щодо територіальної альтернативи 1

щодо територіальної альтернативи 2

8. Сфера, джерела та види можливого впливу на довкілля:
щодо технічної альтернативи 1

щодо технічної альтернативи 2

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 32

щодо територіальної альтернативи 1

щодо територіальної альтернативи 2

9. Належність планованої діяльності до першої чи другої категорії видів діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля (зазначити відповідний пункт і частину статті 3 Закону України “Про оцінку впливу на довкілля”)

10. Наявність підстав для здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля (в тому числі наявність значного негативного транскордонного впливу на довкілля та перелік держав, довкілля яких може зазнати значного негативного транскордонного впливу (зачеплених держав)

11. Планований обсяг досліджень та рівень деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля

12. Процедура оцінки впливу на довкілля та можливості для участі в ній громадськості
Планована суб'єктом господарювання діяльність може мати значний вплив на довкілля і, отже, підлягає оцінці впливу на довкілля відповідно до Закону України “Про оцінку впливу на довкілля”. Оцінка впливу на довкілля - це процедура, що передбачає:

підготовку суб'єктом господарювання звіту з оцінки впливу на довкілля;
проведення громадського обговорення планованої діяльності;
аналіз уповноваженим органом звіту з оцінки впливу на довкілля, будь-якої додаткової інформації, яку надає суб'єкт господарювання, а також інформації, отриманої від громадськості під час громадського обговорення, під час здійснення процедури оцінки транскордонного впливу, іншої інформації;
надання уповноваженим органом мотивованого висновку з оцінки впливу на довкілля, що враховує результати аналізу, передбаченого абзацом п'ятим цього пункту;
врахування висновку з оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності, зазначеного у пункті 14 цього повідомлення.

У висновку з оцінки впливу на довкілля уповноважений орган, виходячи з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, визначає допустимість чи обґрунтовує недопустимість провадження планованої діяльності та визначає екологічні умови її провадження.

Забороняється розпочинати провадження планованої діяльності без оцінки впливу на довкілля та отримання рішення про провадження планованої діяльності.

Процедура оцінки впливу на довкілля передбачає право і можливості громадськості для участі у такій процедурі, зокрема на стадії обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, а також на стадії розгляду уповноваженим органом поданого суб'єктом господарювання звіту з оцінки впливу на довкілля.

На стадії громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля протягом 25 робочих днів громадськості надається можливість надавати будь-які зауваження і пропозиції до звіту з оцінки впливу на довкілля та планованої діяльності, а також взяти участь у громадських слуханнях. Детальніше про процедуру громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля буде повідомлено в оголошенні про початок громадського обговорення.

У період воєнного стану в Україні громадські слухання проводяться у режимі відеоконференції, про що зазначається в оголошенні про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля та у звіті про громадське обговорення.

13. Громадське обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля

Протягом 12 робочих днів з дня оприлюднення цього повідомлення на офіційному веб-сайті уповноваженого органу громадськість має право надати уповноваженому органу, зазначеному у пункті 15 цього повідомлення, зауваження і пропозиції до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля.

Надаючи такі зауваження і пропозиції, вкажіть реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля (зазначений на першій сторінці

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 33

цього повідомлення). Це значно спростить процес реєстрації та розгляду Ваших зауважень і пропозицій.

У разі отримання таких зауважень і пропозицій громадськості вони будуть розміщені в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля та передані суб'єкту господарювання (не пізніше наступного робочого дня з дня їх отримання). Особи, що надають зауваження і пропозиції, своїм підписом засвідчують свою згоду на обробку їх персональних даних. Суб'єкт господарювання під час підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля зобов'язаний врахувати повністю, врахувати частково або обґрунтовано відхилити зауваження і пропозиції громадськості, надані у процесі громадського обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля. Детальна інформація про це включається до звіту з оцінки впливу на довкілля.

14. Рішення про провадження планованої діяльності

Відповідно до законодавства рішенням про провадження даної планованої діяльності буде

(вид рішення відповідно до частини першої статті 11

Закону України “Про оцінку впливу на довкілля”)

що видається _____

(орган, до повноважень якого належить прийняття такого рішення)

15. Усі зауваження і пропозиції громадськості до планованої діяльності, обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, необхідно надсилати до

(найменування уповноваженого органу, поштова адреса, адреса електронної пошти, номер телефону та

контактна особа)

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 5

ВИЗНАЧЕННЯ ОБСЯГУ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА РІВНЯ ДЕТАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЇ, ЩО ПІДЛЯГАЄ ВКЛЮЧЕННЮ ДО ЗВІТУ ІЗ ОВД

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з основними особливостями визначення обсягу досліджень та рівні деталізації інформації, що буде включена до звіту з оцінки впливу на довкілля

Теоретична частина

Після висловлення суб'єктом господарювання намірів провадити плановану діяльність, що підлягає ОВД, розпочинається стадія визначення обсягу досліджень та рівня деталізації майбутнього звіту із ОВД (скоупінг).

Скоупінг є важливою частиною процедури оцінки впливу, оскільки дозволяє суб'єктам ОВД (суб'єкту господарювання, громадськості, а на вимогу замовника і уповноваженому органу) визначити основні впливи на довкілля та питання, які будуть визначальними у процедурі прийняття рішення для конкретної планованої діяльності та обмежити у глибині дослідження другорядні. Іншими словами скоупінг визначає зміст майбутнього звіту з оцінки впливу на довкілля та забезпечує аби оцінка була сфокусована на тих факторах та компонентах довкілля (здоров'я населення, фауна, флора, біорізноманіття, земля, ґрунти, води, повітря, кліматичні фактори, матеріальні об'єкти, включаючи архітектурну, археологічну та культурну спадщину, ландшафт, соціально-економічні умови та взаємозв'язки між цими факторами), що зазнають найбільшого впливу від конкретної планованої діяльності та її альтернативних варіантів.

Первинно, планований обсяг досліджень та рівень деталізації інформації, що включатиметься до звіту із ОВД, зазначається суб'єктом господарювання у повідомленні. Протягом 20 робочих днів з дня його оприлюднення у реєстрі громадськість має право надати уповноваженому органу зауваження і пропозиції до планованої діяльності в цілому, а також щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 34

звіту з оцінки впливу на довкілля. Такі зауваження і пропозиції пересилаються суб'єкту господарювання для врахування під час розробки звіту із ОВД.

Закон також передбачає випадки, коли до скоупінгу залучається і уповноважений орган. Такими випадками є здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля за процедурою держави походження та подання суб'єктом господарювання разом із повідомленням відповідної вимогу. У такому разі протягом 30 робочих днів уповноважений орган видає обов'язкові умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з ОВД.

Дотримуючись встановленого у законі обов'язкового змісту звіту з ОВД уповноважений орган, виходить із параметрів планованої діяльності та встановлює умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, деталізуючи і конкретизуючи вимоги, встановлені законом, до прикладу:

1) щодо опису виправданих альтернатив – можуть бути надані умови щодо дослідження конкретної альтернативи географічного та/або технологічного характеру щодо планованої діяльності;

2) щодо факторів довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності та її альтернативних варіантів – умови стосовно дослідження впливу на конкретні види флори і фауни і вказівка про відсутність необхідності на даній території(ях) та в контексті даної планованої діяльності щодо дослідження впливу на інші види;

3) щодо опису поточного стану довкілля – умови щодо використання конкретних вихідних даних (досліджень/звітів) для опису поточного стану того чи іншого фактора чи компонента довкілля;

4) щодо опису і оцінки можливого впливу на довкілля планованої діяльності – умови щодо використання для оцінки впливів конкретних методологій.

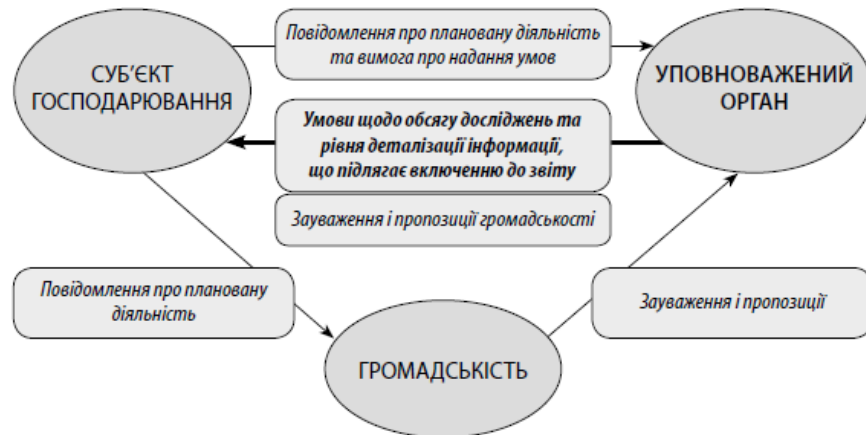

Рис. 5.1. Схема руху документів під час визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з ОВД

Завдання 5.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи

Завдання 5.2. Сформувати по 2-3 пропозиції щодо визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з ОВД відповідно до планової діяльності в опираючись на результати сформованого повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля в практичній №4.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 35

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 6

ОЗНАЙОМЛЕННЯ ЗІ СТРУКТУРОЮ ЗВІТУ З ОВД ТА АНАЛІЗ ІСНУЮЧИХ ЗВІТІВ

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти зі змістом та структурою звіту з оцінки впливу на довкілля та провести аналіз вже існуючих звітів

Теоретична частина

Суб'єкт господарювання забезпечує підготовку звіту з оцінки впливу на довкілля і несе відповідальність за достовірність наведеної у звіті інформації згідно з законодавством. На свій вибір суб'єкт господарювання може розробити звіт із ОВД власними силами, або із залученням проектної організації. До речі, саме тому закон про ОВД не передбачає будь-якої атестації чи сертифікації експертів, які розробляють звіт із ОВД. Враховуючи відкритість звітів та висновків із ОВД, очікується, що професійний рівень проєктантів, а відтак і якість звітів із ОВД, відрегулюється ринком. Уся відповідальність за достовірність інформації та усі повноваження за законом про ОВД (щодо подання документів, опублікування, участі у громадських слуханнях) лежать саме на суб'єкті господарювання.

Закон не встановлює мінімальних чи максимальних строків, які мають пройти між поданням повідомлення та звіту із ОВД. Суб'єкт господарювання може подати звіт із ОВД і через 3, 6 чи 12 місяців з дня оголошення своїх намірів про провадження планованої діяльності. Разом з тим, все ж достатній проміжок часу між цими подіями має пройти, адже суб'єкт господарювання зобов'язаний розробляти звіт із ОВД із належним врахуванням зауважень і пропозицій громадськості та із виконанням умов щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, якщо такі подавалися. Подання звіту з ОВД до реєстру на 15 робочий день після подання повідомлення може розглядатися як порушення зазначених вище обов'язків.

Закон передбачає обов'язковий зміст звіту із ОВД, від якого суб'єкт господарювання не має права відхилитися. Усі зазначені у законі відомості повинні бути присутніми у звіті. Звіт з оцінки впливу на довкілля включає:

- 1) опис планованої діяльності та її основних характеристик;
- 2) опис виправданих альтернатив планованої діяльності, основних причин обрання запропонованого варіанта з урахуванням екологічних наслідків;
- 3) опис поточного стану довкілля;
- 4) опис факторів довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності та її альтернативних варіантів;
- 5) опис і оцінку можливого впливу на довкілля планованої діяльності;
- 6) опис методів прогнозування, та припущень, покладених в основу такого прогнозування, а також використовувані дані про стан довкілля;
- 7) опис передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, у тому числі (за можливості) компенсаційних заходів;
- 8) опис очікуваного значного негативного впливу діяльності на довкілля, зумовленого вразливістю проєкту до ризиків надзвичайних ситуацій, заходів запобігання чи пом'якшення впливу надзвичайних ситуацій на довкілля та заходів реагування на надзвичайні ситуації;
- 9) визначення усіх труднощів (технічних недоліків, відсутності достатніх технічних засобів або знань), виявлених у процесі підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля;
- 10) усі зауваження і пропозиції, що надійшли після оприлюднення повідомлення, а також таблиця із зазначенням інформації про повне врахування, часткове врахування або обґрунтування відхилення зауважень та пропозицій, отриманих під час громадського обговорення;
- 11) стислий зміст програм моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля під час

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 36

провадження планованої діяльності, а також (за потреби) планів післяпроектного моніторингу;

12) резюме нетехнічного характеру інформації, зазначеної у пунктах 1–11 цієї частини, розраховане на широку аудиторію;

13) список посилань із зазначенням джерел, що використовуються для описів та оцінок, що містяться у звіті з оцінки впливу на довкілля.

Обов'язковим елементом звіту із ОВД є вивчення виправданих альтернатив планованої діяльності. Формально ця вимога містилася і у законодавстві про матеріали ОВНС, але реально на практиці не виконувалася. На сьогодні вимога про вивчення альтернатив міститься у законі і її ігнорування у звіті із ОВД може тягнути за собою відмову у видачі висновку із ОВД чи скасування виданого висновку у судовому порядку.

Закон не встановлює вимоги щодо мінімальної кількості альтернатив, які повинні бути досліджені. Хорошим тоном у Європі вважається вивчення щонайменше трьох альтернатив (географічного, технологічного чи іншого характеру), включаючи ту, якій інвестор віддає перевагу. Альтернативи географічного характеру не завжди можуть бути знайдені, особливо коли мова іде про перепрофілювання чи поновлення строків дії дозволів, але технологічні альтернативи наявні завжди. До альтернатив технологічного характеру, зокрема, відносяться варіанти спланованих суб'єктом господарювання заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля.

На приклад, якщо планується будівництва автошляху, то заходи із зниження рівнів шуму можуть бути дуже різноманітні – від влаштування звукоізоляційних екранів чи вибору дорожнього покриття до встановлення обмеження швидкості чи тоннажу транспорту. Разом з тим, закон говорить про те, що альтернативи мають бути виправданими. Виправданими вони мають бути з точки зору суб'єкта господарювання, що планує таку діяльність, тобто повідомлення і звіт з ОВД повинні відображати реальні альтернативи, які вивчалися інвестором.

До прикладу, зазначення у повідомленні в якості альтернативи вітрової електростанції атомну, навряд чи можна вважати виправданою альтернативою. В Україні існує державна монополія на об'єкти атомної енергетики, і якщо таке повідомлення подано не НАЕК «Енергоатом», реальної можливості збудувати та експлуатувати такий об'єкт суб'єкт господарювання не має.

Вже на етапі повідомлення закон вимагає від суб'єкта господарювання окреслити плановану діяльність із її технічними альтернативами, а також місце провадження та територіальні альтернативи. Повноцінно ці альтернативи повинні бути розглянуті у звіті із ОВД.

У звіті із ОВД описуються альтернативи планованої діяльності, фактори довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності та її альтернативних варіантів, а також зазначаються основні причини обрання запропонованого варіанта з урахуванням екологічних наслідків. Необхідність розглядати альтернативи у звіті рівноцінно впливає також із повноважень уповноваженого органу погодити альтернативний варіант. Згідно з законом, якщо з оцінки впливу на довкілля з розглянутих виправданих альтернативних варіантів виявляється екологічно обґрунтований варіант, відмінний від запропонованого суб'єктом господарювання, за письмовою згодою із суб'єктом господарювання у висновку з оцінки впливу на довкілля зазначається погоджений варіант здійснення планованої діяльності. У разі незгоди суб'єкта господарювання уповноважений орган видає висновок про недопустимість планованої діяльності (негативний висновок із ОВД).

Оцінивши вплив планованої діяльності (за альтернативами) на довкілля, у звіті із ОВД необхідно передбачити (за альтернативами) заходи, спрямовані на запобігання, відвернення,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 37

уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, у тому числі (за можливості) компенсаційних заходів. Професійне і відповідальне ставлення до складання звіту із ОВД є запорукою одержання висновку із оцінки впливу на довкілля про допустимість планованої діяльності із адекватними екологічними умовами. Чим краще суб'єкт господарювання (чи найнятий ним проєктант) розробить у звіті із ОВД заходи, спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, у тому числі (за можливості) компенсаційних заходів, тим вище ймовірність того, що уповноважений орган вважатиме ці заходи достатніми і саме їх перенесе у екологічні умови провадження планованої діяльності. І навпаки, в умовах використання недостовірних відомостей (до прикладу, копіювання даних про стан довкілля із звіту з ОВД з іншого регіону), відсутності адекватного дослідження впливів планованої діяльності на довкілля та розробки відповідних природоохоронних заходів, уповноважений орган не матиме достатніх вихідних даних для формулювання адекватних та ефективних екологічних умов, і відтак буде зобов'язаний відмовити у видачі висновку чи видати висновок про недопустимість планованої діяльності.

Закон не регулює часового співвідношення здійснення процедури ОВД та розробки проєктної документації. У кожному конкретному випадку, виходячи із особливостей планованої діяльності, це питання може вирішуватися по-різному. Разом з тим, має бути обраний момент у проєктуванні планованої діяльності, коли, із одного боку, вже відомо достатньо вихідної інформації для того аби повноцінно оцінити вплив на довкілля, а з другого – врахування обов'язкових екологічних умов, зазначених у висновку із ОВД, не потребуватиме переробки проєктної документації. До прикладу проведення ОВД після розробки техніко-економічного обґрунтування (ТЕО), але перед розробкою проєкту чи робочого проєкту може бути вдалим моментом.

Завдання 6.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи та розглянути Зміст та структуру звіту з оцінки впливу на довкілля.

Завдання 6.2. Здобувачі вищої освіти діляться на групи (кожна група складається з 4 осіб) та проводять аналіз вже існуючого **Звіту з оцінки впливу на довкілля** за вказаними тематиками. Приклади звітів розміщено на освітньому порталі <https://learn.ztu.edu.ua/course/view.php?id=2981>.

Зміст та структура звіту з оцінки впливу на довкілля

Унікальний номер, присвоєний справі щодо планованої діяльності при реєстрації повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля

1. Звіт з оцінки впливу на довкілля включає:

- 1) опис планованої діяльності, зокрема:
 - опис місця провадження планованої діяльності;
 - цілі планованої діяльності;
 - опис характеристик діяльності протягом виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності, у тому числі (за потреби) роботи з демонтажу, та потреби (обмеження) у використанні земельних ділянок під час виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідє ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 38

- опис основних характеристик планованої діяльності (зокрема виробничих процесів), наприклад, виду і кількості матеріалів та природних ресурсів (води, земель, ґрунтів, біорізноманіття), які планується використовувати;

- оцінку за видами та кількістю очікуваних відходів, викидів (скидів), забруднення води, повітря, ґрунту та надр, шумового, вібраційного, світлового, теплового та радіаційного забруднення, а також випромінення, які виникають у результаті виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності;

2) опис виправданих альтернатив (наприклад, географічного та/або технологічного характеру) планованої діяльності, основних причин обрання запропонованого варіанта з урахуванням екологічних наслідків;

3) опис поточного стану довкілля (базовий сценарій) та опис його ймовірної зміни без здійснення планованої діяльності в межах того, наскільки природні зміни від базового сценарію можуть бути оцінені на основі доступної екологічної інформації та наукових знань;

4) опис факторів довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності та її альтернативних варіантів, у тому числі здоров'я населення, стан фауни, флори, біорізноманіття, землі (у тому числі вилучення земельних ділянок), ґрунтів, води, повітря, кліматичні фактори (у тому числі зміна клімату та викиди парникових газів), матеріальні об'єкти, включаючи архітектурну, археологічну та культурну спадщину, ландшафт, соціально-економічні умови та взаємозв'язки між цими факторами;

5) опис і оцінку можливого впливу на довкілля планованої діяльності, зокрема величини та масштабів такого впливу (площа території та чисельність населення, які можуть зазнати впливу), характеру (за наявності - транскордонного), інтенсивності і складності, ймовірності, очікуваного початку, тривалості, частоти і невідворотності впливу (включаючи прямий і будь-який опосередкований, побічний, кумулятивний, транскордонний, короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий, постійний і тимчасовий, позитивний і негативний вплив), зумовленого:

- виконанням підготовчих і будівельних робіт та провадженням планованої діяльності, включаючи (за потреби) роботи з демонтажу після завершення такої діяльності;

- використанням у процесі провадження планованої діяльності природних ресурсів, зокрема земель, ґрунтів, води та біорізноманіття;

- викидами та скидами забруднюючих речовин, шумовим, вібраційним, світловим, тепловим та радіаційним забрудненням, випроміненням та іншими факторами впливу, а також здійсненням операцій у сфері поводження з відходами;

- ризиками для здоров'я людей, об'єктів культурної спадщини та довкілля, у тому числі через можливість виникнення надзвичайних ситуацій;

- кумулятивним впливом інших наявних об'єктів, планованої діяльності та об'єктів, щодо яких отримано рішення про провадження планованої діяльності, з урахуванням усіх існуючих екологічних проблем, пов'язаних з територіями, які мають особливе природоохоронне значення, на які може поширитися вплив або на яких може здійснюватися використання природних ресурсів;

- впливом планованої діяльності на клімат, у тому числі характер і масштаби викидів парникових газів, та чутливістю діяльності до зміни клімату;

- технологією і речовинами, що використовуються;

б) опис методів прогнозування, що використовувалися для оцінки впливів на довкілля, зазначених у пункті 5 цієї частини, та припущень, покладених в основу такого прогнозування, а також використовувані дані про стан довкілля;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 39

7) опис передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, у тому числі (за можливості) компенсаційних заходів;

8) опис очікуваного значного негативного впливу діяльності на довкілля, зумовленого вразливістю проекту до ризиків надзвичайних ситуацій, заходів запобігання чи пом'якшення впливу надзвичайних ситуацій на довкілля та заходів реагування на надзвичайні ситуації;

9) визначення усіх труднощів (технічних недоліків, відсутності достатніх технічних засобів або знань), виявлених у процесі підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля;

10) усі зауваження і пропозиції, що надійшли до уповноваженого територіального органу, а у випадках, визначених частинами третьою і четвертою статті 5 цього Закону, - до уповноваженого центрального органу після оприлюднення ними повідомлення про плановану діяльність, а також таблицю із зазначенням інформації про повне врахування, часткове врахування або обґрунтування відхилення отриманих під час громадського обговорення зауважень та пропозицій, що надійшли в порядку, передбаченому частиною сьомою статті 5 цього Закону;

11) стислий зміст програм моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності, а також (за потреби) планів післяпроектного моніторингу;

12) резюме нетехнічного характеру інформації, зазначеної у пунктах 1-11, розраховане на широку аудиторію;

13) список посилань із зазначенням джерел, що використовуються для описів та оцінок, що містяться у звіті з оцінки впливу на довкілля.

2. До звіту з оцінки впливу на довкілля додаються:

1) документи, які підтверджують право користування (власності) земельною ділянкою (за наявності) та/ або документи, що підтверджують відповідність планованої діяльності затвердженій містобудівній документації відповідно вимог законодавства;

2) відомості за підписом суб'єкта господарювання про наявність власних або орендованих виробничих площ (приміщень), необхідних для провадження господарської діяльності, разом із копіями документів, що підтверджують право власності або оренди на виробничі площі (приміщення);

3) генплан та ситуаційна схема з нанесеними джерелами впливу на довкілля;

4) довідка щодо величин фонових концентрацій забруднюючих речовин;

5) довідка з гідрометеоцентра щодо метеорологічної характеристики і коефіцієнти, які визначають умови розсіювання забруднюючих речовин в атмосфері для визначеної місцевості;

6) копія документа, що підтверджують наявність акредитації лабораторії, яка проводила дослідження та копію договору;

7) таблиця із інформацією про повне врахування, часткове врахування чи обґрунтоване відхилення зауважень і пропозицій громадськості, наданих в процесі громадського обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації.

Виконавець 1*

(ПІП, кваліфікація)

(підпис)

* Звіт з оцінки впливу на довкілля підписується всіма його авторами (виконавцями) із зазначенням їхньої кваліфікації

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 40

Виконавець 2

(ППП, кваліфікація)

(підпис)

Виконавець 3

(ППП, кваліфікація)

(підпис)

Виконавець 4

(ППП, кваліфікація)

(підпис)

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 7 РОЗРОБКА ОГолоШЕННЯ ПРО ПОЧАТОК ГРОМАДСЬКОГО ОБГОВОРЕННЯ ЗВІТУ З ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з процедурою громадського обговорення та навчити складати «Оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля»

Теоретична частина

У процесі оцінки впливу на довкілля з метою виявлення, збирання та врахування зауважень і пропозицій громадськості до планованої діяльності проводиться громадське обговорення. На відміну від старої системи, коли залучення громадськості відбувалося силами замовника, і він же розглядав отримані коментарі, нова процедура ОВД перекладає на уповноважений орган обов'язки із забезпечення громадського обговорення та врахування зауважень і пропозицій громадськості. І це логічно, адже замовник, яким би екологічно і соціально відповідальним він не був, є зацікавленим у прийнятті позитивного рішення щодо його планованої діяльності. Уповноважений орган є особою неупередженою і відповідальною за прийняте рішення, а відтак і зацікавленою в отриманні якомога більше інформації, важливої для прийняття зваженого, поінформованого і обґрунтованого рішення. *Концепція участі громадськості у прийнятті рішень з питань, що стосуються довкілля, перенесена у закон про ОВД передбачає виконання уповноваженим органом:*

- 1) обов'язків із своєчасного адекватного і ефективного інформування громадськості;
- 2) перевірки виконання обов'язків із інформування суб'єктом господарювання;
- 3) забезпечення громадськості можливостей ефективно висловлювати будь-які коментарі;
- 4) врахування висловлених зауважень і пропозицій громадськості в процесі прийняття рішення.

Належне виконання обов'язку уповноваженим органом по врахуванню коментарів громадськості не надає громаді можливості накласти «вето» на проект, але передбачає відповідальне опрацювання уповноваженим органом, який приймає рішення, усіх зауважень, їхнє врахування чи обґрунтоване відхилення, а також інформування громадськості про прийняте рішення разом із обґрунтуванням причин і міркувань, покладених в основу цього рішення. Громадське обговорення в процедурі ОВД відбувається двічі – на стадії визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що включатиметься до звіту із ОВД, та власне на етапі аналізу звіту із ОВД. Незалежно від етапу процедури ОВД протягом строків громадського обговорення громадськість має право подавати будь-які письмові зауваження чи пропозиції, які, на її думку, стосуються планованої діяльності, без необхідності їхнього

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 41

обґрунтування.

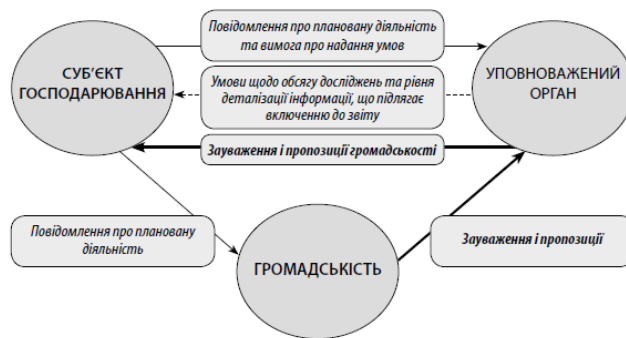

Рис. 7.1. Рух документів під час громадського обговорення на стадії скоупінгу

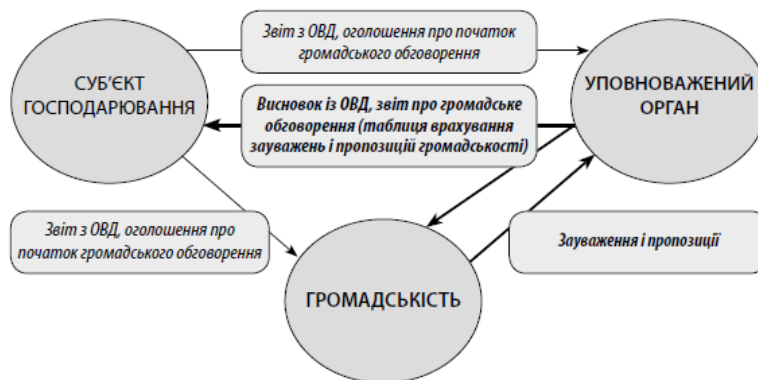

Рис. 7.2. Рух документів під час громадського обговорення на етапі аналізу звіту з ОВД

На стадії скоупінгу зібрані уповноваженим органом (після опублікування повідомлення у реєстрі) зауваженні і пропозиції громадськості пересилаються суб'єкту господарювання, який при підготовці звіту з оцінки впливу на довкілля враховує повністю, враховує частково або обґрунтовано відхиляє зауваження і пропозиції громадськості, надані в процесі громадського обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації майбутнього звіту з ОВД. Інформація про врахування зауважень і пропозицій громадськості відображається суб'єктом господарювання у звіті із ОВД. Належність врахування суб'єктом господарювання зауважень і пропозицій громадськості на цій стадії перевіряється уповноваженим органом під час аналізу звіту із ОВД та підготовки звіту про громадське обговорення.

Громадське обговорення планованої діяльності після подання звіту з оцінки впливу на довкілля проводиться у формі надання письмових зауважень і пропозицій, а також у формі громадських слухань. Громадське обговорення на цьому етапі починається з дня офіційного оприлюднення оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля та надання громадськості доступу до звіту з оцінки впливу на довкілля для ознайомлення. Триває громадське обговорення від 25 до 35 робочих днів в залежності від масштабів очікуваного впливу та кількості спланованих громадських слухань.

Усі пропозиції та зауваження громадськості, одержані протягом встановленого строку, підлягають обов'язковому розгляду уповноваженим органом. За результатами такого розгляду уповноважений орган складає таблицю із зазначенням інформації про повне врахування, часткове врахування або обґрунтоване відхилення отриманих під час громадського обговорення зауважень та пропозицій. Така таблиця разом із відомостями про оприлюднення повідомлення і оголошення та надання доступу до звіту із ОВД, переліком матеріалів, наданих на розгляд громадськості, протоколами громадських слухань, усіма

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 42

отриманими письмовими зауваженнями і пропозиціями громадськості включаються до звіту про громадське обговорення. Звіт про громадське обговорення оприлюднюється у реєстрі із ОВД разом із висновком із ОВД.

Витрати, пов'язані з проведенням громадського обговорення, несе суб'єкт господарювання. Подаючи уповноваженому органу звіт з ОВД та оголошення суб'єкт господарювання вносить до реєстру також і документ, що підтверджує внесення плати за проведення громадського обговорення (пункт 17 Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою КМУ від 13 грудня 2017 р. № 1026 зі змінами та доповненнями). Розмір плати за проведення громадського обговорення в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля 03.09.2020 № 117.

ОГОЛОШЕННЯ ПРО ПОЧАТОК ГРОМАДСЬКОГО ОБГОВОРЕННЯ ЗВІТУ З ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Разом із звітом з ОВД суб'єкт господарювання подає уповноваженому органу оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля. Метою цього документа є поінформувати громадськість про наміри замовника, наявний звіт із ОВД та можливості взяти участь у громадському обговоренні такого звіту. Зміст оголошення встановлюється законом. Обов'язкова форма оголошення затверджена Порядком передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затвердженим Постановою КМУ від від 13 грудня 2017 р. № 10267 зі змінами та доповненнями.

Перед поданням і опублікуванням оголошення суб'єкт господарювання проводить консультації із уповноваженим органом щодо кількості, місця та часу проведення громадських слухань та тривалості громадського обговорення. Інформація про це вміщується у оголошенні.

Опублікування інформації в друкованих засобах масової інформації, розміщення на дошках оголошень та виготовлення копій для їх фізичного розміщення з метою ознайомлення громадськості забезпечує суб'єкт господарювання. У реєстрі із ОВД інформація зберігається на постійній основі. На дошках оголошень органів місцевого самоврядування або в інших громадських місцях на території, де планується провадити плановану діяльність, оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля розміщується протягом усього строку громадського обговорення.

Зміст оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля

- 1) Інформація про планову діяльність:
 - плановану діяльність (стисла характеристика);
 - суб'єкта господарювання;
 - процедуру прийняття рішення про провадження планованої діяльності та орган, який розглядатиме результати оцінки впливу на довкілля;
 - наявну екологічну інформацію щодо планованої діяльності;
- 2) Інформація про процедуру ОВД та громадського обговорення
 - уповноважений орган, який забезпечує проведення громадського обговорення;
 - строки, тривалість та порядок громадського обговорення звіту з ОВД, включаючи інформацію про час і місце усіх запланованих громадських слухань;
 - державний орган, що забезпечує доступ до звіту з ОВД та іншої доступної інформації щодо планованої діяльності;
 - орган, до якого направляються запитання, зауваження чи пропозиції, та строки подання запитань, зауважень і пропозицій, у тому числі його поштову та електронну адреси, на які надсилаються пропозиції та зауваження;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 43

– місце (місця) розміщення звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої додаткової інформації, яку визначає суб'єкт господарювання, а також час, з якого громадськість може ознайомитися з ними.

Завдання 7.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи.

Завдання 7.2. Здобувачі вищої освіти відповідно до виконаних завдань практичної роботи № 4 формують Оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля. Приклад форми Оголошення додається.

Форма оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля

(дата офіційного опублікування в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля (автоматично генерується програмними засобами ведення Реєстру, не зазначається суб'єктом господарювання)

(реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності)

ОГОЛОШЕННЯ про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля

Повідомляємо про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, зазначеної у пункті 1 цього оголошення, з метою виявлення, збирання та врахування зауважень і пропозицій громадськості до планованої діяльності.

1. Планована діяльність

(загальні технічні характеристики, у тому числі параметри планованої діяльності

(потужність, довжина, площа, обсяг виробництва тощо), місце провадження планованої діяльності)

2. Суб'єкт господарювання

(повне найменування юридичної особи, ідентифікаційний код згідно з ЄДРПОУ або прізвище, ім'я та по батькові

фізичної особи - підприємця, ідентифікаційний код

або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку у паспорті),

місцезнаходження юридичної особи або місце провадження діяльності фізичної особи - підприємця

(поштовий індекс, адреса), контактний номер телефону)

3. Уповноважений орган, який забезпечує проведення громадського обговорення

(найменування уповноваженого органу, місцезнаходження, номер телефону та контактна особа)

4. Процедура прийняття рішення про провадження планованої діяльності та орган, який

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 44

розглядатиме результати оцінки впливу на довкілля

(вид рішення про провадження планованої діяльності, орган, уповноважений його видавати,

нормативний документ, що передбачає його видачу)

5. Строки, тривалість та порядок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, включаючи інформацію про час і місце усіх запланованих громадських слухань

Тривалість громадського обговорення становить 25 робочих днів з моменту офіційного опублікування цього оголошення (зазначається у назві оголошення) та надання громадськості доступу до звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої додаткової інформації, визначеної суб'єктом господарювання, що передається для видачі висновку з оцінки впливу на довкілля.

Протягом усього строку громадського обговорення громадськість має право подавати будь-які зауваження або пропозиції, які, на її думку, стосуються планованої діяльності, без необхідності їх обґрунтування. Зауваження та пропозиції можуть подаватися в письмовій формі (у тому числі в електронному вигляді) та усно під час громадських слухань із внесенням до протоколу громадських слухань. Пропозиції, надані після встановленого строку, не розглядаються.

У період воєнного стану в Україні громадські слухання проводяться у режимі відеоконференції, про що зазначається в оголошенні про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля та у звіті про громадське обговорення.

Громадські слухання (перші) відбудуться

(зазначити дату, час, місце та адресу проведення громадських слухань)

Громадські слухання (другі) відбудуться _____

(вказати дату, час, місце та адресу проведення громадських слухань)

6. Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган, що забезпечує доступ до звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої доступної інформації щодо планованої діяльності

(зазначити найменування органу, місцезнаходження, номер телефону та контактну особу)

7. Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган, до якого надаються зауваження і пропозиції, та строки надання зауважень і пропозицій

(зазначити найменування органу, поштову адресу та адресу електронної пошти, номер телефону та контактну особу)

Зауваження і пропозиції приймаються протягом усього строку громадського обговорення, зазначеного в абзаці другому пункту 5 цього оголошення.

8. Наявна екологічна інформація щодо планованої діяльності
Звіт з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності на ___ аркушах.

(зазначити усі інші матеріали, надані на розгляд громадськості)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 45

__ (зазначити іншу екологічну інформацію, що стосується планованої діяльності)

9. Місце (місця) розміщення звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої додаткової інформації (відмінне від приміщення, зазначеного у пункті 6 цього оголошення), а також час, з якого громадськість може ознайомитися з ними

(найменування підприємства, установи, організації, місцезнаходження, дата, з якої громадськість

може ознайомитися з документами, контактна особа)

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 8 ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ГРОМАДСЬКИХ СЛУХАНЬ У ПРОЦЕСІ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з особливостями та порядком проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля

Теоретична частина

Громадські слухання є обов'язковою формою громадського обговорення звіту із ОВД (частина 5 статті 7 закону). Порядок організації і проведення громадських слухань детально регламентується Порядком проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля, затвердженим Постановою КМУ від 13 грудня 2017 р. № 9898 зі змінами та доповненнями. Громадські слухання проводяться в період громадського обговорення звіту із ОВД уповноваженим органом або спеціально найнятою ним незалежною особою – організатором громадських слухань. Мета громадських слухань – поінформувати громадськість про плановану діяльність і її наслідки, надати відповіді на запитання громадськості, а також зібрати від громадськості будь-які зауваження та пропозиції щодо планованої діяльності.

В процесі громадського обговорення планованої діяльності може проводитися одне або декілька громадських слухань. Кількість слухань залежить від масштабів очікуваного впливу на довкілля. Кількість громадських слухань, які необхідно провести у кожній процедурі оцінки впливу на довкілля, визначається уповноваженим органом на підставі інформації про масштаби очікуваного впливу на довкілля, яку суб'єкт господарювання зазначає під час консультацій, що відбуваються до подання оголошення. Згідно з Порядком проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 р. № 989 зі змінами та доповненнями, якщо вплив планованої діяльності не поширюється за межі області, проводяться одні громадські слухання альтернативно за місцем провадження планованої діяльності, або в адміністративному центрі адміністративно-територіальної одиниці, яка може зазнати впливу планованої діяльності.

Ідея ефективної участі громадськості полягає у тому, аби до такої участі залучалися усі громади, що можуть зазнати впливу, але заходи (в тому числі, громадські слухання) проводилися «найближче до людей». Таким чином, якщо вплив планованої діяльності не виходить за межі території сільської ради, де планується розміщення об'єкта, слухання проводяться у відповідному селі. Якщо ж вплив виходить за межі території сільської ради, але не поширюється за межі району, слухання можуть проводитися або за місцем розміщення планованої діяльності, або у районному центрі. При цьому, обираючи місце проведення

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 46

слухань, орган буде зважати на відстань від громад, що можуть зазнати впливу, до адміністративної одиниці, де розмішуватиметься об'єкт, і до районного центру. Якщо ж вплив поширюється на два і більше районів області, слухання можуть проводитися у обласному центрі. В такому разі відстань і можливості представників громадськості доїхати до обласного центру у порівнянні із місцем провадження діяльності братимуться до уваги. З іншого боку, не ефективним, на нашу думку, буде проведення у обласному центрі громадських слухань, якщо вплив планованої діяльності є локальним (не виходить за межі одного району, чи навіть території сільської ради), а відстань до обласного центру перевищує сто кілометрів.

Порядок проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля передбачає і ряд випадків, коли планована діяльність вимагає проведення більшої кількості громадських слухань (чотири і більше слухань для однієї планованої діяльності). Саме з огляду на це закон встановлює гнучкі межі громадського обговорення – від 25 до 35 робочих днів.

Залежність кількості громадських слухань від масштабів очікуваного впливу на довкілля

Вплив в межах однієї області Одне громадське слухання	Якщо згідно зі звітом із ОВД вплив планованої діяльності	
	не виходить за межі земель населеного пункту розміщення планованої діяльності,	проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності.
	виходить за межі земель населеного пункту розміщення планованої діяльності, але не виходить за межі району,	проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в районному центрі.
	виходить за межі району розміщення, але не виходить за межі області,	проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в обласному центрі
Вплив на дві і більше областей, але менше ніж на третину областей України Три і більше громадських слухань	Якщо згідно зі звітом із ОВД вплив планованої діяльності	
	поширюється на дві та більше областей (до семи), при цьому вплив планованої діяльності в межах області (областей) обмежується одним районом,	громадські слухання проводяться за місцем провадження планованої діяльності, а також в районних центрах областей, вплив на які не виходить за межі одного району, та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району.
	поширюється на дві та більше областей (до семи), при цьому вплив планованої діяльності в межах області (областей) не обмежується одним районом	громадські слухання проводяться за місцем провадження планованої діяльності та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району
Вплив на третину і більше областей України Чотири і більше громадських слухань	Якщо згідно зі звітом із ОВД вплив планованої діяльності	
	поширюється на третину і більше областей України (вісім і більше),	громадські слухання проводяться за місцем провадження планованої діяльності, а також у обласних центрах третини областей, на які поширюється вплив планованої діяльності і додатково в м. Київ.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 47

З метою надання громадськості достатнього часу для підготовки до громадських слухань законодавство вміщує вимогу про проведення слухань не раніше ніж через десять робочих днів з дня оприлюднення у реєстрі оголошення. Не варто проводити слухання і в останні дні громадського обговорення. У такому випадку нівелюється функція громадських слухань, яка полягає у наданні громадськості можливості більше дізнатися про плановану діяльність під час слухань, отримати відповіді на свої запитання перед поданням письмових зауважень і пропозицій.

Брати участь у громадських слуханнях можуть будь-які представники громадськості незалежно від відстані проживання до місця розміщення планованої діяльності, місця реєстрації НУО чи будь-яких інших факторів. Автори закону про ОВД свідомо надали права на участь у процедурі ОВД будь-якій фізичній чи юридичній особі, не встановлюючи жодних спеціальних критеріїв, яким би така особа мала відповідати. Організатор громадських слухань (представник (-и) уповноваженого органу чи найнятої ним особи) проводить громадські слухання; реєструє учасників громадських слухань у журналі (відомості) реєстрації учасників; забезпечує аудіо- та/або відеофіксацію ходу громадських слухань; здійснює головування під час громадських слухань; готує протокол громадських слухань.

Головуючий на громадських слуханнях:

- відкриває громадські слухання, представляє себе та суб'єкта господарювання, плановану діяльність, щодо якої проводяться громадські слухання;
- виходячи із кількості учасників громадських слухань, визначає регламент та оголошує порядок денний громадських слухань.
- оголошує порядок денний і регламент громадських слухань;
- інформує про порядок ведення протоколу громадських слухань, подання усних та письмових зауважень і пропозицій під час громадських слухань;
- забезпечує ведення обговорення, подання пропозицій та зауважень громадськості з дотриманням регламенту;
- підбиває підсумки громадських слухань та інформує учасників громадських слухань про те, в який спосіб враховуватимуться зауваження та пропозиції громадськості уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом.

Роль суб'єкта господарювання у громадських слуханнях полягає у представленні своїх планів та у наданні відповідей на запитання громадськості щодо планованої діяльності та змісту звіту із ОВД. Участь суб'єкта господарювання у громадських слуханнях є обов'язковою, оскільки в разі його неявки громадські слухання вважаються такими, що не відбулися. Хід громадських слухань фіксується у протоколі, аудіо- та/або відео запис перебігу громадських слухань додається до протоколу.

У період воєнного стану в Україні громадські слухання проводяться в режимі відеоконференції. Під час проведення громадських слухань у режимі відеоконференції реєстрація учасників за формою згідно з додатком 1 та виступів учасників за формою згідно з додатком 2 не здійснюється.

Завдання 9.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи.

Завдання 9.2. Розглянути основні форми документів, що ведуться при здійсненні процедури громадських слухань та ознайомитися з ПОРЯДКОМ проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля (Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-2017-%D0%BF#Text>), форми документів додаються (Додаток 1-4).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 48

Завдання 9.3. Дати відповіді на тестові завдання. Правильна відповідь лише одна.

№	Зміст питання	Варіанти відповідей
1	Концепція участі громадськості у прийнятті рішень з питань, що стосуються довкілля, передбачає виконання уповноваженим органом:	А) обов'язків із своєчасного адекватного і ефективного інформування громадськості Б) перевірки виконання обов'язків із інформування суб'єктом господарювання В) забезпечення громадськості можливостей ефективно висловлювати будь-які коментарі Г) врахування висловлених зауважень і пропозицій громадськості в процесі прийняття рішення Д) всі відповіді вірні
2	Громадське обговорення в процедурі ОВД може відбуватися	А) три рази Б) два рази В) один раз Г) чотири рази Д) всі відповіді правильні
3	На стадії скоупінгу зібрані уповноваженим органом зауваження і пропозиції громадськості пересилаються суб'єкту господарювання, який при підготовці звіту з оцінки впливу на довкілля	А) враховує повністю Б) враховує частково В) обґрунтовано відхиляє Г) вірна відповідь А і В Д) вірна відповідь А, Б, В
4	Громадське обговорення планованої діяльності після подання звіту з оцінки впливу на довкілля проводиться у формі	А) надання письмових зауважень і пропозицій Б) громадських слухань В) обґрунтовано відхиляє Г) не проводиться Д) вірна відповідь А і Б
5	Скільки днів триває громадське обговорення в залежності від масштабів очікуваного впливу та кількості спланованих громадських слухань	А) від 25 до 35 робочих днів Б) від 15 до 455 робочих днів В) від 5 до 15 робочих днів Г) від 10 до 20 робочих днів Д) до 25 робочих днів
6	Метою якого документа є поінформувати громадськість про наміри замовника, наявний звіт із ОВД та можливості взяти участь у громадському обговоренні такого звіту	А) оголошення Б) повідомлення В) висновку Г) звіту Д) вірна відповідь відсутня
7	Хто забезпечує опублікування інформації в друкованих засобах масової інформації, розміщення на дошках оголошень та виготовлення копій для їх фізичного розміщення з метою ознайомлення громадськості	А) суб'єкт господарювання Б) уповноважений центральний орган В) уповноважений територіальний орган Г) громадськість Д) екологічна фірма
8	Якщо згідно зі звітом із ОВД вплив планованої діяльності не виходить за межі земель населеного пункту розміщення планованої діяльності	А) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності Б) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в районному центрі В) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в обласному

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 49

		<p>центрі</p> <p>Г) три і більше громадських слухань проводяться за місцем провадження планованої діяльності, а також в районних центрах областей, вплив на які не виходить за межі одного району, та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району</p> <p>Д) три і більше громадських слухань проводяться за місцем провадження планованої діяльності та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району</p>
9	Якщо згідно зі звітом із ОВД вплив планованої діяльності виходить за межі земель населеного пункту розміщення планованої діяльності, але не виходить за межі району	<p>А) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності</p> <p>Б) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в районному центрі</p> <p>В) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в обласному центрі</p> <p>Г) три і більше громадських слухань проводяться за місцем провадження планованої діяльності, а також в районних центрах областей, вплив на які не виходить за межі одного району, та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району</p> <p>Д) три і більше громадських слухань проводяться за місцем провадження планованої діяльності та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району</p>
10	Якщо згідно зі звітом із ОВД вплив планованої діяльності виходить за межі району розміщення, але не виходить за межі області	<p>А) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності</p> <p>Б) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в районному центрі</p> <p>В) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в обласному центрі</p> <p>Г) три і більше громадських слухань проводяться за місцем провадження планованої діяльності, а також в районних центрах областей, вплив на які не виходить за межі одного району, та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району</p> <p>Д) три і більше громадських слухань проводяться за місцем провадження планованої діяльності та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району</p>
11	Якщо згідно зі звітом із ОВД вплив планованої діяльності поширюється на дві та більше областей (до семи), при цьому вплив планованої діяльності в межах області	<p>А) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності</p> <p>Б) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в районному центрі</p>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 50

	(областей) обмежується одним районом	В) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в обласному центрі Г) три і більше громадських слухань проводяться за місцем провадження планованої діяльності, а також в районних центрах областей, вплив на які не виходить за межі одного району, та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району Д) три і більше громадських слухань проводяться за місцем провадження планованої діяльності та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району
12	Якщо згідно зі звітом із ОВД вплив планованої діяльності поширюється на дві та більше областей (до семи), при цьому вплив планованої діяльності в межах області (областей) не обмежується одним районом	А) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності Б) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в районному центрі В) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в обласному центрі Г) три і більше громадських слухань проводяться за місцем провадження планованої діяльності, а також в районних центрах областей, вплив на які не виходить за межі одного району, та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району Д) три і більше громадських слухань проводяться за місцем провадження планованої діяльності та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району
13	Якщо згідно зі звітом із ОВД вплив планованої діяльності поширюється на третину і більше областей України (вісім і більше)	А) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності Б) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в районному центрі В) проводиться одне громадське слухання за місцем провадження планованої діяльності або в обласному центрі Г) чотири і більше громадських слухань проводяться за місцем провадження планованої діяльності, а також у обласних центрах третини областей, на які поширюється вплив планованої діяльності і додатково в м. Київ Д) три і більше громадських слухань проводяться за місцем провадження планованої діяльності та в обласних центрах областей, вплив на які виходить за межі одного району
14	Через скільки днів здійснюється проведення слухань з дня оприлюднення у реєстрі оголошення	А) не раніше ніж через десять робочих днів Б) не раніше ніж через два робочих днів В) не раніше ніж через три робочих днів Г) не раніше ніж через п'ять робочих днів

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 51

		Д) не раніше ніж через двадцять робочих днів
15	Хто проводить громадські слухання, реєструє учасників громадських слухань у журналі (відомості) реєстрації учасників, забезпечує аудіо- та/або відеофіксацію ходу громадських слухань, здійснює головування під час громадських слухань та готує протокол громадських слухань	А) організатор громадських слухань Б) суб'єкт господарської діяльності В) громадськість Г) спеціально створені державою органи Д) перелік таких дій не здійснюється
16	Хто надає відповіді на запитання громадськості щодо планованої діяльності та змісту звіту із ОВД	А) суб'єкта господарювання Б) спеціально створені державою органи В) організатор громадських слухань Г) уповноважений центральний орган Д) уповноважений територіальний орган
17	Якщо суб'єкта господарювання не з'явився на громадські слухання то такі слухання	А) переносяться Б) вважаються такими, що відбулися В) вважаються такими, що не відбулися Г) скасовуються Д) вірна відповідь відсутня
18	Хід громадських слухань фіксується	А) у протоколі Б) на аудіо запис В) на відео запис Г) у протоколі, аудіо- та/або відео запис Д) не фіксується
19	Протягом скількох днів готується звіт про громадське обговорення з моменту завершення строку громадського обговорення	А) 15 робочих днів Б) 10 робочих днів В) 5 робочих днів Г) 20 робочих днів Д) 25 робочих днів
20	Організатор громадських слухань визначається уповноваженим центральним або уповноваженим територіальним органом на конкурсній основі за договором _____	А) один раз на рік Б) два рази на рік В) три рази на рік Г) чотири рази на рік Д) п'ять разів на рік
21	Скільки років має бути досвіду в сфері охорони довкілля для того щоб стати організатором громадських слухань	А) не менше одного року Б) не менше двох років В) не менше трьох років Г) не менше чотирьох років Д) не менше п'яти років
22	Через скільки днів після офіційного оприлюднення оголошення про проведення повторних громадських слухань проводиться повторне громадське слухання	А) не раніше ніж через двадцять робочих днів Б) не раніше ніж через три робочих днів В) не раніше ніж через п'ять робочих днів Г) не раніше ніж через п'ятнадцять робочих днів Д) не раніше ніж через десять робочих днів
23	Протягом скількох робочих днів з дня проведення громадських слухань суб'єкт господарювання надає письмові відповіді на усі запитання громадськості, на які він	А) п'яти робочих днів Б) чотирьох робочих днів В) трьох робочих днів Г) двох робочих днів Д) одного робочого дня

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 52

	не зміг надати відповідь під час громадських слухань	
24	Коли не з'явилися представники громадськості на громадські слухання, то такі слухання	А) скасовуються Б) вважаються такими, що не відбулися В) вважаються такими, що відбулися Г) переносяться Д) вірна відповідь відсутня
25	Через скільки робочих днів організатор громадських слухань передає уповноваженому центральному органу або уповноваженому територіальному органу підписаний протокол громадських слухань з усіма додатками або акт після проведення громадських слухань	А) не пізніше ніж через п'ятнадцять робочих днів Б) не пізніше ніж через десять робочих днів В) не пізніше ніж через сім робочих днів Г) не пізніше ніж через п'ять робочих днів Д) не пізніше ніж через три робочих днів
26	Протягом скількох днів уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган вносить протокол громадських слухань до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля	А) протягом чотирьох робочих днів Б) протягом п'яти робочих днів В) протягом двох робочих днів Г) протягом семи робочих днів Д) протягом шести робочих днів

Завдання 9.4. Підтвердити або спростувати судження

1	Законом передбачено участь громадськості на двох етапах процедури – обговоренні планованої діяльності та звіту з ОВД	Так Ні
2	Скоупінг визначає зміст майбутнього звіту з оцінки впливу на довкілля та забезпечує аби оцінка була сфокусована на тих факторах та компонентах довкілля, що зазнають найбільшого впливу від конкретної планованої діяльності та її альтернативних варіантів	Так Ні
3	Обов'язки із забезпечення громадського обговорення та врахування зауважень і пропозицій громадськості перекладено на уповноважений орган за новою процедурою ОВД	Так Ні
4	Громадськості може накласти «вето» на проект планової діяльності, яка здійснює негативний вплив на довкілля	Так Ні
5	Громадськість має право подавати будь-які письмові зауваження чи пропозиції, які, на її думку, стосуються планованої діяльності, без необхідності їхнього обґрунтування	Так Ні
6	Громадське обговорення на цьому етапі починається з дня офіційного оприлюднення оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля та надання громадськості доступу до звіту з оцінки впливу на довкілля для ознайомлення	Так Ні
7	Уповноважений орган складає таблицю із зазначенням інформації про повне врахування, часткове врахування або обґрунтоване відхилення отриманих під час громадського обговорення зауважень та пропозицій	Так Ні
8	Звіт про громадське обговорення оприлюднюється у реєстрі із ОВД разом із висновком із ОВД	Так Ні
9	Витрати, пов'язані з проведенням громадського обговорення, несе суб'єкт господарювання	Так Ні
10	Для оголошення затверджена обов'язкова форма	Так Ні
11	Громадські слухання є обов'язковою формою громадського обговорення звіту із ОВД	Так Ні

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 53

12	В якості організатора громадських слухань може бути представник (-и) уповноваженого органу чи найнятої ним особи	Так Ні
13	Участь суб'єкта господарювання у громадських слуханнях є обов'язковою, оскільки в разі його неявки громадські слухання вважаються такими, що не відбулися	Так Ні
14	Звіт про громадське обговорення, який є невід'ємною частиною висновку із оцінки впливу на довкілля	Так Ні
15	Організатор громадських слухань визначається уповноваженим центральним або уповноваженим територіальним органом один раз на рік на конкурсній основі за договором	Так Ні
16	Організатор громадських слухань повинен бути незалежним, об'єктивним та неупередженим і не мати потенційного конфлікту інтересів щодо планованої діяльності	Так Ні
17	Чи може юридична особа або фізична особа - підприємець, яка була залучена суб'єктом господарювання до розроблення документації щодо планованої діяльності на попередніх етапах (розроблення проектної документації, підготовка звіту з оцінки впливу на довкілля, інше), бути організатором громадських слухань щодо такої планованої діяльності	Так Ні
18	Опублікування оголошення про проведення повторних громадських слухань та проведення повторних громадських слухань здійснюється за рахунок суб'єкта господарювання	Так Ні
19	Звіт про громадське обговорення вноситься уповноваженим центральним органом або уповноваженим територіальним органом до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля одночасно з висновком з оцінки впливу на довкілля	Так Ні

ПРАКТИЧНА РОБОТА №9 РОЗРОБКА ЗВІТУ ПРО ГРОМАДСЬКЕ ОБГОВОРЕННЯ

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з особливостями формування звіту про громадське обговорення

Форма звіту про громадське обговорення планованої діяльності, є затвердженою Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України 16 вересня 2020 року № 145 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1140-20#Text>

Для фіксації перебігу та результатів участі громадськості як обов'язкового елементу процедури оцінки впливу на довкілля уповноважений орган складає звіт про громадське обговорення, який є невід'ємною частиною висновку із оцінки впливу на довкілля. У європейських країнах ця інформація, як правило, подається у самому висновку із оцінки впливу на довкілля. Автори українського закону вирішили його виділити в окремий документ, який, тим не менше, напряму пов'язаний із висновком із оцінки впливу на довкілля.

Звіт про громадське обговорення вміщує інформацію про проведену процедуру участі громадськості (відомості про інформування громадськості, про отримані письмові зауваження і пропозиції, про проведені громадські слухання) та результати аналітичної роботи уповноваженого органу по розгляду і врахуванню зауважень і пропозицій громадськості (таблиця врахування). Звіт про громадське обговорення служить джерелом інформації про виконання уповноваженим органом своїх обов'язків по забезпеченню участі громадськості у процедурі оцінки впливу на довкілля.

Також звіт про громадське обговорення також є «відповіддю» на зауваження і пропозиції громадськості, адже саме у ньому вміщується інформації про розгляд, врахування чи відхилення кожного поданого громадськістю зауваження чи пропозиції. Положення,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 54

зокрема строки розгляду звернень громадян, передбачені Законом України «Про звернення громадян» не поширюються на правовідносини у сфері надання громадськістю зауважень і пропозицій у процедурі оцінки впливу на довкілля. Зауваження і пропозиції громадськості у процедурі оцінки впливу на довкілля необхідно розглядати і враховувати у порядку і строки, передбачені Законом України «Про оцінку впливу на довкілля». Уповноважений орган не надає індивідуальні відповіді на зауваження і пропозиції громадськості. Вони вміщуються у звіті про громадське обговорення, який готується протягом 25 робочих днів з моменту завершення строку громадського обговорення.

ВРАХУВАННЯ ЗАУВАЖЕНЬ І ПРОПОЗИЦІЙ ГРОМАДСЬКОСТІ

Розгляд зауважень і пропозицій громадськості передбачає їхнє ретельне вивчення уповноваженим органом, а також повне врахування, часткове врахування або обґрунтоване відхилення у висновку із оцінки впливу на довкілля. Результати розгляду усіх зауважень і пропозицій громадськості відображаються у звіті про громадське обговорення, а саме у таблиці за встановленою формою, із зазначенням результату розгляду щодо зауважень та пропозицій громадськості, а також інформації про те, яким чином такі зауваження та пропозиція було враховано, або із яких підстав враховано частково чи відхилено. Обов'язкову форму таблиці планується затвердити Наказом Мінприроди Про форму і зміст звіту про громадське обговорення на виконання Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

Таблиця врахування зауважень та пропозицій громадськості, отриманих протягом строку громадського обговорення

№	Прізвище ім'я по батькові (для фізичних осіб), чи найменування (для юридичних осіб) особи, що подає зауваження і пропозиції	Зміст зауваження чи пропозиції*	Інформація про розгляд**
1			
2			
3			
4			
...			
n			

* Письмові зауваження і пропозиції до планованої діяльності, отримані протягом строку громадського обговорення, усні зауваження і пропозиції, отримані в ході громадських слухань.

** Зазначається одне: повністю враховано (яким чином та де саме у висновку із оцінки впливу на довкілля враховано), частково враховано (яким чином враховано та обґрунтування неврахованої частини) або відхилено (із обґрунтуванням причин відхилення).

Завдання 9.1. Сформувати звіт про громадське обговорення на основі попередньо виконаних практичних робіт (форма звіту додається).

Суб'єкт господарювання
код ЄДРПОУ / ідентифікаційний код
місцезнаходження юридичної особи
та місце провадження діяльності
фізичної особи - підприємця
(поштовий індекс, адреса)
реєстраційний № _____
у Єдиному реєстрі з оцінки впливу
на довкілля

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 55

(номер та дата складення звіту
про громадське обговорення)

ЗВІТ про громадське обговорення планованої діяльності

(назва планованої діяльності)
На виконання вимог Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»

(уповноважений орган)

Підготував звіт про громадське обговорення планованої діяльності, щодо якої здійснюється процедура оцінки впливу на довкілля відповідно до законодавства.

1. Відомості про оприлюднення документів про плановану діяльність уповноваженим органом на вебсайті Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля:

- 1) повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, оприлюднено на вебсайті Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля (далі - Реєстр) _____ року;
- 2) оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля оприлюднено на вебсайті Реєстру _____ року;
- 3) звіт з оцінки впливу на довкілля (далі — Звіт з ОВД) та інші документи, надані суб'єктом господарювання, оприлюднено на вебсайті Реєстру _____ року.

2. Відомості про оприлюднення документів про плановану діяльність суб'єктом господарювання в друкованих засобах масової інформації та на дошках оголошень:

- 1) повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, опубліковано у _____ від _____ року № _____
(назва друкованого видання)
та у _____ від _____ року № _____;
(назва друкованого видання)
- 2) оголошення про початок громадського обговорення Звіту з ОВД опубліковано у _____ від _____ року № _____
(назва друкованого видання)
та у _____ від _____ року № _____;
(назва друкованого видання)
- 3) повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, розміщувалось на дошках оголошень (підтвердженням факту розміщення є фотофіксація);
- 4) оголошення про початок громадського обговорення Звіту з ОВД розміщувалось на дошках оголошень (підтвердженням факту розміщення є фотофіксація).

3. Перелік матеріалів, наданих на розгляд, які розміщувалися у місцях, доступних для громадськості:

(звіт з оцінки впливу на довкілля, а також інші матеріали, надані на розгляд громадськості)

у приміщенні уповноваженого органу:

(найменування органу, місцезнаходження)

у приміщенні органу(ів) місцевого самоврядування відповідної(их) адміністративно-територіальної(их) одиниці (одиниць), що може(уть) зазнати впливу планованої діяльності:

(найменування органу/органів, місцезнаходження)

а також в інших загальнодоступних місцях, визначених суб'єктом господарювання (за наявності):

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 56

(адреса)

4. Кількість громадських слухань, проведених протягом строку громадського обговорення планованої діяльності _____ (у разі проведення):

громадські слухання з обговорення Звіту з ОВД планованої діяльності відбулися _____ року о _____ годині, у приміщенні _____

(адреса)

Якщо представники громадськості не з'явилися на громадські слухання, проведення яких було заплановано на _____ року о _____ у приміщенні _____ за адресою: _____, складається акт про неявку представників громадськості під час проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля.

*Примітка: відповідно до частини 2¹ статті 17 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» на період дії та в межах території карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України коронавірусної хвороби (COVID-19), до повного його скасування та протягом 30 днів з дня скасування карантину, громадські слухання, передбачені статтею 7 цього Закону, не проводяться і на дати, що припадають на цей період, не призначаються.

5. Громадське обговорення планованої діяльності на всіх стадіях процедури оцінки впливу на довкілля:

громадське обговорення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до Звіту з ОВД, тривало _____ робочих днів від дня офіційного оприлюднення повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, та було розпочато _____ і завершено _____;

громадське обговорення Звіту з ОВД розпочалось _____, тривало _____ робочих днів та було завершено _____.

6. Перелік отриманих письмових зауважень і пропозицій, які надійшли від громадськості під час проведення громадського обговорення:

Таблиця врахувань наданих зауважень та пропозицій громадськості, отриманих протягом строку громадського обговорення (за наявності):

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові (для фізичних осіб), а також найменування (для юридичних осіб) особи, що подає зауваження і пропозиції*	Зміст зауваження чи пропозиції	Інформація про повне врахування, часткове врахування або обґрунтоване відхилення отриманих під час громадського обговорення зауважень та пропозицій

7. Опис процедури громадського обговорення із громадськістю інших держав у разі проведення транскордонної оцінки впливу на довкілля:

Додатки: Усі докази оприлюднення та розміщення документів, надані суб'єктом

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 57

господарювання, згідно з пунктами 2, 3.

Матеріали відповідно до пункту 6.

Акт про неявку представників громадськості під час проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля/ Протокол громадських слухань з усіма додатками з посиланням на аудіо- та/або відеозапис громадських слухань (**за наявності**), а саме:

Журнал (відомість) реєстрації учасників громадських слухань;

Журнал (відомість) реєстрації виступів учасників громадських слухань;

Журнал (відомість) реєстрації письмових зауважень та пропозицій, що надійшли протягом громадських слухань.

(керівник структурного підрозділу з оцінки впливу на довкілля уповноваженого органу)

(підпис)

(власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 10

РОЗРОБКА ВИСНОВКУ З ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з структурою висновку з ОВД, навчитися враховувати результати оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності та ознайомитися з процедурою оскарження висновку з оцінки впливу на довкілля або відмови у видачі висновку

Теоретична частина

Висновок з ОВД – є документом дозвільного характеру (пункт 4 Переліку затвердженого Законом У країни «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності»), яким виходячи з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, зокрема величини та масштабів такого впливу (площа території та чисельність населення, які можуть зазнати впливу), характеру (у тому числі – транскордонного), інтенсивності і складності, ймовірності, очікуваного початку, тривалості, частоти і невідворотності впливу (включаючи прямий і будь-який опосередкований, побічний, кумулятивний, транскордонний, короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий, постійний і тимчасовий, позитивний і негативний впливи), передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення впливу на довкілля, обґрунтовує недопустимість провадження планованої діяльності або визначає її допустимість та екологічні умови її провадження.

При підготовці висновку з оцінки впливу на довкілля уповноважений орган зобов'язаний розглянути звіт з оцінки впливу на довкілля та іншу надану суб'єктом господарювання інформацію, а також зауваження і пропозиції громадськості. Також уповноважені органи, які проводять процедуру ОВД можуть застосовувати механізми міжвідомчого та внутрівідомчого консультування, і при підготовці висновку із оцінки впливу на довкілля використовувати також інформацію, що надійшла в результаті таких консультацій.

На відміну від висновку державної екологічної експертизи, який базувався в основному на проектній документації та матеріалах ОВНС, висновок із оцінки впливу на довкілля у рівній мірі враховує також пропозиції і зауваження громадськості та інших державних органів, а також базується на власних експертних знаннях уповноваженого органу. Іншими словами, якщо висновок екологічної експертизи по суті погоджувався або не погоджувався із проектними рішеннями і природоохоронними заходами, запропонованими проектантом, то

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 58

висновок із оцінки впливу на довкілля, обґрунтовуючи допустимість планованої діяльності, може у екологічних умовах її провадження, до прикладу, передбачити інші чи додаткові природоохоронні заходи. У виключних випадках Закон навіть дозволяє уповноваженому органу погодити варіант (альтернативу) планованої діяльності, відмінний від обраного суб'єктом господарювання. Таким чином, роль природоохоронного органу у процедурі оцінки впливу на довкілля значно розширилася у порівнянні із процедурою державної екологічної експертизи.

Розглядаючи матеріали, зібрані в процесі оцінки впливу на довкілля, уповноважений орган оцінює 1) вплив планованої діяльності на довкілля, зокрема оцінює величину та масштаби такого впливу (площа території та чисельність населення, які можуть зазнати впливу), характеру (у тому числі – транскордонного), інтенсивності і складності, ймовірності, очікуваного початку, тривалості, частоти і невідворотності впливу (включаючи прямий і будь-який опосередкований, побічний, кумулятивний, транскордонний, короткостроковий, середньостроковий та довгостроковий, постійний і тимчасовий, позитивний і негативний впливи), 2) передбачені заходи, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення впливу на довкілля, та визначає недопустимість провадження планованої діяльності («негативний висновок») або допустимість планованої діяльності та екологічні умови її провадження («позитивний висновок»).

Таким чином, «негативний» висновок із оцінки впливу на довкілля забороняє реалізацію планованої діяльності у формі територіальних і технологічних рішень, запропонованих суб'єктом господарювання, а «позитивний» висновок – закріплює обов'язкові мінімальні «екологічні параметри» планованої діяльності, які не можуть знижуватися на наступних стадіях проектування, під час будівництва чи експлуатації об'єкта.

Встановлюючи екологічні умови планованої діяльності уповноважений орган:

- встановлює умови використання території та природних ресурсів під час виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності;
- встановлює умови щодо охорони довкілля та забезпечення екологічної безпеки під час виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності;
- встановлює умови щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та усунення їхніх наслідків;
- встановлює умови щодо зменшення транскордонного впливу планованої діяльності, щодо якої здійснювалася процедура оцінки транскордонного впливу;
- якщо з оцінки впливу на довкілля випливає необхідність:
 - ✓ здійснення компенсаційних заходів – покладає обов'язок із здійснення таких заходів;
 - ✓ запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження, а також моніторингу впливу планованої діяльності на довкілля – покладає обов'язок із здійснення відповідних дій;
 - ✓ здійснення додаткової оцінки впливу на довкілля на іншій стадії проектування – визначає строки та обґрунтовує вимоги щодо її здійснення; додаткова оцінка впливу на довкілля здійснюється за процедурою, передбаченою цим Законом;
 - ✓ здійснення післяпроектного моніторингу – визначає порядок, строки та вимоги до його здійснення.

За загальним правилом висновок з оцінки впливу на довкілля надається суб'єкту господарювання безоплатно протягом 15 робочих днів з дня завершення громадського обговорення. Кабінет Міністрів України своєю Постановою № 1026 від 13 грудня 2017 року

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 59

зі змінами та доповненнями врегулював Порядок передачі документ а цієї для надання висновку з оцінки впливу на довкілля. Висновок із оцінки впливу на довкілля готується відповідно до обов'язкової форми, встановленої у додатку 5 до цього Порядку. Невід'ємною частиною висновку з оцінки впливу на довкілля є звіт про громадське обговорення.

Враховання результатів оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності

Завершальним етапом оцінки впливу на довкілля є врахування її результатів під час прийняття відповідним органом рішення про провадження планованої діяльності. Цей термін є збірним. Відповідно до закону про ОВД рішення про провадження планованої діяльності є документом дозвільного характеру або іншим актом органу державної влади чи місцевого самоврядування, яке є підставою для початку її провадження та встановлює (затверджує) параметри та умови провадження планованої діяльності. Найчастіше – це дозвіл на виконання будівельних робіт, що видається органами Державної архітектурно-будівельної інспекції України. Це також може бути спеціальний дозвіл на користування надрами, документи у сфері лісозаготівлі.

Значення висновку із оцінки впливу на довкілля полягає у тому, що в процесі прийняття рішення про провадження планованої діяльності цим документом визначається її екологічна допустимість чи недопустимість, а також в разі допустимості встановлюються обов'язкові екологічні умови провадження такої діяльності. Висновок про недопустимість планованої діяльності є підставою для відмови суб'єкту господарювання у видачі йому рішення про провадження планованої діяльності. Висновок про допустимість планованої діяльності із оцінки впливу на довкілля формує екологічну складову рішення про провадження планованої діяльності, відсилаючи до екологічних умов у висновку, або безпосередньо включаючи їх до свого тексту.

Оскарження висновку з оцінки впливу на довкілля або відмови у видачі висновку, рішення про провадження планованої діяльності

Однією із характерних рис сучасної моделі оцінки впливу на довкілля є реальні можливості адміністративного і судового оскарження для громадськості. Автори закону, наділяючи правами у процедурі національної ОВД усіх представників громадськості, дотрималися цієї ж логіки і в аспекті оскарження рішень та діянь, що приймаються/вчиняються в ході процедури ОВД. Саме тому, згідно з законом висновок з оцінки впливу на довкілля, рішення про провадження планованої діяльності, а також інші рішення, дії чи бездіяльність органів державної влади або органів місцевого самоврядування у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля можуть бути оскаржені будь-якою фізичною чи юридичною особою в судовому порядку.

Більше того, порушення процедури здійснення оцінки впливу на довкілля, в тому числі в частині участі громадськості, безпідставне та необґрунтоване неврахування чи неналежне врахування результатів участі громадськості, можуть бути достатніми підставами для скасування висновку з оцінки впливу на довкілля та/чи рішення про провадження планованої діяльності в судовому порядку.

Завдання 10.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи.

Завдання 10.2. Здобувачі вищої освіти відповідно до виконаних завдань попередніх практичних робіт формують Висновок з оцінки впливу на довкілля. Приклад форми висновка додається.

Завдання 10.3. Дати відповіді на тестові завдання. Правильна відповідь лише одна.

№	Зміст питання	Варіанти відповідей
1	Через скільки днів надається суб'єкту господарювання висновок з оцінки впливу	А) 5 робочих днів з дня завершення громадського обговорення

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 60

	на довілля	Б) 10 робочих днів з дня завершення громадського обговорення В) 20 робочих днів з дня завершення громадського обговорення Г) 25 робочих днів з дня завершення громадського обговорення Д) 15 робочих днів з дня завершення громадського обговорення
2	Через скільки днів уповноважений територіальний орган або уповноважений центральний орган оприлюднює висновок з оцінки впливу на довкілля з дня його прийняття	А) протягом двох робочих днів Б) протягом трьох робочих днів В) у день його прийняття Г) протягом п'яти робочих днів Д) протягом шести робочих днів
3	Через скільки днів уповноважений територіальний орган або уповноважений центральний орган вносить до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля висновок з оцінки впливу на довкілля	А) протягом двох робочих днів Б) протягом трьох робочих днів В) протягом чотирьох робочих днів Г) протягом п'яти робочих днів Д) протягом шести робочих днів
4	Через скільки років висновок з оцінки впливу на довкілля втрачає силу, якщо не було прийнято рішення про провадження планованої діяльності	А) через десять років Б) через чотири роки В) через три роки Г) через п'ять років Д) через два роки
5	Протягом скількох років може використовуватися висновок з оцінки впливу на довкілля та інші результати оцінки впливу на довкілля для отримання інших документів дозвільного характеру, передбачених законодавством, за умови що вони не передбачають встановлення (затвердження) змін у діяльності, затвердженій (схваленій) рішенням про провадження планованої діяльності або подовження строків її провадження	А) протягом десяти років з дня прийняття рішення про провадження планованої діяльності Б) протягом шести років з дня прийняття рішення про провадження планованої діяльності В) протягом трьох років з дня прийняття рішення про провадження планованої діяльності Г) протягом одного року з дня прийняття рішення про провадження планованої діяльності Д) протягом п'яти років з дня прийняття рішення про провадження планованої діяльності
6	Протягом скількох днів органи державної влади та органи місцевого самоврядування оприлюднюють інформацію про рішення про провадження планованої діяльності та забезпечують громадськості можливість ознайомлення з ним	А) протягом чотирьох робочих днів з дня його прийняття Б) не пізніше наступного робочого дня з дня його прийняття В) протягом п'яти робочих днів з дня його прийняття Г) протягом трьох робочих днів з дня його прийняття Д) протягом одного робочого дня з дня його прийняття

Завдання 13.4. Підтвердити або спростувати судження

1	Висновок з оцінки впливу на довкілля є обов'язковим для виконання	Так Ні
---	---	-----------

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 61

2	Якщо до отримання рішення про провадження планованої діяльності внесено зміни до проектної документації чи зміни до законодавства, які вимагають зміни екологічних умов, визначених у висновку з оцінки впливу на довкілля, оцінка впливу на довкілля здійснюється повторно	Так Ні
3	Органи державної влади та органи місцевого самоврядування оприлюднюють інформацію про рішення про провадження планованої діяльності протягом трьох робочих днів з дня його прийняття та забезпечують громадськості можливість ознайомлення з ним.	Так Ні

Форма висновку з оцінки впливу на довкілля
На бланку уповноваженого органу

(заявник та його адреса)

(дата видачі)

(номер висновку)

(унікальний номер справи у Єдиному реєстрі із оцінки впливу на довкілля)

(номер і дата звіту про громадське обговорення)

Висновок

з оцінки впливу на довкілля

За результатами оцінки впливу на довкілля, проведеної згідно статей 3, 6-7, 9 та 14* Закону України “Про оцінку впливу на довкілля” від 23 травня 2017 року

(планована діяльність, тип, основні характеристики та місце провадження планованої діяльності)

(уповноважений орган)

(врахування звіту з оцінки впливу на довкілля)

а також враховуючи усю інформацію, зауваження та пропозиції, що надійшли протягом строку громадського обговорення (звіт про громадське обговорення разом із таблицею врахування чи обґрунтованого відхилення зауважень і пропозицій є невід’ємною частиною цього висновку),

вважає допустимим/недопустимим провадження планованої діяльності з огляду на таке
(зайве викреслити)

(обґрунтовується допустимість провадження планованої діяльності / обґрунтовується її недопустимість)

Екологічні умови провадження планованої діяльності:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 62

1. Для планованої діяльності встановлюються такі умови використання території та природних ресурсів під час виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності, а саме:

2. Для планованої діяльності встановлюються такі умови щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та усунення їх наслідків, а саме:

3. Для планованої діяльності встановлюються такі умови щодо зменшення трансграничного впливу планованої діяльності, * а саме:

На суб'єкта господарювання покладається обов'язок із здійснення таких компенсаційних заходів **:

4. На суб'єкта господарювання покладається обов'язок із запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження впливу планованої діяльності на довкілля **, а саме:

5. На суб'єкта господарювання покладається обов'язок із здійснення післяпроектного моніторингу **, а саме:

(вказується порядок, строки та вимоги до здійснення моніторингу)

6. На суб'єкта господарювання покладається обов'язок із здійснення додаткової оцінки впливу на довкілля на іншій стадії проектування **, а саме:

(вказуються строки та обґрунтовується така вимога)

Висновок з оцінки впливу на довкілля є обов'язковим для виконання. Екологічні умови, передбачені у цьому висновку, є обов'язковими.

Для отримання рішення про погодження планованої діяльності даний висновок є дійсним протягом п'яти років з дати його видачі.

_____ (посада уповноваженої особи
уповноваженого органу)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

* якщо здійснювалася процедура оцінки трансграничного впливу

** якщо з оцінки впливу на довкілля випливає така необхідність

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 63

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 11 ОЗНАЙОМЛЕННЯ ЗІ ОСОБЛИВОСТЯМИ ПРОВЕДЕННЯ ТРАНСКОРДОННОЇ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Мета: ознайомитися з особливостями проведення транскордонної оцінки впливу на довкілля

Теоретична частина

У відповідності до затвердженого Кабінетом Міністрів Порядку прийняття рішення про здійснення транскордонної оцінки впливу на довкілля, вона здійснюється за рішенням Міндовкілля на підставі наявної інформації про плановану діяльність або звернення іноземної держави з урахуванням вимог міжнародних договорів України. Під час розгляду та визначення можливого значного негативного транскордонного впливу на довкілля беруться до уваги масштаби планованої діяльності, місце її провадження, а також можливі наслідки.

Залежно від місця провадження планованої діяльності транскордонна оцінка впливу на довкілля здійснюється:

за процедурою держави походження – щодо планованої діяльності, яка здійснюватиметься на території України;

за процедурою зачепленої держави – щодо планованої діяльності, яка здійснюватиметься на території іноземної держави.

Держава походження та зачеплена держава узгоджують питання про тривалість консультацій щодо планованої діяльності.

Розробникам звіту з ОВД варто враховувати серед ключових моментів те, що в повідомлення варто зазначити ознаки транскордонного впливу, перелік зазначених держав, які підписали угоду ЕСПО в 1991 році. На сьогодні Конвенція ЕСПО накладає зобов'язання на 44 сторони (43 країни та Європейський Союз).

Міністерство рекомендує перелічувати всі держави навколо України, які підписали угоду ЕСПО, якщо йдеться про якийсь серйозний транскордонний вплив.

Повідомлення потрібно завантажити відразу на двох мовах: українській та англійській. Бажано розробникам відразу писати супровідний лист-звернення до Міністерства, щоб вказувалися строки громадського обговорення державами, наприклад 3 місяці. В іншому разі виникає ризик, що процедура затягнеться на роки. Після цього Міністерство направляє Повідомлення всім зачепленим державам з проханням надати обсяг інформації, яка має бути відображена у Звіті відповідно до їх вимог і розпочати Консультації.

Процедура проведення консультацій включає такі основні стадії:

Оповіщення зачеплених країн.

Підготовка документації з оцінки впливу на навколишнє середовище.

Консультації між зачепленими країнами.

Прийняття остаточного рішення.

В Міністерстві за це несе відповідальність призначена Наказом особа, яка реалізує роботу з зачепленими державами, здійснює листування і виконання міжнародних зобов'язань, відповідно до вимог Орхуської конвенції.

Зачеплена країна і громадськість зачепленої території мусять мати можливість висловити свою точку зору та надати зауваження щодо запропонованого проєкту. Остаточне рішення щодо запропонованого проєкту мусить належним чином враховувати такі зауваження. Остаточне рішення мусить повідомлятися зачепленій країні та громадськості. Паралельно з цим потрібно проводити громадські обговорення Звіту у декількох областях України, які зазнають впливу. Тільки після цього, підприємство може отримати Висновок з оцінки впливу на довкілля.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 64

У разі здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля за процедурою держави походження або на вимогу суб'єкта господарювання уповноважений територіальний орган, або, - уповноважений центральний орган надає умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля. У такому разі умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, є обов'язковими для суб'єкта господарювання під час підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля.

Оповіднення містить інформацію про плановану діяльність, у тому числі наявну інформацію про її можливий транскордонний вплив, можливе рішення та процедуру оцінки транскордонного впливу на довкілля планованої діяльності. В оповіщенні зазначається строк, що надається зачепленій державі для надання відповіді щодо участі в оцінці транскордонного впливу на довкілля, який не може становити менше 30 днів. Цей строк починає обраховуватися з дня отримання оповіщення зачепленою державою.

Уповноважений центральний орган припиняє процедуру оцінки транскордонного впливу на довкілля у разі відмови всіх зачеплених держав брати участь у цій оцінці чи у разі відсутності відповіді зачеплених держав у встановлений строк.

У разі здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля за процедурою держави походження умови щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту з оцінки впливу на довкілля, надаються уповноваженим центральним органом. У такому разі звіт з оцінки впливу на довкілля має включати оцінку транскордонного впливу (розділ щодо оцінки транскордонного впливу), а звіт про громадське обговорення - розділ щодо громадського обговорення громадськістю інших держав. До звіту з оцінки впливу на довкілля додаються протоколи (листи) як результат консультацій із зачепленою державою (державами).

Суб'єкт господарювання забезпечує підготовку та переклад проекту оповіщення зачеплених держав, звіту з оцінки впливу на довкілля іноземною мовою (мовами) та іншої необхідної документації, що визначаються у кожному конкретному випадку уповноваженим центральним органом.

Уповноважений центральний орган проводить консультації із зачепленою державою (державами), а також спільно із зачепленими державами забезпечує громадське обговорення громадськістю цих держав планованої діяльності та звіту з оцінки впливу на довкілля.

Рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля схвалюється Міжвідомчою координаційною радою з питань реалізації в Україні Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті, склад та порядок діяльності якої визначаються Кабінетом Міністрів України, та є обов'язковим для виконання на території України. Рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля після схвалення Міжвідомчою координаційною радою з питань реалізації в Україні Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті затверджується уповноваженим центральним органом та є невід'ємною частиною висновку з оцінки впливу на довкілля.

Рішення про врахування результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля оприлюднюється та вноситься уповноваженим центральним органом до Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля.

Уповноважений центральний орган повідомляє всі зачеплені держави про рішення про провадження планованої діяльності, що підлягала оцінці транскордонного впливу на довкілля, та оприлюднює інформацію про нього на своєму офіційному веб-сайті в мережі Інтернет.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 65

Участь України в оцінці транскордонного впливу на довкілля за процедурою зачепленої держави забезпечується уповноваженим центральним органом та передбачає:

- 1) направлення звернення іноземній державі стосовно необхідності здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля;
- 2) надання відповіді на оповіщення із зазначенням зацікавленості (незацікавленості) брати участь в оцінці транскордонного впливу на довкілля;
- 3) участь у консультаціях між державою походження та іншими зачепленими державами щодо наданих матеріалів оцінки транскордонного впливу на довкілля;
- 4) організацію спільно з іншими заінтересованими державами участі громадськості;
- 5) інші дії та заходи відповідно до закону та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Уповноважений центральний орган оприлюднює своє рішення про здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля за процедурою зачепленої держави, сприяє громадському обговоренню матеріалів оцінки транскордонного впливу на довкілля та їх врахуванню, а також повідомляє громадськість про рішення про провадження планованої діяльності, прийняте державою походження в порядку.

З метою поліпшення управління процедурою оцінки транскордонного впливу на довкілля можуть утворюватися тимчасові або постійно діючі спільні органи з іншими державами. Статус і порядок функціонування таких органів визначаються відповідними двосторонніми чи багатосторонніми угодами.

Завдання 11.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи.

Завдання 11.2. Дати відповіді на тестові завдання. Правильна відповідь лише одна.

№	Зміст питання	Варіанти відповідей
1	Участь України в оцінці транскордонного впливу на довкілля за процедурою зачепленої держави забезпечується уповноваженим центральним органом та передбачає	А) направлення звернення іноземній державі стосовно необхідності здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля Б) надання відповіді на оповіщення із зазначенням зацікавленості (незацікавленості) брати участь в оцінці транскордонного впливу на довкілля В) участь у консультаціях між державою походження та іншими зачепленими державами щодо наданих матеріалів оцінки транскордонного впливу на довкілля Г) організацію спільно з іншими заінтересованими державами участі громадськості Д) всі відповіді правильні
2	За якою процедурою буде здійснюватися оцінка впливу на довкілля, якщо планована діяльності, яка здійснюватиметься розміщена на території України	А) за процедурою держави походження Б) за процедурою зачепленої держави В) за процедурою додаткової держави Г) за процедурою спільної держави Д) передбачена однакова процедура
3	За якою процедурою буде здійснюватися оцінка впливу на довкілля, якщо планована діяльності, яка здійснюватиметься розміщена на території іноземної держави	А) за процедурою держави походження Б) за процедурою зачепленої держави В) за процедурою додаткової держави Г) за процедурою спільної держави Д) передбачена однакова процедура
4	Процедура при проведенні консультацій щодо транскордонної оцінки впливу на	А) оповіщення зачеплених країн Б) підготовка документації з оцінки впливу

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 66

	довкілля включає такі основні стадії:	на навколишнє середовище В) консультації між зачепленими країнами. Г) прийняття остаточного рішення Д) всі відповіді правильні
5	У разі здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля за процедурою держави походження уповноважений центральний орган _____ відповідного рішення офіційно оповіщає держави, довкілля яких може зазнати значного негативного транскордонного впливу	А) не пізніше наступного робочого дня з дня прийняття Б) не пізніше ніж через два дні з дня прийняття В) не пізніше ніж через п'ять днів з дня прийняття Г) не пізніше ніж через чотири дні з дня прийняття Д) не пізніше ніж через три дні з дня прийняття

Завдання 11.3. Підтвердити або спростувати судження

1	Якщо планована діяльність розміщується на території України, то транскордонна оцінка впливу на довкілля здійснюється за процедурою зачепленої держави	Так Ні
2	Якщо планована діяльність розміщується на території іноземної держави, то транскордонна оцінка впливу на довкілля здійснюється за процедурою держави походження	Так Ні
3	Уповноважений центральний орган повідомляє всі зачеплені держави про рішення про провадження планованої діяльності, що підлягала оцінці транскордонного впливу на довкілля, та оприлюднює інформацію про нього на своєму офіційному веб-сайті в мережі Інтернет	Так Ні
4	Уповноважений центральний орган проводить консультації із зачепленою державою (державами), а також спільно із зачепленими державами забезпечує громадське обговорення громадськістю цих держав планованої діяльності та звіту з оцінки впливу на довкілля.	Так Ні
5	З метою поліпшення управління процедурою оцінки транскордонного впливу на довкілля можуть утворюватися тимчасові або постійно діючі спільні органи з іншими державами	Так Ні

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 12 ФОРМУЛЮВАННЯ УМОВ ТА ПРОЦЕДУРА ЗДІЙСНЕННЯ ПІСЛЯПРОЄКТНОГО МОНІТОРИНГУ

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з процедурою та умовами формування післяпроектного моніторингу

Теоретична частина

Післяпроектний моніторинг (ОВД) – комплексна система регламентованих періодичних безперервних, довгострокових спостережень, з метою виявлення будь-яких розбіжностей і відхилень у прогнозованих рівнях впливу та ефективності заходів із запобігання забрудненню довкілля та його зменшення.

Завданням моніторингу є спостереження за станом і впливом діяльності на довкілля та здоров'я людини для визначення додаткових компенсаційних заходів. Моніторинг впливу рекомендується планувати як систему регулярних спостережень за встановленою програмою, яка включає:

- 1) періодичні або регулярні вимірювання фактичних рівнів впливу на фактори та об'єкти довкілля з використанням прямих (інструментальних) вимірювань і спостережень;
- 2) визначення прогностичних рівнів;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 67

3) оцінку наслідків виходячи з фактичних і прогностичних рівнів;

4) виявлення незареєстрованих впливів (які не були оцінені під час здійснення ОВД).

Вимоги до проведення післяпроектного моніторингу закріплені в ст. 13. «Післяпроектний моніторинг» Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», в якій вказано що суб'єкт господарювання, якщо це передбачено висновком з оцінки впливу на довкілля, забезпечує здійснення післяпроектного моніторингу з метою виявлення будь-яких розбіжностей і відхилень у прогнозованих рівнях впливу та ефективності заходів із запобігання забрудненню довкілля та його зменшення.

Якщо під час провадження господарської діяльності, щодо якої здійснювалася оцінка впливу на довкілля (ОВД), виявлено значний негативний вплив цієї діяльності на життя і здоров'я населення чи довкілля та якщо такий вплив не був оцінений під час здійснення оцінки впливу на довкілля та/або істотно змінює результати оцінки впливу цієї діяльності на довкілля, рішення про провадження такої планованої діяльності за рішенням суду підлягає скасуванню, а діяльність – припиненню.

Якщо передбачено висновком з оцінки впливу на довкілля, суб'єкт господарювання забезпечує здійснення післяпроектного моніторингу з метою виявлення будь-яких розбіжностей і відхилень у прогнозованих рівнях впливу та ефективності заходів із запобігання забрудненню довкілля та його зменшення. Порядок, строки і вимоги до здійснення післяпроектного моніторингу визначаються у висновку з оцінки впливу на довкілля. За результатами післяпроектного моніторингу, за потреби, суб'єкт господарювання та уповноважений територіальний орган або уповноважений центральний орган узгоджують вжиття додаткових заходів і дій із запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження впливу господарської діяльності на довкілля.

Післяпроектний моніторинг планованої діяльності є складовою висновку з оцінки впливу на довкілля та обов'язковим до виконання суб'єктом господарювання. Якщо у висновку з ОВД вказана необхідність проведення післяпроектного моніторингу, суб'єкт господарювання зобов'язується провести його в суворо зазначеному порядку та у визначені терміни.

У разі звернення за новим рішенням про провадження планованої діяльності процедура оцінки впливу на довкілля здійснюється повторно, з урахуванням виявленої інформації.

Тобто, негативні наслідки післяпроектного моніторингу можуть бути такі:

– анулювання результатів ОВД та призначення повторного проходження процедури ОВД;

– тимчасова зупинка або заборона провадження планової діяльності на підприємстві.

Водночас, з аналізу висновків з ОВД, розміщених в Єдиному реєстрі, випливає відсутність уніфікованих підходів щодо показників, періодичності післяпроектного моніторингу, форм звітування.

Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» передбачає регулювання впливу на довкілля під час реалізації планованої діяльності двома інструментами:

– складання програми моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності;

– складання за потреби планів післяпроектного моніторингу.

Перелік потреб, обставини, за яких вони настають та вимагають складання планів післяпроектного моніторингу, законодавець не визначає. Законом передбачається, що програми моніторингу та плани післяпроектного моніторингу зазначаються у висновку з оцінки впливу на довкілля. Зокрема, якщо з оцінки впливу на довкілля випливає необхідність у висновку зазначається:

–моніторинг впливу планованої діяльності на довкілля;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 68

–здійснення післяпроектного моніторингу із зазначенням порядку, строків та вимог до його здійснення.

Також законодавець не визначає вимоги до такої необхідності та критерії настання таких обставин. Аналіз висновків з оцінки впливу на довкілля, розміщених у реєстрі, дає підстави стверджувати, що уповноважений орган у кожному конкретному випадку в межах одного виду планованої діяльності визначає різні компоненти довкілля, які підлягають контролю, періодичність такого контролю та строки звітування.

Проведення післяпроектного моніторингу здійснюється такими етапами:

1. Підготовка програми моніторингу та плану післяпроектного моніторингу (з врахуванням вимог висновку з оцінки впливу на довкілля відповідної планованої діяльності).

2. Погодження із замовником та територіальним управлінням графіку проведення моніторингових досліджень.

3. Проведення комплексних досліджень (з врахуванням вимог висновку з оцінки впливу на довкілля, при потребі – із залученням зацікавлених сторін):

– ґрунтів (якісний та кількісний аналіз);

– води (питної, стічної, зворотної, поверхневих і підземних вод);

– викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря;

– факторів фізичного впливу (шум, вібрація, іонізуюче випромінювання);

– впливу на флору та фауну (орнітологічні, іхтіологічні дослідження та спостереження)

– впливу від здійснення планованої діяльності під час будівництва;

– впливу від здійснення планованої діяльності в експлуатаційний період.

4. Розробка звіту післяпроектного моніторингу для подачі до уповноваженого органу.

5. Розробка плану заходів і дій із запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження впливу господарської діяльності на довкілля (у разі, коли під час моніторингу виявлено значний негативний вплив цієї діяльності на життя і здоров'я населення чи довкілля).

У Програмі моніторингу рекомендується включати:

1) моніторинг і виробничий контроль усіх впливів, оцінених під час здійснення ОВД як значні (за величиною та інтенсивністю), середньо- і довготривалі (тривалістю три і більше років), які з високою ймовірністю будуть поширюватися за зовнішню межу санітарно-захисної зони (у випадках її встановлення) або території планованої діяльності, а також впливів, щодо яких виникли труднощі в їх оцінці;

2) моніторинг ефективності і контроль реалізації заходів із запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження або компенсації значних впливів на довкілля;

3) інші необхідні завдання.

Рекомендується розробляти Програму моніторингу у консультаціях з тими самими експертами, що були залучені до досліджень поточного стану довкілля. Плануючи тривалість виконання Програми, рекомендується враховувати період провадження планованої діяльності і швидкість, з якою згасатимуть (усуватимуться) негативні впливи на довкілля внаслідок реалізації передбачених заходів та/ або по завершенню планованої діяльності.

Періодичність здійснення вимірювань і спостережень у ході виконання Програми моніторингу рекомендується визначати з урахуванням а) природи фактора довкілля, б) специфіки планованої діяльності (об'єкта), в) специфіки місцевих природних і соціально-економічних умов у зоні впливу планованої діяльності, г) загальноприйнятої у відповідному законодавстві, у відповідній галузі знань чи професійної діяльності методології здійснення моніторингу атмосферного повітря, поверхневих чи підземних вод, ґрунтів, стану земель і небезпечних геологічних процесів, біорізноманіття.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 69

У Програмі моніторингу рекомендується зазначати: спеціальні завдання (цілі), об'єкти моніторингу і виробничого контролю, показники і властивості для здійснення періодичних вимірювань і спостережень (показники-індикатори), технічні умови (такі, як контрольні точки, пости, створи або стаціонарні ділянки для здійснення вимірювань і спостережень, період або сезон, частота здійснення вимірювань і спостережень, необхідні технічні засоби, методи (збору даних, вимірювань, оброблення даних). Додатково, доцільно визначити: порядок консультацій із зацікавленими сторонами, порядок вжиття, якщо за результатами моніторингу впливає така необхідність, додаткових заходів і дій із запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження впливу господарської діяльності на довкілля.

Визначаючи плановані засоби вимірювальної техніки для здійснення Програми, доцільно розглянути, у тому числі, вимоги законодавства про охорону навколишнього природного середовища до діяльності, пов'язаної зі шкідливим впливом на навколишнє природне середовище, у частині оснащення приладами контролю за кількістю і складом забруднюючих речовин та за характеристиками шкідливих факторів.

До виробничого контролю впливу (екологічного контролю за виробничими процесами) може бути включено, наприклад: контроль якості сировини, палива чи матеріалів, які використовуються, якщо вони є джерелом забруднюючих речовин у викидах, зворотних водах, небезпечних відходах; контроль стану устаткування для очищення відхідних газів у викидах, для очищення стічних вод, іншого очисного обладнання; контроль якісного і кількісного складу зворотних (стічних) вод перед скиданням у приймачі; контроль складу і потужності викидів, на предмет дотримання ГДВ та інших умов дозволу на викиди; контроль стану об'єктів поводження з небезпечними відходами і місць видалення відходів у складі планованої діяльності та у власності суб'єкта; облік забору води із водних об'єктів та скинутих у водні об'єкти зворотних вод і забруднюючих речовин засобами вимірювальної техніки. Періодичність здійснення вимірювань і спостережень рекомендується визначати згідно із законодавством, національними і галузевими стандартами, планами заходів, затвердженими відповідною дозвільною документацією.

До змісту спостережень за станом навколишнього природного середовища, рівнем його забруднення (моніторингу) рекомендується включати:

1) за наявності у планованій діяльності стаціонарних джерел викидів і зони житлової забудови чи зон відпочинку в межах зони впливу джерел викидів - моніторинг якості атмосферного повітря у контрольних точках, які визначено (обрано) з урахуванням вимог державних санітарних норм та правил; обсяг показників і частота вимірювань визначаються в кожному випадку окремо, з урахуванням засобів вимірювання (автоматизовані, пасивні, вручну) та інших вище зазначених факторів для визначення періодичності здійснення вимірювань і спостережень;

2) за наявності у планованій діяльності джерел скидання зворотних вод у водні об'єкти, джерел забруднення поверхневих чи підземних вод у водоохоронній зоні, прибережній захисній смузі чи зоні санітарної охорони водних об'єктів, інших значних джерел забруднення поверхневих чи підземних вод (таких, як накопичувачі промислових забруднених стічних чи шахтних, кар'єрних, рудникових вод, накопичувачі промислових, побутових і сільськогосподарських стоків чи відходів) - моніторинг вод у контрольному створі (створах) та / або спостережних свердловинах. Обсяг показників і частоту вимірювань рекомендується визначати в кожному випадку окремо, з урахуванням засобів вимірювальної техніки;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 70

3) за наявності у планованій діяльності фізичних впливів на гідроморфологічні умови водотоку чи водойми, – моніторинг вод, зміст якого визначено в індивідуальному порядку;

4) за наявності у планованій діяльності а) значних джерел забруднення ґрунтів, таких, як накопичувачі промислових, побутових і сільськогосподарських стоків чи відходів, місця видалення відходів, накопичувачі промислових забруднених стічних вод, відкриті склади палива та іншої сировини/ матеріалів з вмістом небезпечних хімічних речовин, а також б) за наявності джерел викидів твердих суспендованих частинок з вмістом небезпечних хімічних речовин (важкі метали, радіонукліди, поліциклічні ароматичні вуглеводні з канцерогенним ефектом) - моніторинг забруднення ґрунтів у санітарно-захисній зоні, а також у контрольних точках за її межею з урахуванням напрямків міграції забруднюючих речовин у ґрунтах (у вище зазначеному випадку «а» щодо джерел забруднення ґрунтів) або переважаючих напрямків розсіювання і осідання викидів твердих суспендованих частинок (у випадку «б» щодо значних джерел викидів);

5) за наявності у планованій діяльності фізичних впливів на стан земель і надра, що можуть призвести до активізації небезпечних геологічних процесів, - моніторинг небезпечних геологічних процесів і деградації земель у санітарно-захисній зоні і за її межами у контрольних точках, визначених з урахуванням місцевих умов та оцінювання ризиків. Рекомендована частота спостережень – двічі на рік, у весняний та пізньоосінній періоди, при цьому весняний період після сходження талих вод і спаду повені є пріоритетним;

6) якщо, відповідно до розділу 11 даних Методичних рекомендацій, визначено території та об'єкти, що зазнають значного впливу планованої діяльності (пп.1, 2 і 4 додатку 3 до цих Методичних рекомендацій, за винятком тих, що будуть фізично знищені планованою діяльністю) - моніторинг стану збереження фауни, флори, біорізноманіття; при цьому рекомендується користуватися методологією інвентаризації та моніторингу біорізноманіття на територіях Смарагдової мережі, прийнятої в рамках виконання Бернської Конвенції. Рекомендована частота здійснення спостережень звичайно коливається в межах один раз на 1-5 років, в залежності від об'єкта і притаманної йому динаміки змін, а також величини та інтенсивності впливу планованої діяльності;

7) якщо планована діяльність належить до переліку видів діяльності, викиди парникових газів в результаті провадження яких підлягають моніторингу, звітності та верифікації, - моніторинг викидів парникових газів у встановленому порядку.

Аналітичні матеріали спостережень за станом навколишнього природного середовища, рівнем його забруднення (звіт про результати моніторингу і контролю щодо впливу на довкілля) рекомендується передавати до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, у друкованому вигляді та/ або у форматі pdf-файлів. Додатково, первинні дані спостережень рекомендується надавати у форматі електронних таблиць, якщо суб'єкт господарювання бажає забезпечити їхню інтеграцію до державної інформаційно-аналітичної системи.

У звіті про результати моніторингу і контролю щодо впливу на довкілля рекомендується дотримуватися наступної структури: цілі, об'єкти і показники згідно з Програмою моніторингу; дані про місця і строки здійснення вимірювань і спостережень; використані методи і технічні засоби; результати (отримані значення показників і властивостей), для порівняння – цільові (нормативні) показники або показники на базовий стан (до початку планованої діяльності), прогнози (з урахуванням отриманих результатів) і визначення потреби у вжитті додаткових заходів. До звіту рекомендується додавати копії результатів вимірювань (прямих інструментальних випробувань), виконаних випробувальними лабораторіями відповідно до Програми.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 71

З метою належного, своєчасного та ефективного інформування громадськості, рекомендується забезпечувати доступ органів місцевого самоврядування і громадськості до аналітичних матеріалів спостережень за станом навколишнього природного середовища, рівнем його забруднення (наприклад, до звіту про результати моніторингу і контролю щодо впливу на довкілля). Це можна здійснити, наприклад, шляхом розміщення на офіційному веб-сайті суб'єкта господарювання (у відповідному для цього розділі сайту) або іншими способами, передбаченими законодавством.

Враховуючи, що, згідно з Законом України «Про метрологію та метрологічну діяльність», контроль стану навколишнього природного середовища належить до сфери законодавчо регульованої метрології, а також положення частини п'ятої статті 7 зазначеного Закону про те, що результати вимірювань повинні бути доступні юридичним і фізичним особам, які мають щодо них обґрунтований інтерес, рекомендується оприлюднювати результати прямих вимірювань, виконані в рамках Програми моніторингу, наприклад, на веб-сайті суб'єкта господарювання або іншими способами, передбаченими законодавством.

Відповідно до Закону, післяпроектний моніторинг (далі - ППМ) здійснюється для виявлення будь-яких розбіжностей і відхилень у прогнозованих рівнях впливу та ефективності заходів із запобігання забрудненню довкілля та його зменшення. Порядок, строки та вимоги до здійснення ППМ визначаються уповноваженим органом у висновку з ОВД, якщо з оцінки впливу на довкілля випливає така необхідність.

До загальних критеріїв необхідності здійснення ППМ рекомендується відносити наступні (перелік не є вичерпним):

1) обсяг вихідних даних виявився недостатнім для достовірної оцінки негативного впливу на певний фактор (об'єкт) довкілля під час здійснення ОВД;

2) згідно з розрахунками, моделюванням або прогнозуванням, виконаними під час здійснення ОВД, вплив планованої діяльності на довкілля за одним із факторів ймовірно сягатиме величини (розрахункових значень) на межі встановлених нормативів (екологічних, гігієнічних) або, їх перевищуватиме, однак, достовірність прогнозів потребує перевірки польовими методами;

3) територія планованої діяльності або зона її найбільш інтенсивного впливу перетинаються із територіями та об'єктами природно-заповідного фонду, іншими природоохоронними територіями, визначеними при оцінці впливу на фауну, флору і біорізноманіття.

До загальних умов здійснення ППМ рекомендується відносити: об'єкт (об'єкти) і предмет ППМ, показники, за якими здійснюються вимірювання і спостереження, місце і строки, періодичність здійснення вимірювань і спостережень, порядок звітування.

Завдання 12.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи.

Завдання 12.2. Дати відповіді на тестові завдання. Правильна відповідь лише одна.

№	Зміст питання	Варіанти відповідей
1	комплексна система регламентованих періодичних безперервних, довгострокових спостережень, з метою виявлення будь-яких розбіжностей і відхилень у прогнозованих рівнях впливу та ефективності заходів із запобігання забрудненню довкілля та його зменшення	А) екологічний моніторинг Б) післяпроектний моніторинг В) моніторинг довкілля Г) плановий моніторинг Д) екстрений моніторинг
	Порядок, строки і вимоги до здійснення післяпроектного моніторингу визначаються у	А) повідомлені з оцінки впливу на довкілля Б) звіті з оцінки впливу на довкілля В) висновку з оцінки впливу на довкілля Г) оголошені з оцінки впливу на довкілля

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 72

		Д) визначається самостійно суб'єктом господарювання
	Негативні наслідки післяпроектного моніторингу можуть бути такі:	А) анулювання результатів ОВД Б) призначення повторного проходження процедури ОВД В) тимчасова зупинка Г) заборона провадження планової діяльності на підприємстві Д) всі відповіді правильні

Завдання 12.3. Підтвердити або спростувати судження

1	Післяпроектний моніторинг планованої діяльності є складовою висновку з оцінки впливу на довкілля та обов'язковим до виконання суб'єктом господарювання	Так Ні
2	Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» передбачає регулювання впливу на довкілля під час реалізації планованої діяльності двома інструментами: складання програми моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності та складання за потреби планів післяпроектного моніторингу.	Так Ні
3	Рекомендується розробляти Програму моніторингу у консультаціях з тими самими експертами, що були залучені до досліджень поточного стану довкілля.	Так Ні

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 13 ОПИС ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ

Мета: ознайомити здобувачів вищої освіти з правильним написанням у звітах з оцінки впливу на довкілля опису поточного стану довкілля

Теоретична частина

Поточний стан довкілля рекомендується характеризувати [28] за особливостями клімату (середньорічними показниками метеорологічних величин), якістю атмосферного повітря, за вмістом забруднюючих речовин, природно-територіальними комплексами (ландшафтами) і мірою їх перетвореності через людську діяльність, особливостями рельєфу, розподілом земель і їхнім ґрунтовим покривом, станом водних об'єктів, рослинним і тваринним світом, природними комплексами, природоохоронними територіями та об'єктами. Додають відомості про здоров'я населення, інші соціально-економічні умови, забезпеченість водними та іншими природними ресурсами, за наявності – про пам'ятки культурної спадщини та інші матеріальні об'єкти. До опису поточного стану довкілля можуть додаватися інші відомості, якщо, за експертною оцінкою, це необхідно для оцінки поточного стану довкілля та ідентифікації особливо вразливих об'єктів.

Територіальний масштаб опису і досліджень поточного стану довкілля доцільно обмежувати місцем провадження планованої діяльності і зоною впливу її шкідливих хімічних, фізичних або біологічних факторів, враховуючи, за потреби, зону ймовірних сукупних (кумулятивних) впливів. Джерела вихідних даних про стан довкілля (наприклад, пункти метеорологічних або гідрологічних спостережень) можуть розташовуватися і за межами місця провадження планованої діяльності чи її зони впливу; в таких випадках, рекомендується обирати або найближче розташовані джерела даних (пункти спостережень), або найбільш прийнятні (керуючись думкою експертів).

До опису поточного стану довкілля рекомендується включати, у тому числі, наступні об'єкти і території, у разі їх розташування на території планованої діяльності або у зоні її впливу [28] :

- зони відпочинку (у тому числі зелені і ландшафтно-рекреаційні зони);

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідє ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 73

- курортні зони;
- водоохоронні зони;
- прибережні захисні смуги;
- верхів'я (витоки) річок;
- заплавні землі;
- зони санітарної охорони родовищ мінеральних вод і лікувальних сапропелів;
- зони санітарної охорони водних об'єктів, які використовуються для господарсько-питного водопостачання;
- зони санітарної охорони в місцях водозабору;
- захисні ліси;
- рекреаційно-оздоровчі ліси та ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення (згідно з поділом лісів на категорії, передбаченим лісовим законодавством);
- території та об'єкти природно-заповідного фонду, інші природоохоронні території, а також їхні охоронні зони (у разі встановлення), водно-болотні угіддя, природні середовища існування об'єктів Червоної книги України;
- рекультивовані об'єкти захоронення відходів;
- техногенно забруднені і деградовані землі, визначені у встановленому порядку.

Рекомендованими джерелами інформації про поточний стан довкілля є [28]: офіційні джерела – органи державної влади, органи місцевого самоврядування, їхні друковані видання і відкриті джерела даних (з урахуванням переліку наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних на єдиному державному веб-порталі відкритих даних та на веб-сайтах розпорядників публічної інформації, згідно з Законом України «Про доступ до публічної інформації»), у тому числі дані, отримані від суб'єктів державної системи моніторингу довкілля та соціально-гігієнічного моніторингу, а також підпорядкованих їм організацій, відомості з державних кадастрів природних ресурсів, передбачених законодавством, картографічні та аерокосмічні матеріали; літературні дані; неопубліковані дані, авторське та інтелектуальне право на які належить фізичним або юридичним особам; спеціальні вишукування і дослідження, забезпечені силами суб'єкта господарювання.

До літературних даних, наприклад, відносяться [28]:

- матеріали, опубліковані органами державної влади або органами місцевого самоврядування;
- дані опублікованих наукових книг (наукових монографій або наукових звітів);
- дані дистанційного зондування Землі, в тому числі аерофотознімків;
- опубліковані картографічні матеріали.

Дані з наукових книг (наукових монографій або наукових звітів) слід використовувати з належною пересторогою: звертають увагу на репрезентативність даних по відношенню до території планованої діяльності, місцевих умов, років, сезонів, тривалості та супутніх умов відбору проб та досліджень, якість статистичного оброблення даних. Дані з експериментальних наукових статей не рекомендується використовувати, за винятком випадків, коли у статті опубліковано результати спеціальних вишукувань і досліджень, організованих спеціально для ОВД планованої діяльності.

Неопубліковані дані науково-дослідних установ чи інших підприємств, установ та організацій, відомчих баз даних рекомендується розглядати як інтелектуальна власність і, у випадку їх використання у Звіті, додавати довідки на право використання таких даних від відповідних підприємств, установ та організацій, засвідчені в установленому порядку.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 74

Середні кліматичні або метеорологічні дані можуть бути отримані [28]:

- від гідрометеорологічних організацій ДСНС України, Українського гідрометеорологічного центру або Центральної геофізичної обсерваторії України імені Бориса Срезневського;
- із подекадних агрометеорологічних бюлетенів, помісячних і порічних метеорологічних довідників;
- від метеорологічних станцій суб'єкта господарювання або інших суб'єктів (в тому числі автоматизованих постів збору таких даних), якщо період спостережень складає не менше 5 років.

Зазначають місце розташування станції (поста), що є джерелом даних, тип обладнання, перелік метеопараметрів та інших показників, за якими ведуться спостереження, тривалість спостережень.

У відомостях про поточну якість атмосферного повітря у зоні впливу планованої діяльності рекомендується надавати перевагу даним спостережень за рівнями забруднювальних речовин, що здійснюються на пунктах спостережень системи державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря. Разом з тим, допускається використовувати дані, визначені за безперервними спостереженнями, що здійснюються на стаціонарних постах інших суб'єктів з використанням методик вимірювань і засобів вимірювальної техніки, встановлених у сфері законодавчо регульованої метрології. Метеорологічні характеристики і коефіцієнти, необхідні для розрахунків приземних концентрацій забруднюючих речовин внаслідок розсіювання викидів від стаціонарних джерел, збирають відповідно до встановленого порядку.

Відомості про рельєф можуть бути отримані з крупномасштабних топографічних карт або з цифрових даних рельєфу за даними дистанційного зондування Землі (наприклад, із відкритих інтернет-ресурсів).

Відомості про ландшафти можуть бути отримані з довідників з фізико-географічного районування України і карт ландшафтів, за наявності – з еколого-ландшафтного зонування території у схемах землеустрою і техніко-економічному обґрунтуванні використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць.

Відомості про землі і ґрунти можуть бути отримані, наприклад, із наступних джерел:

- від суб'єктів державного моніторингу земель, а також державного моніторингу у частині проявів ерозійних, інших екзогенних та ендегенних геологічних процесів, зрошуваних і осушених земель, берегових ліній водних об'єктів, геохімічного стану ландшафтів;

- довідки від Держгеокадастру в області, зокрема, щодо еродованості ґрунтів, щодо співвідношення різних типів земельних угідь у районі;

- Державний земельний кадастр та веб-портал «Національна інфраструктура геопросторових даних»;

- матеріали кадастрової оцінки земель;

- документація із землеустрою (землевпорядна документація);

- карти крупномасштабних ґрунтових обстежень, виконані експедиціями Держкомзему (за часів Радянського Союзу), що зберігаються у районних земельних відділах (при органах місцевого самоврядування);

- обласні гідрометеорологічні довідники; щодо земель с/г призначення (дані агрохімічної паспортизації ґрунтів земель сільськогосподарського призначення, рівні забруднення ґрунтів земель сільськогосподарського призначення радіонуклідами, важкими металами, пестицидами, відомості про малопродуктивні землі) – від державної установи

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 75

«Інститут охорони ґрунтів України» та її обласних філіалів, інших центрів охорони ґрунтів уповноваженого органу з питань агропромислового комплексу;

– щодо забруднення ґрунтів у населених пунктах – від обласних лабораторних центрів Міністерства охорони здоров'я та обласних гідрометеорологічних центрів ДСНС;

– про селі та лавини – від банку даних Центральної геофізичної обсерваторії ім. Бориса Срезневського ДСНС;

– про пилові бурі можна отримати у підрозділів Українського гідрометеорологічного центру (Центральна геофізична обсерваторія та обласні центри з гідрометеорології);

– щодо меліорованих земель – від ґрунтово-меліоративних станцій Держводагентства;

– дані земельного обліку на рівні районів і областей, проекти внутрішнього господарського землеустрою (як джерела інформації про використання земель);

– карти радіоактивного забруднення території України, опубліковані матеріали спостережень Гідрометеослужби;

– база даних «Властивості ґрунтів України» і публікації Інституту ґрунтознавства і агрохімії імені А.Н.Соколовського (у тому числі щодо фонових вмісту важких металів та інших хімічних речовин у ґрунтах по регіонах України). Відомості про фоновий вміст хімічних речовин, за якими встановлено нормативи гранично допустимого забруднення ґрунтів, можуть також збиратися від профільних наукових установ Національної академії наук України.

Відомості про надра можуть бути отримані з офіційних відкритих даних, розпорядником яких є Держгеонадра (згідно з положенням про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних), бази даних ДНВП «Геоінформ України», матеріалів спеціальних геологічних вишукувань, у разі планованої діяльності з видобування корисних копалин – матеріалів геолого-розвідувальних робіт.

Відомості про води і водні об'єкти (результати державного моніторингу вод, що здійснюється у встановленому порядку, та іншої публічної інформації) можуть бути отримані, до прикладу, з таких джерел:

– від Державного агентства водних ресурсів та його регіональних підрозділів - дані державного водного кадастру за розділами «Водокористування» та «Поверхневі води», у тому числі на геопорталі Держводагентства, інформація про водні об'єкти (за наявності, паспорти малих річок) та водогосподарські системи, у тому числі, зрошувальні та осушувальні; від басейнових управлінь водних ресурсів річок (де вони створені) – річні звіти за річковими басейнами;

– від гідрометеорологічних служб ДСНС - дані про гідроморфологічні показники і гідрологічний режим, дані по гідрологічних та гідрохімічних постах і створах, включаючи дані щодо морських вод;

– від Центральної геофізичної обсерваторії імені Бориса Срезневського - гідрологічні щорічники і довідники багаторічних даних (зберігаються у Галузевому державному архіві гідрометслужби України), дані щодо паводків;

– від центрального органу, що реалізує державну політику у галузі охорони навколишнього природного середовища - щодо морських і прибережних вод, включаючи гідроморфологічні показники, відомості про водно-болотні угіддя, що мають особливе природоохоронне значення;

– від відповідних підрозділів місцевих(обласних) держадміністрацій - відомості про водно-болотні угіддя в області, що мають особливе природоохоронне значення; від Держпродспоживслужби - санітарно-епідеміологічні показники якості води у джерелах питної води та у місцях відпочинку;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 76

– від Держгеонадр - дані щодо підземних вод;

– від Державного агентства України з управління зоною відчуження: щодо вод у зоні відчуження та зоні безумовного (обов'язкового) відселення території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи;

– з довідкових видань по гідрографії. Інформацію про водні об'єкти можна також отримати з проєктів землеустрою щодо встановлення прибережних захисних смуг або проєктів встановлення меж та впорядкування водоохоронних зон.

Основні гідрографічні показники водних об'єктів можна отримати з довідкових видань, у тому числі таких, що використовуються при розрахунку нормативів ГДС у встановленому порядку.

Джерелами даних про стан підземних вод можуть бути [28]:

– дані державного моніторингу підземних вод (від суб'єктів державного моніторингу довкілля);

– матеріали інженерно-геологічних вишукувань, у тому числі таких, що проводилися для отримання дозволу на спеціальне водокористування;

– дані інженерно-геологічного моніторингу на спостережних свердловинах (за наявності на діючих об'єктах);

– спеціальні дослідження.

Дані про глибину ґрунтових вод за роками експлуатації меліоративних систем можуть бути отримані в організаціях, які належать до сфери управління Державної служби геології та надр України, та в організаціях, що належать до сфери управління Державного водного агентства України.

Джерелами даних про фауну, флору, біорізноманіття можуть бути, наприклад [28]:

– офіційні документи про охоронювані об'єкти - Червона книга України, Зелена книга України, Бернська Конвенція з додатками до неї, а також Резолюція № 6 (1998) Постійного комітету Бернської Конвенції «Про перелік видів, щодо потребують спеціальних заходів на їх збереження» і Резолюція № 4 (1996) Постійного комітету Бернської Конвенції «Про зникаючі природні середовища (оселища), що потребують спеціальних заходів для їх збереження», інші міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Україною, з додатками до них;

– про рибогосподарські водні об'єкти (їх частини) та їхні водні біоресурси (а саме, біологічні обґрунтування, режими спеціальних товарних рибних господарств) – Державне агентство рибного господарства України;

– спеціальні дослідження.

Відомості про природно-заповідний фонд та інші важливі для збереження природні території можна отримати з таких джерел:

– державний кадастр природно-заповідного фонду, проєкти організації територій природно-заповідного фонду, положення про території та об'єкти природно-заповідного фонду, при цьому матеріали щодо територій та об'єктів загальнодержавного значення можна отримати від Міндовкілля, а щодо територій та об'єктів місцевого значення – у відповідних підрозділах місцевих (обласних) держадміністрацій, в органах місцевого самоврядування, у територіальних органах лісового і мисливського господарства (з матеріалів лісовпорядкування, за наявності територій та об'єктів природно-заповідного фонду на землях лісгосподарського призначення);

– щорічні літописи природи тих територій природно-заповідного фонду, де діють спеціальні адміністрації (природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки; звертатися до адміністрацій територій ПЗФ);

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 77

– плани управління територіями Смарагдової мережі; опубліковані наукові книги.

Інформацію з опублікованих видань про рослинний і тваринний світ адміністративного району, області тощо, перед її використанням у Звіті, рекомендується перевірити на відповідність місцевим умовам (умовам території провадження планованої діяльності та її оточення у межах зони впливу).

Дані про джерела сукупного (кумулятивного) впливу - інші наявні об'єкти, що чинитимуть разом з планованою діяльністю сукупний вплив на довкілля, такі, як об'єкти-забруднювачі атмосферного повітря, найбільші водокористувачі, що скидають зворотні води, підприємства – джерела забруднення ґрунтів і деградації земель (сільськогосподарські, промислові, об'єкти поводження з відходами) можуть бути отримані від місцевих держадміністрацій, органів місцевого самоврядування, зі статистичної звітності (статистичних щорічників), переліку дозволів, виданих облдержадміністраціями або Держводагентством, інших офіційних джерел у порядку відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації». Відомості про плановану діяльність та об'єкти, щодо яких отримано рішення про провадження планованої діяльності, доцільно збирати з Єдиного реєстру з ОВД, методом пошуку за областю або за КОАТУУ.

У разі відсутності даних, рекомендується наводити причини, висвітлювати труднощі, що перешкождали повноті опису поточного стану довкілля (відсутність офіційних даних, технічних знань або методів, засобів, інше), а також виявлені неточності та прогалини у даних, отриманих зі сторонніх джерел, які не належать суб'єкту господарювання.

Завдання 13.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи та підготуватися до усного опитування по темі практичної роботи.

Завдання 13.2. Підтвердити або спростувати судження

1	До опису поточного стану довкілля рекомендується включати, у тому числі, наступні об'єкти і території, у разі їх розташування на території планованої діяльності або у зоні її впливу зони відпочинку та курортні зони	Так Ні
2	Рекомендованими джерелами інформації про поточний стан довкілля є офіційні джерела, літературні дані, картографічні та аерокосмічні матеріали	Так Ні
3	Наукові монографії та наукові звіти є 100 % достовірними літературними джерелами	Так Ні
4	Дозволяється використовувати матеріали експериментальних наукових статей	Так Ні
5	Середні кліматичні або метеорологічні дані можуть бути отримані лише від Центральної геофізичної обсерваторії України імені Бориса Срезневського	Так Ні
6	У відомостях про поточну якість атмосферного повітря у зоні впливу планованої діяльності рекомендується надавати перевагу даним спостережень за рівнями забруднювальних речовин, що здійснюються на пунктах спостережень системи державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря	Так Ні
7	Відомості про рельєф можуть бути отримані з довідників з фізико-географічного районування України і карт ландшафтів	Так Ні
8	Відомості про ландшафти можуть бути отримані з крупномасштабних топографічних карт або з цифрових даних рельєфу за даними дистанційного зондування Землі	Так Ні
9	Відомості про землі і ґрунти можуть бути отримані з довідки від Держгеокадастру в області, зокрема, щодо еродованості ґрунтів, щодо співвідношення різних типів земельних угідь у районі	Так Ні
10	Відомості про надра можуть бути отримані з Державного земельного кадастру та веб-портал «Національна інфраструктура геопросторових даних»	Так Ні
11	Відомості про води і водні об'єкти можуть бути отримані від гідрометеорологічних служб ДСНС	Так Ні
12	Джерелами даних про фауну, флору, біорізноманіття можуть бути офіційні	Так

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 78

	документи про охоронювані об'єкти	Ні
13	У разі відсутності даних, не рекомендується наводити причини, висвітлювати труднощі, що перешкождали повноті опису поточного стану довкілля (відсутність офіційних даних, технічних знань або методів, засобів, інше), а також виявлені неточності та прогалини у даних, отриманих зі сторонніх джерел, які не належать суб'єкту господарювання	Так Ні
14	Джерелами даних про води і водні об'єкти можуть бути матеріали інженерно-геологічних вишукувань	Так Ні
15	Джерелами даних про стан підземних вод можуть бути з довідкових видань по гідрографії	Так Ні

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 14 ОЦІНКА ВПЛИВУ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА КЛІМАТ ТА ЯКІСТЬ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

Мета: розглянути з здобувачами вищої освіти основні напрямки, які можуть оцінюватися при оцінці впливу планової діяльності на клімат та якість атмосферного повітря

Теоретична частина

Відповідно до ст. 31 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» та ст. 4 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» нормування у галузі охорони атмосферного повітря проводиться з метою встановлення комплексу обов'язкових норм, правил, вимог щодо охорони атмосферного повітря від забруднення. Відповідно до ст. 10 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» підприємства, установи, організації та громадяни – суб'єкти підприємницької діяльності, що здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, зобов'язані здійснювати контроль за обсягом і складом забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, і рівнями фізичного впливу та вести їх постійний облік.

Атмосфера, або повітряне середовище оцінюється в двох аспектах: *Клімат* і його можливі зміни та *забруднення атмосфери*.

Відповідно до загальних методичних рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля [28] *оцінку впливу на атмосферне повітря рекомендується здійснювати на предмет:*

1) прогнозованих змін у складі і властивостях атмосферного повітря у зв'язку з провадженням планованої діяльності, з урахуванням її стаціонарних і пересувних джерел викидів;

2) величини (кратності) перевищення нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря (у разі їх встановлення) та гігієнічних регламентів допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі за межами санітарно-захисної зони, у тому числі у житловій забудові, прирівняних до неї об'єктах або у курортно-рекреаційній зоні (у разі, якщо таке перевищення визначено за розрахунками);

3) оцінки рівня ризику для здоров'я та визначення прийняттого ризику (ризiku, який не перевищує на території планованої діяльності і/або за її межами гранично допустимого рівня), з урахуванням рекомендацій, викладених у розділі 15 цих Методичних рекомендацій.

Оцінку впливу на атмосферне повітря рекомендується здійснювати на основі оцінки викидів і розрахунків забруднення атмосферного повітря стаціонарними джерелами. Оцінку викидів за певною забруднюючою речовиною рекомендується проводити з урахуванням усіх джерел викидів даної речовини у зоні впливу джерел викидів, передбачених планованою діяльністю. У разі відсутності даних про усі стаціонарні джерела викидів, розташовані у зоні впливу, в оцінці впливу доцільно враховувати, у першу чергу, джерела, якими володіє, користується чи розпоряджається суб'єкт господарювання. Основні результати звіту про

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 79

результати розрахунку викидів від стаціонарних джерел, виконаного згідно з загальноприйнятою методологією та доданого до Звіту, рекомендується узагальнити у доступній формі у відповідному розділі Звіту.

Рекомендується наступний обсяг викладення узагальнених результатів:

- найменування забруднюючої речовини (починаючи з пріоритетних - пилю, оксидів азоту, діоксиду сірки, оксиду вуглецю, а також інших), встановлені нормативи (ГДК, ОБРВ), фонові концентрації забруднюючих речовин;

- приземні концентрації забруднюючих речовин (у першу чергу, пилю, оксидів азоту, діоксиду сірки, оксиду вуглецю або, з огляду на особливості планованої діяльності, - інших специфічних забруднюючих речовин з урахуванням їх класів небезпечності) у розрахункових точках з урахуванням фону, та їх відносна оцінка (у частках від ГДК);

- внесок (у відсотках) планованої діяльності у забруднення атмосферного повітря у контрольних точках за кожною із пріоритетних забруднюючих речовин (пил, оксиди азоту, діоксид сірки, оксид вуглецю) та (якщо внесок перевищує 0,25 ГДК) за іншими забруднюючими речовинами;

- розрахована зона впливу джерел викидів за кожною із пріоритетних забруднюючих речовин та, за потреби, за іншими забруднюючими речовинами.

Результати розрахунків забруднення атмосферного повітря і приземних концентрацій забруднюючих речовин на зовнішній межі санітарно-захисної зони, з урахуванням фонових забруднень (фонових концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі), рекомендується порівнювати зі встановленими нормативами якості атмосферного повітря (гігієнічними регламентами допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі – ГДК, ОБРВ) і вимогами державних санітарних правил щодо концентрацій шкідливих речовин на межі житлової забудови та (за наявності) курортно-рекреаційної зони.

Інтенсивність впливу на атмосферне повітря рекомендується оцінювати за таким показником, як внесок планованої діяльності у збільшення приземних концентрацій за однією або більше забруднюючими речовинами в атмосферному повітрі, відповідно до розрахунків. В якості орієнтовного порогового значення може прийматися, наприклад: а) внесок, що складає 0,25 ГДК (ОБРВ), або б) внесок на рівні 0,25 від значення референтної (безпечної) концентрації згідно з методичними рекомендаціями з оцінки ризику для здоров'я населення від забруднення атмосферного повітря. Рекомендується, щоб внесок планованої діяльності у забруднення атмосферного повітря, з урахуванням передбачених заходів зі охорони атмосферного повітря, не досягав порогового значення. Оцінка внеску може здійснюватися без урахування фонових концентрацій забруднюючих речовин, тому що при цьому оцінюється приріст (збільшення) концентрації забруднюючої речовини; разом з тим, встановлені нормативи якості атмосферного повітря (гігієнічні нормативи) мають виконуватися і у випадку розрахунків, проведених з урахуванням і внеску планованої діяльності, і фону (фонових концентрацій забруднюючих речовин).

В оцінці внеску планованої діяльності у забруднення атмосферного повітря доцільно враховувати заплановані (або передбачені проектною документацією) заходи зі зменшення обсягів забруднення повітря і з дотримання нормативів гранично допустимих викидів або технологічних нормативів.

Територіальний масштаб впливу на атмосферне повітря рекомендується оцінювати за зоною впливу планованої діяльності на якість атмосферного повітря за пріоритетними забруднюючими речовинами (пил, оксиди азоту, діоксид сірки, оксид вуглецю) та/ або за іншими речовинами (якщо за цими забруднюючими речовинами розрахункова зона впливу більша, ніж за пріоритетними). Для цілей ОВД, зону впливу відповідно до її тлумачення за

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 80

ОНД-86 рекомендується диференціювати на такі частини (території), з оцінкою їхніх розмірів:

1) зона наднормативних концентрацій – територія навколо джерела викидів, в межах якої розрахункові приземні концентрації забруднюючої речовини складають 1 ГДК і вище або у встановлених випадках – 0,8 ГДК і вище, враховуючи максимальні разові і середньодобові ГДК;

2) територія навколо джерела викидів, в межах якої ризик для здоров'я перевищує рівень прийнятного ризику (якщо здійснювалася оцінка ризику відповідно до рекомендацій, викладених у розділі 15 цих Методичних рекомендацій);

3) територія навколо джерела викидів, в межах якої приземні концентрації складають 0,25...1 ГДК (ОБРВ). У даному розрахунку фон (фонові концентрації забруднюючих речовин) доцільно враховувати. Рекомендується зазначити (визначити) території та об'єкти, які потрапляють у кожну із вище зазначених частин (територій) зони впливу, зокрема: населені пункти; сельбищну територію, зону житлової забудови чи зони відпочинку (при цьому доцільно, за наявності затвердженої містобудівної документації, визначити площу, а в інших випадках - за ортофотопланами (супутниковими знімками) рекомендується оцінити орієнтовну площу зачепленої території з житловими і громадськими будівлями); природоохоронні території та об'єкти, об'єкти культурної спадщини; інші вразливі об'єкти.

Відповідно до загальних методичних рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля [28] *оцінка впливу на клімат рекомендується здійснювати на предмет:*

1) обсягів і приросту антропогенних викидів парникових газів (далі – ПГ) з початком провадження планованої діяльності та у зв'язку з цим - внеску планованої діяльності у запобігання і пом'якшення зміні клімату (через скорочення антропогенних викидів парникових газів, збільшення їх абсорбції або забезпечення переходу до низьковуглецевого розвитку);

2) змін у мікро- або мезокліматі місцевості у зв'язку з планованою діяльністю, наприклад, у температурному режимі, вологості повітря, замерзанні ґрунту чи води, настанні туманів або ймовірності штучного туманоутворення над житловою зоною (наприклад, у зв'язку з будівництвом великих водойм-охолоджувачів для великих енергетичних об'єктів) та ін., якщо такі зміни є ймовірними виходячи з наукових знань і якщо доступні методології для їх оцінок чи моделювання.

Викиди ПГ рекомендується розраховувати відповідно до методики, передбаченої порядком здійснення моніторингу та звітності щодо викидів ПГ. У доповнення, для повнішої інвентаризації антропогенних викидів ПГ при здійсненні ОВД (наприклад, щодо тих джерел антропогенних викидів ПГ, які не передбачено у законодавстві), можуть використовуватися інші методології, наприклад, методологія Міжурядової групи експертів зі зміни клімату, викладена у «Переглянутих керівних принципах національних інвентаризацій парникових газів МГЕЗК» (2006, доступ через офіційний веб-сайт Intergovernmental Panel on Climate Change). Для цілей ОВД, доцільно оцінювати лише прямі антропогенні викиди ПГ, від джерел у власності суб'єкта господарювання або під його контролем. Додатково рекомендується оцінити вразливість планованої діяльності в цілому або її окремих технологічних процесів чи об'єктів до несприятливих наслідків зміни клімату, таких як зростання середніх температур, збільшення нерівномірності водного стоку рік і падіння їх водності тощо.

Завдання 14.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи та підготуватися до усного опитування по темі практичної роботи.

Завдання 14.2. Підтвердити або спростувати судження

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 81

1	Відповідно до ст. 10 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» підприємства, установи, організації та громадяни – суб'єкти підприємницької діяльності, що здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, зобов'язані здійснювати контроль за обсягом і складом забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, і рівнями фізичного впливу та вести їх постійний облік.	Так Ні
2	Нормування у галузі охорони атмосферного повітря проводиться з метою встановлення комплексу обов'язкових норм, правил, вимог щодо охорони атмосферного повітря від забруднення проводиться відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» та Закону України «Про охорону атмосферного повітря»	Так Ні
3	Оцінку впливу на атмосферне повітря рекомендується здійснювати на предмет обсягів і приросту антропогенних викидів парникових газів	Так Ні
4	Оцінку впливу на атмосферне повітря рекомендується здійснювати на предмет оцінки рівня ризику для здоров'я та визначення прийнятного ризику	Так Ні
5	Оцінка впливу на клімат рекомендується здійснювати на предмет змін у мікро- або мезокліматі місцевості у зв'язку з планованою діяльністю	Так Ні
6	Оцінка впливу на клімат рекомендується здійснювати на предмет прогнозованих змін у складі і властивостях атмосферного повітря у зв'язку з провадженням планованої діяльності, з урахуванням її стаціонарних і пересувних джерел викидів	Так Ні
7	Оцінку впливу на атмосферне повітря рекомендується здійснювати на основі оцінки викидів і розрахунків забруднення атмосферного повітря стаціонарними джерелами	Так Ні
8	В оцінці внеску планованої діяльності у забруднення атмосферного повітря недоцільно враховувати заплановані заходи зі зменшення обсягів забруднення повітря і з дотримання нормативів гранично допустимих викидів або технологічних нормативів.	Так Ні
9	Територіальний масштаб впливу на атмосферне повітря рекомендується оцінювати за зоною впливу планованої діяльності на якість атмосферного повітря за пріоритетними забруднюючими речовинами	Так Ні
10	Територія навколо джерела викидів, в межах якої приземні концентрації складають 0,25...1 ГДК (ОБРВ).	Так Ні
11	Територія навколо джерела викидів – це територія навколо джерела викидів, в межах якої розрахункові приземні концентрації забруднюючої речовини складають 1 ГДК і вище	Так Ні
12	Зона наднормативних концентрацій в межах якої ризик для здоров'я перевищує рівень прийнятного ризику	Так Ні
13	Оцінка впливу на клімат рекомендується здійснювати на предмет обсягів і приросту антропогенних викидів парникових газів	Так Ні
14	Для цілей ОВД, доцільно оцінювати лише прямі антропогенні викиди парникових газів, від джерел у власності суб'єкта господарювання або під його контролем	Так Ні
15	Додатково не рекомендується оцінити вразливість планованої діяльності в цілому або її окремих технологічних процесів чи об'єктів до несприятливих наслідків зміни клімату, таких як зростання середніх температур, збільшення нерівномірності водного стоку рік і падіння їх водності тощо	Так Ні

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 15

ОЦІНКА ВПЛИВУ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА СТАН ПОВЕРХНЕВИХ ТА ПІДЗЕМНИХ ВОД

Мета: розглянути з здобувачами вищої освіти основні напрямки, які можуть оцінюватися при оцінці впливу планової діяльності на стан поверхневих та підземних вод

Теоретична частина

В оцінці впливу на поверхневі води рекомендується визначити поточний стан поверхневих вод, визначити та оцінити ймовірні джерела і рівні впливу на води від

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідє ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 82

планованої діяльності у зв'язку з водокористуванням, водовідведенням, хімічним забрудненням, фізичними та біологічними впливами на води, з урахуванням вимог Водного кодексу України до умов розміщення, проєктування, будівництва, реконструкції і введення в дію підприємств, споруд та інших об'єктів, що можуть впливати на стан вод.

Якість води водних об'єктів на поточний і планований стани рекомендується оцінювати на відповідність гігієнічним нормативам якості води (зокрема, гігієнічним вимогам до складу та властивостей води водних об'єктів в пунктах господарсько-питного і культурно-побутового водокористування відповідно до додатку 11 до Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19 червня 1996 р. №173 і зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 24 липня 1996 р. за №379/1404), екологічним нормативам якості для визначення хімічного стану масиву поверхневих вод, нормативам екологічної безпеки водних об'єктів, що використовуються для потреб рибного господарства, та (у разі їх встановлення органами місцевого самоврядування) нормативам якості води у водних об'єктах місцевого значення.

Якщо передбачено скидання супутньо-пластових вод нафтогазових родовищ у морське середовище, то рекомендується зазначати (обґрунтовувати) необхідність та умови скидання, виходячи з оцінок екологічної виправданості, технічної спроможності до їх очищення та економічної доцільності

Відповідно до загальних методичних рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля [28] оцінка можливого впливу на поверхневі води рекомендується здійснювати на предмет:

- 1) впливу на водність водотоку або водойми;
- 2) фізичних впливів на гідроморфологічні умови водного об'єкта;
- 3) впливу на якість води у водному об'єкті, на перспективи дотримання нормативів якості води у лімітуючих створах (на ближніх рибогосподарських водних об'єктах (їх частинах), водозаборах централізованого водокористування, у зонах (територіях), що охороняються, уразливих зонах (визначених згідно з критеріями визначення уразливих та менш уразливих зон));
- 4) впливу на засмічення і замулення водного об'єкта;
- 5) фізичних (гідроморфологічних) впливів, що активізують шкідливу дію вод (руйнування берегів, затоплення, підтоплення та ін.) і пов'язані небезпечні геологічні процеси. Ймовірні впливи на водні екосистеми розглядають у складі оцінки впливу на фауну, флору і біорізноманіття.

В оцінці ймовірного впливу на поверхневі води рекомендується користуватися методологією, прийнятою для розроблення нормативів ГДС забруднюючих речовин у водні об'єкти, а також іншими методологіями, прийнятими у гідрологічних дослідженнях та/ або еколого-гідрологічних вишукуваннях.

Якщо планована діяльність призводить до додаткового скаламучування води (наприклад, при проведенні робіт на землях водного фонду, у разі скидання зворотних вод з високим вмістом завислих речовин, що значно змінює якість води у контрольному створі), то для оцінки ймовірного впливу на якість води рекомендується виконати моделювання та оцінку шлейфу (плями) додаткової каламутності, користуючись методами розрахунків і математичними моделями, прийнятими у гідравліці рік та водосховищ, та визначити площу і ділянки акваторії з ймовірними наднормативними концентраціями завислих речовин (концентраціями, що перевищують нормативи екологічної безпеки або значно перевищують природний у вміст у воді водного об'єкта).

Оцінку рівня забруднення донних відкладів водних об'єктів (поточний стан і прогноз) доцільно здійснювати в індивідуальних випадках; наприклад, така оцінка може бути

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 83

доцільною або необхідною у випадках передбаченої Законом діяльності щодо установок для очищення стічних вод, морських і річкових портів, спеціалізованих морських і річкових терміналів. Рекомендується оцінювати забруднення донних відкладів нафтопродуктами, бенз(а)піреном, залізом загальним і важкими металами.

Характеристику показників хімічного складу підземних вод на поточний стан, а також оцінку впливу на такі показники рекомендується здійснювати у випадках, коли:

а) хімічний склад вод у цьому водоносному горизонті з високою ймовірністю зазнає впливу планованої діяльності;

б) ґрунтові води залягають на такій глибині від поверхні, що, з урахуванням фільтраційних властивостей вище розташованих перекриваючих порід і рівня небезпеки наземних або підземних об'єктів, зумовлює високу ймовірність хімічного забруднення.

Якщо передбачено скидання стічних чи інших зворотних вод у підземні водоносні горизонти, то рекомендується зазначати (обґрунтовувати) таку необхідність, виходячи з оцінок екологічної виправданості і техніко-економічної доцільності. В обґрунтуванні можуть враховуватися (за наявності): результати спеціальних досліджень, гідрогеологічний висновок про ймовірні зміни гідрогеологічних умов з початком провадження планованої діяльності, результати державної експертизи звітів щодо результатів геологічного вивчення надр, а також інших геологічних матеріалів (державної геологічної експертизи).

Відповідно до загальних методичних рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля [28] оцінку впливу на підземні води рекомендується здійснювати на предмет ймовірності і величини змін режиму і властивостей підземних вод у зв'язку із:

1) забором води та/ або скиданням до них зворотних або супутньо-пластових вод;

2) ймовірним поширенням хімічного або теплового забруднення від розташованих наземних чи підземних об'єктів (будівель, споруд, об'єктів поводження з відходами, складів сировини або продукції);

3) осушувальними, зрошувальними роботами, видобуванням корисних копалин, розкриттям водоносних горизонтів, роботами з рекультивациі земель, будівництвом водосховищ, дамб, гребель, інших гідротехнічних споруд, каналів та пов'язаним з цим відведенням дренажних вод або втратами води (на інфільтрацію, випаровування).

В оцінці впливу на підземні води рекомендується застосовувати спеціальні гідрогеологічні та інженерно-гідрогеологічні методології, а в оцінці ймовірності забруднення – методологію оцінки ризиків, враховуючи інженерний захист від забруднення (протифільтраційні заходи або ін.).

У випадках, коли передбачається відведення дренажних вод і/ або втрати води на інфільтрацію, рекомендується здійснити розрахунки прогнозних обсягів дренажних вод і/ або втрат води, і врахувати результати у прогнозуванні змін рівневого режиму підземних вод.

Завдання 15.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи та підготуватися до усного опитування по темі практичної роботи.

Завдання 15.2. Підтвердити або спростувати судження

1	Якість води водних об'єктів на поточний і планований стани рекомендується оцінювати на відповідність гігієнічним нормативам якості води, екологічним нормативам якості для визначення хімічного стану масиву поверхневих вод, нормативам екологічної безпеки водних об'єктів, що використовуються для потреб рибного господарства, та нормативам якості води у водних об'єктах місцевого значення.	Так Ні
2	Оцінка можливого впливу на поверхневі води рекомендується здійснювати на предмет фізичних впливів на гідроморфологічні умови водного об'єкта	Так Ні
3	Оцінка можливого впливу на поверхневі води рекомендується здійснювати на	Так

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 84

	предмет забором води та/ або скиданням до них зворотних або супутньо-пластових вод	Ні
4	Оцінку впливу на підземні води рекомендується здійснювати на предмет ймовірності і величини змін режиму і властивостей підземних вод у зв'язку із: осушувальними, зрошувальними роботами, видобуванням корисних копалин, розкриттям водоносних горизонтів, роботами з рекультивації земель, будівництвом водосховищ, дамб, гребель, інших гідротехнічних споруд, каналів та пов'язаним з цим відведенням дренажних вод або втратами води	Так Ні
5	Оцінку впливу на підземні води рекомендується здійснювати на предмет ймовірності і величини змін режиму і властивостей підземних вод у зв'язку із впливу на водність водотоку або водоїми	Так Ні
6	Оцінку рівня забруднення донних відкладів водних об'єктів доцільно здійснювати в індивідуальних випадках	Так Ні
7	Не рекомендується оцінювати забруднення донних відкладів нафтопродуктами, бенз(а)піреном, залізом загальним і важкими металами	Так Ні
8	Характеристику показників хімічного складу підземних вод на поточний стан, а також оцінку впливу на такі показники рекомендується здійснювати у випадках, коли ґрунтові води залягають на такій глибині від поверхні, що, з урахуванням фільтраційних властивостей вище розташованих перекриваючих порід і рівня небезпеки наземних або підземних об'єктів, зумовлює високу ймовірність хімічного забруднення	Так Ні
9	Якщо передбачено скидання стічних чи інших зворотних вод у підземні водоносні горизонти, то рекомендується зазначати (обґрунтовувати) таку необхідність, виходячи з оцінок екологічної виправданості і техніко-економічної доцільності	Так Ні
10	В оцінці впливу на підземні води не рекомендується застосовувати спеціальні гідрогеологічні та інженерно-гідрогеологічні методології, а в оцінці ймовірності забруднення – методологію оцінки ризиків, враховуючи інженерний захист від забруднення	Так Ні

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 16

ОЦІНКА ВПЛИВУ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА НАДРА, ЗЕМЛІ ТА ҐРУНТИ, УТВОРЕННЯ ВІДХОДІВ

Мета: розглянути з здобувачами вищої освіти основні напрямки, які можуть оцінюватися при оцінці впливу планової діяльності на надра, землі та ґрунти, та утворення відходів

Теоретична частина

Рекомендації з оцінки впливу на надра доцільно застосовувати до планованої діяльності, що пов'язана з видами користування надрами, передбаченими законодавством, а також із прямим втручанням у надра. За потреби, оцінка впливу на надра може здійснюватися щодо інших видів планованої діяльності та об'єктів, що підлягають оцінці впливу на довкілля згідно з Законом.

У характеристиці планованої діяльності, яка включає у себе види користування надрами, рекомендується зазначати плановані обсяги видобування корисних копалин або інших видів користування надрами, якісну характеристику надр (корисних копалин), систему розробки, способи (технології) видобування і розкриття згідно з матеріалами, розробленими до початку проектних робіт, або проектною документацією щодо планованої діяльності, послідовність (черговість) відпрацювання ділянок, пластів, покладів (якщо цього потребують гірничо-технічні умови), відомості про можливість селективної виїмки супутніх корисних копалин, засоби механізації та автоматизації, якщо передбачено - схеми збагачення і переробки мінеральної сировини, плановані рішення з раціонального використання

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідє ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 85

розкривних та інших порід і відходів виробництва, роздільного складування супутніх корисних копалин та відходів виробництва, що можуть бути в майбутньому використані, додають спеціальні (гідрогеологічні, екологічні та ін.) умови розроблення родовищ корисних копалин, якщо такі було визначено державною експертизою та оцінкою запасів корисних копалин.

В оцінці впливу на надра можуть враховуватися дані з матеріалів інженерно-геологічних вишукувань, регіональних гідрогеологічних і геологічних зйомок четвертинних відкладень, державного інформаційного геологічного фонду України (розпорядник інформації - ДНВП «Геоінформ України»), веб-порталу «Національна інфраструктура геопросторових даних».

Відповідно до загальних методичних рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля [28] *оцінку впливу на надра рекомендується здійснювати на предмет:*

1) прямих наслідків використання надр, таких, як обсяги вилучення надр і переміщення розкривних та інших порід, розміри кар'єрної виїмки і відвалів, що виникнуть, обсяги надр, зайнятих захороненням шкідливих речовин, відходів, стічних вод тощо;

2) непрямих наслідків, зокрема, для водоносних горизонтів, що будуть розкриті, або земель і надр, що ймовірно зазнають активізації небезпечних геологічних (інженерно-геологічних) процесів, для ландшафту, що зазнає у довготривалій перспективі змін у рельєфі внаслідок осідання і ущільнення над відпрацьованим простором шахт, для інших експлуатованих і законсервованих гірничих виробок та свердловин;

3) ймовірних умов, що складуться на території по завершенню планованої діяльності, та оцінка у зв'язку з цим потреби, строків, обсягів і технологій рекультивациі. Наводять розрахункові значення площ і локалізації порушених земель чи надр, величини зрушень і деформацій на підроблюваних територіях.

У випадку планованої діяльності, пов'язаної з видами користування надрами, передбаченими законодавством, до Звіту рекомендується додавати, за наявності, копію спеціального дозволу на користування надрами.

Відповідно до загальних методичних рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля [28] *вплив на землі і ґрунти рекомендується розглядати та оцінювати у випадках планованої діяльності, яка призводить або ймовірно призводитиме (в умовах нормального режиму експлуатації та/ або у випадках аварій чи надзвичайних ситуацій):*

1) щодо земель (земельних ресурсів) - до змін у цільовому призначенні, видах використання, якісному стані земель; до деградації і забруднення земель; до виникнення порушених земель, до необхідності у рекультивациі земель; до значного скорочення площ багаторічних насаджень, сіножатей і пасовищ, захисних насаджень (полезахисних лісосмуг) у складі агроландшафтів та земель сільськогосподарського призначення (якщо при цьому на державному або місцевому рівнях були встановлені, відповідно до законодавства про охорону земель, нормативи оптимального співвідношення земельних угідь);

2) щодо ґрунтів – до порушення ґрунтового покриву і природних властивостей ґрунтів (складу, структури і порядку шарів ґрунту), до деградації і забруднення ґрунтів.

Джерелом вище зазначених ймовірних впливів може бути, наприклад, діяльність наступного характеру: що передбачає забудову та/ або будівництво (спорудження) об'єктів (житлово-комунального, промислового, транспортного, іншого призначення) на земельних ділянках, застосування нових технічних засобів і технологій, що впливають на землі і ґрунти; яка пов'язана з поводженням з відходами і використанням небезпечних хімічних речовин та зумовлює забруднення земель і ґрунтів небезпечними речовинами; що передбачає

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 86

використання ерозійно- та зсувонебезпечних земельних ділянок або призводить до ерозії та зсувів (у тому числі через використання специфічних технологій, техніки, машин і механізмів); при спорудженні та експлуатації лінійних інженерних споруд (доріг, трубопроводів, ліній електропередачі та зв'язку, а також інших лінійних інженерних споруд), здійсненні меліорації, веденні лісового господарства, веденні водного господарства і наданні земель водного фонду для рибогосподарських цілей, використанні осадів стічних вод.

Територію досліджень поточного стану земель і ґрунтів та оцінки впливу на їх стан рекомендується визначати з урахуванням:

а) території планованої діяльності (включаючи ділянки підготовчих і будівельних робіт та ділянки, що будуть тимчасово використовуватися);

б) розміру санітарно-захисної зони (у випадках, коли законодавство передбачає її встановлення);

в) інших земельних ділянок, що зазнають прямих (фізичних) порушень в ході провадження діяльності включаючи підготовчі і будівельні роботи;

г) суміжних (прилягаючих) земельних ділянок, на яких внаслідок забруднення, ерозії або інших порушень ймовірними є погіршення чи втрата корисних властивостей і функцій земель, наприклад, падіння продуктивності земель, ефективності їх використання за призначенням і дохідності з одиниці площ (тобто, зниження вартості за економічною та грошовою оцінкою земель), втрата екологічних або соціальних функцій, які виконують землі лісового фонду, водного фонду, землі природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення.

В оцінці впливу на землі і ґрунти можуть враховуватися дані матеріалів інженерно-геологічних або спеціалізованих (ґрунтових) вишукувань. Відповідно до законодавства про охорону земель, при розміщенні об'єктів, які справляють негативний вплив на екологічний стан і якість земельних ресурсів, враховуються результати інтегральної оцінки цього впливу і розробки відповідних заходів щодо запобігання небезпечним екологічним і санітарно-гігієнічним наслідкам та раціонального використання і охорони земель.

Відповідно до загальних методичних рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля [28] *оцінку ймовірного впливу на землі і ґрунти рекомендується проводити на предмет:*

1) впливу на корисні властивості і функції земель з урахуванням їх поточного і планованого цільового призначення і на пов'язану з цим продуктивність земель, ефективність їх використання за призначенням, дохідність, економічну і грошову оцінку земель;

2) впливу на показники, за якими законодавством встановлено нормативи в галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів.

Корисні властивості земель і пов'язані з цим ефективність використання, дохідність та економічну і грошову оцінку земель, повноту екологічних функцій певних категорій земель рекомендується визначати (оцінювати) у розрізі їх поточного і планованого стану (поточного і планованого цільового призначення).

Якщо планована діяльність передбачає джерела забруднення ґрунтів і земель, зокрема, стаціонарні джерела викидів в атмосферне повітря, джерела утворення небезпечних відходів чи об'єкти поводження з відходами, сировину або продукцію з вмістом речовин, які (з урахуванням специфіки технологічного процесу і виробничого майданчика) можуть забруднювати ґрунти, то рекомендується здійснити оцінку впливу планованої діяльності на забруднення земель і ґрунтів, виходячи а) зі складу хімічних речовин, які містяться у викидах, відходах, сировині чи продукції, та б) зі встановлених нормативів гранично

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 87

допустимого забруднення ґрунтів або, за відсутності перших, - гігієнічних регламентів допустимого вмісту хімічних речовин у ґрунті.

Оцінку впливу планованої діяльності на забруднення земель і ґрунтів (з урахуванням поточного стану) рекомендується здійснювати за такими видами небезпечних хімічних речовин:

1) що ймовірно потраплять у ґрунти від викидів, відходів, стічних вод, аварійних ситуацій внаслідок провадження планованої діяльності;

2) що можуть бути факторами забруднення земель і ґрунтів на поточний стан, враховуючи (за наявності такої інформації) господарську діяльність або техногенні аварії, що мали місце на земельній ділянці (ділянках) у минулому. Особливу увагу доцільно акцентувати на речовинах I-II класів небезпечності, а також більш стійких до розкладання/знешкодження.

Якщо планована діяльність передбачає порушення земель, зміну рельєфу або може прямо чи непрямо впливати на ерозію, зсуви, руйнування берегів, підтоплення, засолення, інші небезпечні геологічні процеси, то рекомендується здійснювати оцінку впливу планованої діяльності на деградацію земель і ґрунтів.

Критеріями оцінки можуть бути, наприклад:

а) нормативи показників деградації земель і ґрунтів;

б) ризик розвитку небезпечних геологічних процесів та інших видів деградації земель (ерозія, зсуви, підтоплення, заболочення, засолення та ін., відповідно до законодавства про охорону земель), їхні територіальні масштаби та інтенсивність.

В оцінці рекомендується враховувати зовнішні та внутрішні чинники: специфіку рельєфу і сучасні геоморфологічні процеси у місцевих умовах, схильність місцевого геологічного середовища до небезпечних геологічних процесів, виробничі процеси планованої діяльності. До встановлення нормативів показників деградації земель і ґрунтів для кожної категорії земель у порядку, передбаченому законодавством з охорони земель, рекомендується користуватися національними стандартами.

Якщо планована діяльність передбачається на землях зі збереженим родючим шаром ґрунту (з його подальшим зняттям або без зняття), то рекомендується здійснювати оцінку впливу на ґрунти з урахуванням нормативів якісного стану ґрунтів.

Якщо планована діяльність передбачає зняття родючого шару ґрунту, то рекомендується характеризувати основні прогностичні (плановані) показники зняття, технологію збереження і напрямки використання.

В оцінці варто застосовувати методологію агрохімічної паспортизації земель, інші методи, прийняті у державному моніторингу земель, економічні методи оцінки земель, а також інші доступні науково достовірні методології.

Відповідно до загальних методичних рекомендацій щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля [28] *оцінку впливу відходів на довкілля рекомендується здійснювати на предмет:*

1) ймовірності забруднення небезпечними відходами земель, підземних вод, поверхневих вод, атмосферного повітря при аваріях, надзвичайних ситуаціях, через недоліки управління, а також прогнозу масштабів забруднення у таких випадках;

2) обсягів відходів від планованої діяльності (вкл. підготовчі і будівельні роботи), що будуть незворотно розміщені на полігонах або захоронені, особливо таких, що не розкладаються або дуже повільно розкладаються під дією природних факторів; розкривні породи при видобуванні корисних копалин у цьому пункті не враховують;

3) обсягів відходів, що завдяки планованій діяльності будуть повторно використані перероблені у продукцію або утилізовані, у тому числі у циклах кругової економіки.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 88

В оцінці ймовірності забруднення довкілля небезпечними відходами рекомендується застосовувати методологію оцінки ризиків, враховуючи властивості відходів, заплановані інженерні рішення щодо організації зберігання, транспортування, видалення, знешкодження відходів, системи екологічного менеджменту, що будуть впроваджені.

Завдання 16.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи та підготуватися до усного опитування по темі практичної роботи.

Завдання 16.2. Підтвердити або спростувати судження

1	Оцінку впливу на надра рекомендується здійснювати на предмет прямих наслідків використання надр, таких, як обсяги вилучення надр і переміщення розкритих та інших порід, розміри кар'єрної виїмки і відвалів, що виникнуть, обсяги надр, зайнятих захороненням шкідливих речовин, відходів, стічних вод тощо	Так Ні
2	Оцінку впливу на надра рекомендується здійснювати на предмет впливу на корисні властивості і функції земель з урахуванням їх поточного і планованого цільового призначення і на пов'язану з цим продуктивність земель, ефективність їх використання за призначенням, дохідність, економічну і грошову оцінку земель	Так Ні
3	Оцінку ймовірного впливу на землі і ґрунти рекомендується проводити на предмет впливу на показники, за якими законодавством встановлено нормативи в галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів	Так Ні
4	Оцінку ймовірного впливу на землі і ґрунти рекомендується проводити на предмет непрямих наслідків, зокрема, для водоносних горизонтів, що будуть розкриті, або земель і надр, що ймовірно зазнають активізації небезпечних геологічних (інженерно-геологічних) процесів, для ландшафту, що зазнає у довготривалій перспективі змін у рельєфі внаслідок осідання і ущільнення над відпрацьованим простором шахт, для інших експлуатованих і законсервованих гірничих виробок та свердловин	Так Ні
5	Вплив на землі і ґрунти рекомендується розглядати та оцінювати у випадках планованої діяльності, яка призводить або ймовірно призводитиме лише до порушення ґрунтового покриву і природних властивостей ґрунтів (складу, структури і порядку шарів ґрунту), до деградації і забруднення ґрунтів	Так Ні
6	Територію досліджень поточного стану земель і ґрунтів та оцінки впливу на їх стан рекомендується визначати з урахуванням розміру санітарно-захисної зони	Так Ні
7	В оцінці впливу на землі і ґрунти можуть враховуватися дані матеріалів інженерно-геологічних або спеціалізованих (ґрунтових) вишукувань	Так Ні
8	Відповідно до законодавства про охорону земель, при розміщенні об'єктів, які справляють негативний вплив на екологічний стан і якість земельних ресурсів, враховуються результати інтегральної оцінки цього впливу і розробки відповідних заходів щодо запобігання небезпечним екологічним і санітарно-гігієнічним наслідкам та раціонального використання і охорони земель	Так Ні
9	Оцінку впливу планованої діяльності на забруднення земель і ґрунтів (з урахуванням поточного стану) не рекомендується здійснювати за такими видами небезпечних хімічних речовин, що ймовірно потраплять у ґрунти від викидів, відходів, стічних вод, аварійних ситуацій внаслідок провадження планованої діяльності	Так Ні
10	Оцінку впливу планованої діяльності на забруднення земель і ґрунтів (з урахуванням поточного стану) рекомендується здійснювати за такими видами небезпечних хімічних речовин, що можуть бути факторами забруднення земель і ґрунтів на поточний стан, враховуючи (за наявності такої інформації) господарську діяльність або техногенні аварії, що мали місце на земельній ділянці (ділянках) у минулому	Так Ні
11	Критеріями оцінки, якщо планована діяльність передбачає порушення земель, зміну рельєфу або може прямо чи непрямо впливати на ерозію, зсуви, руйнування берегів, підтоплення, засолення, інші небезпечні геологічні процеси можуть бути нормативи показників деградації земель і ґрунтів	Так Ні
12	Якщо планована діяльність передбачається на землях зі збереженим родючим шаром	Так

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 89

	грунту (з його подальшим зняттям або без зняття), то рекомендується здійснювати оцінку впливу на ґрунти з урахуванням нормативів якісного стану ґрунтів	Ні
13	Оцінку впливу відходів на довкілля рекомендується здійснювати на предмет обсягів відходів, що завдяки планованій діяльності не будуть повторно використані перероблені у продукцію або утилізовані, у тому числі у циклах кругової економіки	Так Ні
14	Оцінку впливу відходів на довкілля рекомендується здійснювати на предмет обсягів відходів від планованої діяльності, що будуть незворотно розміщені на полігонах або захоронені, особливо таких, що не розкладаються або дуже повільно розкладаються під дією природних факторів; розкриті породи при видобуванні корисних копалин у цьому пункті не враховують	Так Ні
15	Якщо планована діяльність передбачає зняття родючого шару ґрунту, то рекомендується характеризувати основні прогностичні (плановані) показники зняття, технологію збереження і напрямки використання	Так Ні

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 17 **ОЦІНКА ВПЛИВУ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ФАУНУ, ФЛОРУ ТА** **БІОРІЗНОМАНІТТЯ**

Мета: розглянути з здобувачами вищої освіти основні напрямки, які можуть оцінюватися при оцінці впливу планової діяльності на фауну, флору та біорізноманіття

Теоретична частина

Відповідно до законодавства, під час здійснення оцінки впливу на довкілля проєктів будівництва і реконструкції (розширення, технічного переоснащення) підприємств, споруд та інших об'єктів, впровадження нової техніки, технології має враховуватися їх вплив на:

- а) стан рослинного світу та умови місцезростання об'єктів рослинного світу;
- б) стан тваринного світу, середовище існування, шляхи міграції та умови розмноження тварин.

В якості об'єктів оцінки впливу рекомендується розглядати:

1) важливі для збереження природні території, як в цілому, так і їх функціональні зони, природні комплекси та об'єкти, що охороняються в їхніх межах;

2) охоронювані види фауни, флори і природні оселища (біотопи), а також особливо цінні біоресурси, їхні зареєстровані популяції та природні середовища їх існування (місця розмноження, міграцій, зимівлі, токування, линяння, гніздових колоній, нерестовищ, постійних чи тимчасових скупчень тварин, хатки, нори, лігва та інше житло і споруди тварин, природні оселища, зайняті популяціями рослин);

3) збережені природні і напівприродні території, а також зелені і захисні насадження.

До факторів прямого впливу планованої діяльності на фауну, флору і біорізноманіття рекомендується відносити [28]:

1) пряме знищення (природної території, природного комплексу або їх частини, зелених або захисних насаджень, середовища існування тварин (гнізд, нир, лігв, місць розмноження, колоній тощо), природних оселищ);

2) фізичну зміну або фізичне пошкодження природної території (природного комплексу), шляхом порушення ґрунтового покриву, земної поверхні і рельєфу, цілісності рослинного покриву, у т.ч. через підготовчі і будівельні роботи, інженерну підготовку і захист території, прокладання інженерних або транспортних мереж, днопоглиблювальні роботи, розчищення русла ріки, рекультивацію, висадку зелених насаджень;

3) фізичну зміну гідроморфологічних показників річки або водойми (на ділянках днопоглиблювальних робіт і прокладання комунікацій на землях водного фонду, у місцях зміни берегів і заплави, на ділянках розчищення і зміни річкового русла, у місцях встановлення гребель або інших гідротехнічних споруд на річках, у разі проведення

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 90

прибережних робіт з метою усунення ерозії та будівельних робіт на морі, які призводять до зміни морського узбережжя);

4) створення бар'єру для міграції тварин;

5) поділ цілісної природної території (природного комплексу) на фрагменти шляхом прокладання доріг, просік, інженерних мереж, влаштування штучних бар'єрів;

6) відділення (ізоляцію) одного кластеру природної території від іншого шляхом руйнування (знищення) екологічного коридору між ними (для природно-заповідних територій кластерного типу);

7) пряме пошкодження дерев, кущів, трав'янистого покриву (у т.ч. через рубки догляду), середовища існування тварин (гнізд, нір, лігв, місць розмноження, колоній тощо);

8) турбування тварин під час здійснення підготовчих і будівельних робіт, а також виробничих процесів;

9) складування знятого ґрунту, вийнятих порід, донних відкладів або корисних копалин, матеріалів, сировини або відходів на ділянці природної території (природного комплексу), зеленого або захисного насадження;

10) скидання зворотних вод безпосередньо на (у) дану ділянку водотоку або водойми (рекомендується розглядати територію зони змішування зворотних вод з водою водного об'єкта);

11) забір води з масиву поверхневих вод (у місці забору);

12) затоплення для створення водосховища або іншого штучного водного об'єкта.

Окремо рекомендується *розглянути, описати та оцінити ймовірний значний вплив на важливі для збереження території та об'єкти, що розташовуються за межами місця провадження планованої діяльності і при цьому:*

1) ймовірно зазнають забруднення внаслідок скидання зворотних вод. Рекомендується розглянути території та об'єкти, що розташовуються в акваторії та у прибережних захисних смугах на відрізку 1 км нижче за течією від водовипуску у річці та у радіусі 1 км від водовипуску – у водоймі, незалежно від ступеня очищення зворотних вод;

2) ймовірно зазнають затоплення або підтоплення, інших змін гідрологічного (гідрогеологічного) режиму внаслідок провадження планованої діяльності (будівництва гребель, водосховищ, дамб чи інших гідротехнічних споруд, будівництва та експлуатації зрошувальних та осушувальних систем, водовідведення поверхневих стічних вод, відкачування шахтних і кар'єрних вод, підроблювання земель над гірничими виробками);

3) ймовірно зазнають деградації земель (через ерозію і яроутворення, зсуви, обвали, селі, руйнування берегів, вторинне засолення), що може виникнути в результаті недотримання технологічних регламентів і невиконання природоохоронних заходів під час провадження планованої діяльності, враховуючи зовнішні і внутрішні фактори ризику деградації земель (місцеві природні умови та особливості здійснення планованої діяльності - гірничодобувні і вибухові роботи, земляні будівельні роботи, роботи з рекультивациі, штучне зрошення). Рекомендується розглянути території та об'єкти, що розташовуються на земельних ділянках, які безпосередньо прилягають до місця провадження планованої діяльності; у випадках підземного видобування корисних копалин - рекомендується розглянути важливі для збереження території, що розташовуються на підроблюваних територіях над підземними гірничими виробками;

4) ймовірно зазнають значного або незворотного забруднення земель (або акваторії), що може виникнути в результаті недотримання технологічних регламентів чи невиконання заходів екологічної безпеки під час провадження планованої діяльності або у надзвичайних ситуаціях, враховуючи фактори ризику планованої діяльності (накопичувачі промислових чи сільськогосподарських стоків чи відходів, забруднених шахтних, кар'єрних чи рудникових

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 91

вод, склади небезпечних хімічних речовин, пестицидів і агрохімікатів, радіоактивних речовин, майданчики-накопичувачі небезпечних відходів, відходів і побічних продуктів хімічного виробництва, видобування нафти). Рекомендується розглянути території та об'єкти, що розташовуються на земельних ділянках, які безпосередньо прилягають до місця провадження планованої діяльності на рівнинному рельєфі або вниз по схилу; у випадках видобування нафти та природного газу на континентальному шельфі, будівництва морських і річкових терміналів – території та об'єкти, що ймовірно зазнають забруднення нафтою у надзвичайних ситуаціях.

Оцінку впливу забруднення атмосферного повітря від викидів стаціонарних і пересувних джерел на фауну, флору і біорізноманіття здійснювати не доцільно (у зв'язку з відсутністю нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря, встановлених для тварин або рослинності).

З метою визначення біологічних показників природних територій (природних комплексів, наземних і водних екосистем) на місцевому рівні, ідентифікації видів тварин і рослин, типів природних оселищ, оцінки ступеня (міри) природності структури та функцій природних комплексів рекомендується здійснювати спеціальні дослідження на місцевому рівні.

Для ідентифікації тварин і рослин рекомендується використовувати спеціальну літературу (визначники та ін.), прийняту для відповідних груп тварин або рослин, залучати до консультацій і досліджень експертів. У переліках видів тварин рекомендується зазначати номенклатуру (повну українську і латинську назви) відповідно до Переліку видів тварин фауни України, прийнятого у Державному кадастрі тваринного світу України і оприлюдненого на веб-сайті Міндовкілля України, а назви видів рослин і типів рослинних угруповань – відповідно до номенклатури, прийнятої у спеціальній літературі (у тому числі, в національних та міжнародних охоронюваних списках).

Для ідентифікації типів природних оселищ (біотопів) та екосистем можуть використовуватися, наприклад: міжнародна класифікація типів природних оселищ (біотопів) Європейської інформаційної системи зі збереження природи EUNIS (за веб-пошуком «EUNIS habitat types»); класифікація типів екосистем Європи на веб-порталі Європейського Агентства з охорони навколишнього середовища (за веб-пошуком «Ecosystem types of Europe»); національні каталоги біотопів України та оселищ, включених до додатку 1 Резолюції №4 Бернської Конвенції.

Методологію спеціальних досліджень біорізноманіття (обсяг даних, планування польових досліджень і збирання даних, методи оброблення даних) рекомендується визначати, а оцінку стану біорізноманіття та розроблення плану відповідних заходів – здійснювати відповідно до методологій та керівних принципів, прийнятих в рамках імплементації міжнародних договорів зі збереження біорізноманіття, наприклад: 1) методології інвентаризації та моніторингу біорізноманіття на територіях Смарагдової мережі, прийнятої в рамках виконання Бернської Конвенції; 2) керівних принципів ОВД з урахуванням питань збереження біорізноманіття відповідно до Конвенції про охорону біорізноманіття; 3) керівництв, прийнятих в ЄС щодо ОВД та СЕО по відношенню до мережі природоохоронних територій NATURA 2000; 4) керівних принципів, розроблених в рамках виконання Угоди про збереження афро-свразійських мігруючих водно-болотних птахів, Угоди про збереження китоподібних Чорного моря, Середземного моря та прилеглої акваторії Атлантичного океану, Угоди про збереження кажанів у Європі. Рекомендується залучати до консультацій фахівців, що спеціалізуються на відповідній групі тварин, рослин або природних екосистем (оселищ).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 92

Оцінку впливу лісогосподарської діяльності (суцільних і поступових рубок, інше) на фауну, флору і біорізноманіття рекомендується здійснювати відповідно до спеціальних методичних рекомендацій.

Відповідно до загальних методичних рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля [28] *оцінку впливу на фауну, флору і біорізноманіття рекомендується здійснювати на предмет:*

1) внеску планованої діяльності у збереження або деградацію важливих для збереження природних територій, або природних комплексів, що є середовищем існування об'єктів;

2) характеру ймовірних наслідків значного впливу (наприклад, знищення, порушення) та їх кількісної оцінки;

3) ймовірності забруднення природних територій (природних комплексів) від планованої діяльності, враховуючи внутрішні та зовнішні чинники (характеристики планованої діяльності, відстані, рельєф, бар'єри і буферні зони, шляхи міграції забруднюючих речовин; для водних територій має значення напрямок і швидкість течії, обмін річковими наносами);

4) перспектив (спроможності) відновлення природних територій, комплексів або об'єктів, в тому числі за рахунок заходів, які здійснить суб'єкт господарювання.

Вплив на тваринний світ розглядають з урахуванням положень Законів України «Про тваринний світ», «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів», інших нормативно-правових актів у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу.

Для оцінки перспектив (здатності) природних територій та об'єктів до відновлення, пропонується використовувати наступну відносну шкалу:

1 – природна територія (природний комплекс, об'єкт) легко відновлюється або перспективи відновлення хороші;

2 – відновлення можливе, але із задовільним результатом;

3 – відновлення дуже складне або мало ймовірне.

В оцінці впливу на фауну, флору і біорізноманіття рекомендується застосовувати методи наукового аналізу, метод експертних оцінок та шкали з відносними градаціями. В оцінці рекомендується враховувати характеристики, що містяться у розділах 3 і 4 Звіту (щодо опису поточного стану довкілля та опису факторів довкілля, які ймовірно зазнають впливу, у частині, що стосується фауни, флори і біорізноманіття). Якщо будують шкалу впливу з відносними градаціями, то за відносний нуль доцільно приймати такий вплив, при якому жодна охоронювана природна територія або об'єкт, ймовірно, не зазнають впливу, а за максимальну градацію – ймовірну втрату певних важливих для збереження територій (їх частини) або охоронюваних об'єктів, негативний вплив на виконання важливими для збереження територіями чи їхніми функціональними зонами своїх функцій (природоохоронних, наукових, екологічних, рекреаційних та інших).

Виходячи з оцінки впливу планованої діяльності на збереження та деградацію природних територій та об'єктів, а також оцінки перспектив (здатності) природних територій та об'єктів до відновлення, рекомендується планувати заходи з уникнення, зменшення, усунення та, за потреби, компенсації негативного впливу та / або розглядати виправдані альтернативи, зважуючи їхні переваги і втрати.

Якщо ймовірним наслідком планованої діяльності є:

а) втрата цілого комплексу охоронюваних об'єктів (видів та їхніх природних середовищ існування, комплексу природних оселищ);

б) втрата об'єктів природно-заповідного фонду або в) погіршення виконання важливими для збереження територіями чи їхніми функціональними зонами своїх

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 93

природоохоронних, наукових, екологічних, рекреаційних та інших функцій внаслідок провадження планованої діяльності, то варто розглянути виправдані альтернативи.

Оцінку впливу на зелені насадження рекомендується здійснювати на предмет: дотримання встановлених правил утримання зелених насаджень; порівняння показників рівня озеленення під час провадження планованої діяльності з нормативними, згідно з правилами утримання зелених насаджень. Знищення (видалення, вирубування) або пряме порушення зелених та захисних насаджень підлягає компенсації відповідно до законодавства.

Завдання 17.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи та підготуватися до усного опитування по темі практичної роботи.

Завдання 17.2. Підтвердити або спростувати судження

1	Відповідно до законодавства, під час здійснення оцінки впливу на довкілля проєктів будівництва і реконструкції (розширення, технічного переоснащення) підприємств, споруд та інших об'єктів, впровадження нової техніки, технології має враховуватися їх вплив лише на стан рослинного світу та умови місцезростання об'єктів рослинного світу	Так Ні
2	В якості об'єктів оцінки впливу не рекомендується розглядати збережені природні і напівприродні території, а також зелені і захисні насадження	Так Ні
3	В якості об'єктів оцінки впливу рекомендується розглядати важливі для збереження природні території, як в цілому, так і їх функціональні зони, природні комплекси та об'єкти, що охороняються в їхніх межах	Так Ні
4	До факторів прямого впливу планованої діяльності на фауну, флору і біорізноманіття рекомендується відносити: знищення середовища існування тварин, створення бар'єру для міграції тварин, затоплення для створення водосховища або іншого штучного водного об'єкта	Так Ні
5	Оцінку впливу забруднення атмосферного повітря від викидів стаціонарних і пересувних джерел на фауну, флору і біорізноманіття здійснювати не доцільно	Так Ні
6	У переліках видів тварин рекомендується зазначати номенклатуру та лише повну українську назву	Так Ні
7	Оцінку впливу лісгосподарської діяльності (суцільних і поступових рубок, інше) на фауну, флору і біорізноманіття не рекомендується здійснювати	Так Ні
8	Оцінку впливу на фауну, флору і біорізноманіття рекомендується здійснювати на предмет характеру ймовірних наслідків значного впливу (наприклад, знищення, порушення) та їх кількісної оцінки	Так Ні
9	Для оцінки перспектив (здатності) природних територій та об'єктів до відновлення, пропонується використовувати трьохрівневу відносну шкалу	Так Ні
10	Відповідно до законодавства, під час здійснення оцінки впливу на довкілля проєктів будівництва і реконструкції (розширення, технічного переоснащення) підприємств, споруд та інших об'єктів, впровадження нової техніки, технології має враховуватися їх вплив на стан рослинного світу та умови місцезростання об'єктів рослинного світу та стан тваринного світу, середовище існування, шляхи міграції та умови розмноження тварин	Так Ні
11	Відповідно до відносної шкали 2 – відновлення можливе, але із задовільним результатом	Так Ні
12	Відповідно до відносної шкали 1 – відновлення дуже складне або мало ймовірне	Так Ні
13	Відповідно до відносної шкали 3 – природна територія (природний комплекс, об'єкт) легко відновлюється або перспективи відновлення хороші	Так Ні
14	В оцінці впливу на фауну, флору і біорізноманіття рекомендується застосовувати методи наукового аналізу, метод експертних оцінок та шкали з відносними градаціями	Так Ні
15	Знищення (видалення, вирубування) або пряме порушення зелених та захисних насаджень не підлягає компенсації	Так Ні

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 94

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 17

ОПИС ПЕРЕДБАЧЕНИХ ЗАХОДІВ, СПРЯМОВАНИХ НА ЗАПОБІГАННЯ, ВІДВЕРНЕННЯ, УНИКНЕННЯ, ЗМЕНШЕННЯ, УСУНЕННЯ ЗНАЧНОГО НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Мета: розглянути з здобувачами вищої освіти основні напрямки, які можуть оцінюватися при оцінці впливу планової діяльності для передбачення заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля

Теоретична частина

На основі здійснених оцінок і прогнозів та з урахуванням запланованих (запроєктованих) рішень, рекомендується представити необхідні організаційні (заходи екологічного управління) та інженерні (технічні і технологічні) заходи. Заходи рекомендується конкретизувати настільки, наскільки це можливо на даній стадії розроблення планованої діяльності або стадії проєктування: охарактеризувати зміст заходу, метод, технологію або інші технічні умови реалізації, зазначити цільові показники (індикатори), на досягнення яких спрямований захід або за якими буде оцінений ефект від заходу, у тому числі показники ефективності, передбачені технічною або проєктною документацією на очисне устаткування [28].

При складанні плану заходів рекомендується враховувати наступні принципи [28]:

1) пріоритетність превентивних заходів: першочерговими є заходи із запобігання негативним впливам на довкілля включаючи аварійні ситуації. Заходи зі зменшення чи усунення впливів, а також компенсаційні заходи не можуть компенсувати відсутність або недотримання превентивних заходів;

2) принцип «забруднювач платить»; з огляду на даний принцип, якщо самого лише дотримання технологічних схем не достатньо, щоб повністю попередити негативний вплив, то слід планувати заходи, спрямовані на зменшення або усунення впливу;

3) принцип компенсації: до залишкових негативних впливів, які не вдається усунути жодним з попередніх заходів, доцільно застосовувати компенсаційні заходи;

4) принцип ресурсоефективності: при плануванні та здійсненні господарської діяльності доцільно забезпечувати ефективне використання ресурсів, зокрема, природних, а також енергії у виробничих процесах;

5) план заходів має бути адаптивним, тобто, рекомендується розглядати доцільність внесення змін до плану заходів і вжиття додаткових заходів, якщо виникає така необхідність за результатами моніторингу реалізації заходів та оцінки їхніх результатів (наслідків) на ефективність і відповідність природоохоронним цілям та екологічним нормативам.

У категоризації (класифікації) та визначенні різноманітності заходів рекомендується користуватися, в тому числі, нормами і стандартами у сфері дозвільної документації щодо викидів від стаціонарних джерел, ГДС забруднюючих речовин, відходів та ін., а також правилами техногенної безпеки.

Якщо планована діяльність передбачає реконструкцію/ переоснащення/ розширення, то у плані заходів рекомендується враховувати заходи, що були затверджені в установленому порядку (порядках) при отриманні дозвільної документації, чинної на поточний стан.

Заходи зі зменшення або усунення негативних впливів та прогноз їх ефективності рекомендується визначати (обґрунтовувати) за допомогою техніко-економічних розрахунків або матеріалів спеціальних досліджень. Заходи, пов'язані з впровадженням нових або інноваційних технологій, обробленням, вторинним використанням та утилізацією відходів, компенсаційні заходи рекомендується описувати з належним рівнем деталізації.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 95

Окрім плану заходів, рекомендується також розглядати (оцінювати) ризики невиконання визначеного плану з початком провадження діяльності, наприклад, через невідповідність системи менеджменту, недостатність ресурсів, потребу у додаткових даних, у здійсненні додаткових процедур або вишукувань, недостатню компетентність персоналу у реалізації визначених заходів.

До спеціальних заходів з охорони атмосферного повітря доцільно відносити: заходи щодо скорочення викидів згідно з переліком, прийнятим у порядку щодо отримання дозволу на викиди, заходи щодо впровадження найкращих існуючих технологій виробництва, інші заходи згідно з законодавством про охорону атмосферного повітря.

До спеціальних заходів з охорони поверхневих вод доцільно відносити: заходи з досягнення ГДС речовин згідно з порядком розробки та затвердження ГДС, водоохоронні заходи, передбачені водним законодавством, зокрема, щодо впровадження систем оборотного або повторно-послідовного водопостачання, повторного використання очищених зворотних (стічних) вод, впровадження повного обліку водокористування та водовідведення, охорони водних об'єктів та прибережних захисних смуг від порушень їхніх режимів, від забруднення і засмічення вод, запобігання шкідливій дії вод, заходи з поліпшення екологічного стану водних об'єктів; заходи щодо збереження водності річок; заходи, визначені з урахуванням затвердженого плану управління річковим басейном (за наявності).

До спеціальних заходів з охорони земель та ґрунтів доцільно відносити такі, що передбачені законодавством про охорону земель, землевпорядною документацією, державними будівельними нормами розміщення та будівництва об'єктів у частині природоохоронних вимог, інженерної підготовки і захисту земель.

До спеціальних заходів з охорони надр доцільно відносити: заходи з рекультивації порушених земель; із запобігання забрудненню та зниженню якості запасів корисних копалин, що не використовуються; попередження та зменшення проявів небезпечних геологічних процесів, рішення, що дозволяють ефективно використовувати вироблений простір гірничих виробок, супутні надра, що не були використані, відходи виробництва, складовані у надрах.

До спеціальних заходів зі збереження фауни, флори і біорізноманіття доцільно відносити такі, що передбачені законодавством про рослинний і тваринний світ, про природно-заповідний фонд, про Червону книгу України, про екологічну мережу України, про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів, про мисливське господарство та полювання, заходи, передбачені правилами і нормами озеленення населених пунктів. Крім того, щодо важливих для збереження територій рекомендується враховувати заходи згідно з методичним керівництвом «Assessment of plans and projects significantly affecting Natura 2000 sites», доступного на веб-ресурсі Європейської Комісії ЄС.

До спеціальних заходів з управління відходами доцільно відносити комплекс заходів згідно з законодавством про відходи та про охорону навколишнього природного середовища, у тому числі заходи для зменшення обсягів утворення відходів, а також для їх утилізації, знешкодження або розміщення, впровадження заходів і технологій кругової економіки, інноваційних технологій, що дозволяють роздільне збирання і сортування, оброблення (перероблення) відходів, їх повторне використання або утилізацію.

Спеціальні заходи з відвернення і зниження шуму рекомендується планувати з урахуванням державних санітарних правил, національних стандартів і державних будівельних норм.

Спеціальні заходи із запобігання і зменшення впливу на об'єкти культурної спадщини рекомендується планувати відповідно до законодавства про охорону культурної спадщини.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 96

До компенсаційних заходів рекомендується відносити: заходи з рекультивациі і ремедіації порушених/ забруднених земель; заходи з відновлення об'єктів, територій, в тому числі на інших територіях; грошові компенсації втрат (земель, інших природних ресурсів, матеріальних об'єктів тощо); переселення.

Компенсаційні заходи, що передбачають грошову компенсацію втрат, рекомендується розраховувати у випадках та в порядку згідно з законодавством: якщо встановлений порядок застосовується у разі порушення природоохоронного законодавства, то його не застосовують при оцінці збитків (втрат) внаслідок будівництва, реконструкції та розширення підприємств, споруд та інших об'єктів і проведення робіт, передбачених проектною документацією щодо планованої діяльності.

Компенсаційні заходи з охорони і відновлення рослинного і тваринного світу, такі як пересаджування рослин з територій, відведених під забудову населених пунктів, підприємств, споруд та інших об'єктів, будівництво доріг, трубопроводів, ліній електропередачі і зв'язку, а також з тих земель, що підлягають затопленню, інтродукція та акліматизація рослин, переселення диких тварин, будівництво споруд для міграцій тварин, рекомендується планувати відповідно до встановлених законодавством порядків та визначати (обґрунтовувати) з урахуванням експертних думок.

Опис очікуваного значного негативного впливу діяльності на довкілля, зумовленого вразливістю проекту до ризиків надзвичайних ситуацій

У розділі рекомендується розглядати та оцінювати ризики виникнення надзвичайних ситуацій, ймовірний вплив діяльності на довкілля у разі надзвичайних ситуацій, з урахуванням передбачених у планованій діяльності спеціальних заходів щодо забезпечення пожежної і техногенної безпеки.

Понятійний апарат щодо надзвичайних ситуацій, техногенної безпеки та відповідних заходів доцільно застосовувати у відповідності до понять і термінів, визначених у Кодексі цивільного захисту України, правилах та інших нормативно-правових актах у сфері пожежної та техногенної безпеки.

Як інструменти для оцінки рекомендується застосовувати:

1) методологію загальної оцінки ризику, основні принципи і методи якої описано у державних і міжнародних стандартах (ISO 31010, ISO 31000);

2) затверджену в установленому порядку методику ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів;

3) Методику визначення ризиків та їх прийнятних рівнів для декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки, затверджену наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 04.12.2002 №637;

4) оцінку ймовірності (частоти реалізації) аварій та збитків від них, яка здійснюється при визначенні еколого-економічної ефективності планованої діяльності;

5) державні будівельні норми ДБН В.1.2-14:2018 «Система забезпечення надійності та безпеки будівельних об'єктів. Загальні принципи забезпечення надійності та конструктивної безпеки будівель і споруд»;

6) моделювання «проблемних зон» математичними методами;

7) метод аналогій та інші методи.

Ступінь (рівень) ризику рекомендується оцінювати за а) ймовірністю настання певної події та б) обсягом (складністю, комплексністю), тяжкістю і територіальними масштабами екологічних та соціально-екологічних наслідків. Доцільно застосовувати кількісні методи оцінки (статистичні або такі, у яких застосовуються шкали чи вагові коефіцієнти). Рекомендується зазначати, у разі використання, прикладне програмне забезпечення для моделювання і оцінки ризиків.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 97

Характеризуючи ймовірну аварію або надзвичайну ситуацію, доцільно зазначати її вихідний стан або подію, сценарії розвитку і кінцевий стан. Рекомендується складати кількісні прогнози забруднення, оцінювати ймовірність виникнення підстав для оголошення окремої місцевості зоною надзвичайної екологічної ситуації згідно із законодавством.

Для оцінки вразливості планованої діяльності до ризиків, рекомендується збирати достатню кількість технічних даних про плановану діяльність чи об'єкт, ідентифікувати небезпечні процеси та об'єкти, розглядати аварії, причини та наслідки на об'єктах-аналогах, показники екологічного збитку від аварій і реалізовані заходи щодо їх ліквідації, оцінювати (за методологією загального оцінювання ризику) гіпотетичний ризик планованої діяльності з урахуванням її планованих (проектних) рішень і систем екологічного менеджменту, визначати (обґрунтовувати) необхідні умови і заходи здійснення планованої діяльності у безпечному режимі, у тому числі у разі зовнішніх надзвичайних ситуацій, консервації або ліквідації об'єкта.

Ризики рекомендується розглядати (визначати) з урахуванням внутрішніх і зовнішніх чинників безпеки. До внутрішніх чинників безпеки доцільно відносити, наприклад, потенційно небезпечні об'єкти та об'єкти підвищеної безпеки (визначені відповідно до законодавства), технологічні цикли, у яких застосовуються небезпечні хімічні речовини або потенційно небезпечні технології. До зовнішніх – складні місцеві природні умови, надзвичайні кліматичні явища, сейсмічні фактори та інші небезпечні геологічні процеси, шкідлива дія вод. Доцільно враховувати, за наявності, результати вишукувань щодо прогнозованих впливів на будівельні конструкції основних природних, природно-техногенних і техногенних процесів і явищ, виконаних відповідно до державних будівельних норм ДБН В.1.2-14:2018.

Якщо здійснюється аналіз еколого-економічної ефективності за критерієм чистої приведеної вартості, то доцільно розглянути кілька виправданих альтернатив - сценаріїв здійснення планованої діяльності, що відрізняються різним ступенем ризику за ймовірністю настання аварій чи наслідками надзвичайних ситуацій.

Завдання 17.1. Ознайомитися з теоретичним матеріалом практичної роботи та підготуватися до усного опитування по темі практичної роботи.

Завдання 17.2. Підтвердити або спростувати судження

1	Пріоритетність превентивних заходів це залишки негативних впливів, які не вдається усунути жодним з попередніх заходів, доцільно застосовувати компенсаційні заходи	Так Ні
2	Принцип ресурсоефективності: при плануванні та здійсненні господарської діяльності доцільно забезпечувати ефективне використання ресурсів, зокрема, природних, а також енергії у виробничих процесах	Так Ні
3	План заходів має бути адаптивним, тобто, рекомендується розглядати доцільність внесення змін до плану заходів і вжиття додаткових заходів, якщо виникає така необхідність за результатами моніторингу реалізації заходів та оцінки їхніх результатів (наслідків) на ефективність і відповідність природоохоронним цілям та екологічним нормативам	Так Ні
4	Принцип «забруднювач платить»; з огляду на даний принцип, якщо самого лише дотримання технологічних схем не достатньо, щоб повністю попередити негативний вплив, то слід планувати заходи, спрямовані на зменшення або усунення впливу	Так Ні
5	Принцип компенсації це заходи із запобігання негативним впливам на довкілля включаючи аварійні ситуації	Так Ні
6	До спеціальних заходів з охорони атмосферного повітря доцільно відносити заходи з рекультиватії порушених земель; із запобігання забрудненню та зниженню якості запасів корисних копалин, що не використовуються	Так Ні
7	До спеціальних заходів з охорони поверхневих вод доцільно відносити: заходи з	Так

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 98

	досягнення ГДС речовин згідно з порядком розробки та затвердження ГДС, водоохоронні заходи, передбачені водним законодавством, зокрема, щодо впровадження систем оборотного або повторно-послідовного водопостачання, повторного використання очищених зворотних (стічних) вод, впровадження повного обліку водокористування та водовідведення, охорони водних об'єктів та прибережних захисних смуг від порушень їхніх режимів, від забруднення і засмічення вод, запобігання шкідливій дії вод, заходи з поліпшення екологічного стану водних об'єктів; заходи щодо збереження водності річок; заходи, визначені з урахуванням затвердженого плану управління річковим басейном (за наявності)	Ні
8	До спеціальних заходів з охорони надр заходи щодо скорочення викидів згідно з переліком, прийнятим у порядку щодо отримання дозволу на викиди, заходи щодо впровадження найкращих існуючих технологій виробництва, інші заходи згідно з законодавством про охорону атмосферного повітря.	Так Ні
9	До спеціальних заходів зі збереження фауни, флори і біорізноманіття доцільно відносити такі, що передбачені законодавством про рослинний і тваринний світ, про природно-заповідний фонд, про Червону книгу України, про екологічну мережу України, про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів, про мисливське господарство та полювання, заходи, передбачені правилами і нормами озеленення населених пунктів. Крім того, щодо важливих для збереження територій рекомендується враховувати заходи згідно з методичним керівництвом «Assessment of plans and projects significantly affecting Natura 2000 sites», доступного на веб-ресурсі Європейської Комісії ЄС.	Так Ні
10	Спеціальні заходи з відвернення і зниження шуму рекомендується планувати відповідно до законодавства про охорону культурної спадщини.	Так Ні
11	Спеціальні заходи із запобігання і зменшення впливу на об'єкти культурної спадщини рекомендується планувати з урахуванням державних санітарних правил, національних стандартів і державних будівельних норм.	Так Ні
12	До компенсаційних заходів рекомендується відносити: заходи з рекультивації і ремедіації порушених/ забруднених земель; заходи з відновлення об'єктів, територій, в тому числі на інших територіях; грошові компенсації втрат (земель, інших природних ресурсів, матеріальних об'єктів тощо); переселення	Так Ні
13	У розділі «Опис очікуваного значного негативного впливу діяльності на довкілля, зумовленого вразливістю проекту до ризиків надзвичайних ситуацій» рекомендується розглядати та оцінювати ризики виникнення надзвичайних ситуацій, ймовірний вплив діяльності на довкілля у разі надзвичайних ситуацій, з урахуванням передбачених у планованій діяльності спеціальних заходів щодо забезпечення пожежної і техногенної безпеки.	Так Ні
14	Як інструменти для оцінки очікуваного значного негативного впливу діяльності на довкілля, рекомендується застосовувати моделювання «проблемних зон» математичними методами	Так Ні
15	Ризики не рекомендується розглядати (визначати) з урахуванням внутрішніх і зовнішніх чинників небезпеки	Так Ні

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідє ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 99

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закону України «Про оцінку впливу на довкілля». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>
2. Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>
3. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Оргуська конвенція) ратифікована Законом України № 832-XIV від 06.07.1999. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#Text
4. Конвенція про оцінку впливу на довкілля у транскордонному контексті (Конвенція Еспо) ратифікована Законом України № 534-XIV від 19.03.1999. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_272#Text
5. Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Протокол про СЕО) ратифікований Законом України № 562-VIII від 01.07.2015. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b99#Text
6. Протокол про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства ратифікований Законом України № 2787-VI від 15.12.2010. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a27#Text
7. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (Угода про асоціацію) ратифікована Законом України № 1678-VII від 16.09.2014. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
8. Директива про ОВНС. (85/337/ЄЕС). Режим доступу: <https://merg.gov.ua/news/31278.html>
9. Директива щодо участі громадськості в підготовці певних планів та програм, що стосуються довкілля 2003/35/ЄС. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/371-2015-%D1%80#Text>
10. Директива 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проєктів на навколишнє середовище. Режим доступу: <http://enref.org/docs/dyrektyva-2011-92-es-pro-otsinku-vplyvu-okremyih-derzhavnyh-i-pryvatnyh-proektiv-na-navkolyshnje-seredovysche/>
11. Алексеева Є. Популярний коментар до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля». [за заг. ред. О. Кравченко] Видавництво «Компанія “Мануск-рипт”» Львів, 2018. 60 с.
12. Європейська інтеграція у сфері екологічної оцінки: ОВД та СЕО. Київ, 2017 р. Матеріали опубліковані до семінарів з оцінки впливу на довкілля (ОВД) та стратегічної екологічної оцінки (СЕО), що проводяться в рамках проєкту ЄС «Підтримка України в апроксимації законодавства ЄС у сфері навколишнього середовища».
13. Аналіз проєкту Закону України “Про оцінку впливу на довкілля” №2009а. Аналітична записка. – Ресурсно-аналітичний центр “Суспільство і довкілля”. 2015.
14. Порядок передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою КМУ від 13 грудня 2017 р. № 1026.
15. Порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою КМУ від 13 грудня 2017 р. № 1026.
16. Порядок проведення громадських слухань в процесі оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою КМУ від 13 грудня 2017 р. № 989.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-23.07- 05.02/2/103.00.1/Б/ОК28- 2024
	Екземпляр № 1	Арк 100 / 100

17. Наказ Мінприроди про затвердження Розміру плати за проведення громадського обговорення в процесі здійснення оцінки впливу на довкілля від 30.05.2018 № 182.

18. Впровадження оцінки впливу на довкілля в Україні: аналіз ризиків і перспектив (громадське бачення) / В.В. Шаравара, О.О. Бондаренко, О.Г. Тарасова, Р.Б. Гаврилюк, Д.В. Гулевець, С.А. Савченко. Київ: НЕЦУ, 2019 29 с.

19. Закон України «Про екологічну експертизу». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45/95-%D0%B2%D1%80#Text>

20. Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд. Режим доступу: <http://cern.com.ua/wp-content/uploads/2016/09/%D0%94%D0%91%D0%9D-%D0%90.2.2-1-2003-%D0%9E%D0%92%D0%9D%D0%A1.pdf>

21. Оцінка впливу на довкілля vs Екологічна експертиза: що змінилося? Режим доступу: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/ocinka-vplivu-na-dovkillya-vs-ekologichna-ekspertiza-shcho-zminilosya.html>

22. Огляд стану довкілля в Житомирській області. Режим доступу: <http://ecology.zt.gov.ua/StanDov1.html>

23. Регіональні доповіді про стан навколишнього природного середовища в Житомирській області. Режим доступу: <http://ecology.zt.gov.ua/StanDov1.html>

24. Екологічні паспорти області. Режим доступу: http://ecology.zt.gov.ua/StanDov_eco_pashort_menu.html

25. Звіт про стратегічну екологічну оцінку проекту програми розвитку агропромислового комплексу Житомирської області на 2021-2027 роки. Режим доступу: <http://economy-zt.gov.ua/files/AGR/2021/Program21-27/%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%83%20%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%83%20%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D0%BA%D1%83%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%94%D0%BA%D1%82%D1%83.pdf>

26. Єдиний реєстр із ОВД доступний за посиланням <http://eia.menr.gov.ua>.

27. Порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017 року № 1026, <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017-p>

28. Загальні методичні рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля. Затверджено Наказом Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України 15 березня 2021 року № 193. Режим доступу: <http://mepr.gov.ua/documents/3342.html>